

Hallituksen esitys Eduskunnalle kansaneläkelaitoksen hoitamien etuuslakien muutoksenhakua, itseoikaisua, päätöksen poistamista ja virheen korjaamista koskevien säännösten muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että itseoikaisumenettely ulotetaan koskemaan kaikkia kansaneläkelaitoksen hoitamia etuuksia siten, että etuuden hakija tai saaja saisi asiassaan nykyistä nopeammin oikean ratkaisun. Kansaneläkelaitoksen vastuu korostuisi etuusasioiden käsittelyssä. Samalla muutoksenhakuelimissä käsiteltävien asioiden määrä vähenisi.

Valitusasiaa tutkittaisiin aina ensiksi itseoikaisuna. Jos valittajan esittämiin vaatimuksiin suostuttaisiin kaikilta osin, valitus ei tulisi vireille muutoksenhakuelimessä. Itseoikaisulle säädettäisiin määräajat. Myös lainvoimaisen päätöksen poistamista ja virheen korjaamista koskevia säännöksiä sekä takaisinperinnän periaatteita yhdenmukaistettaisiin.

Muutoksenhakua ja itseoikaisua koskevat ehdotukset liittyvät 1 päivänä tammikuuta

1995 voimaan tulleisiin työeläkkeiden, kansaneläkelaitoksen maksamien eläkkeiden ja eräiden muiden eläkeluonteisten etuuksien sekä tapaturmavakuutuksen muutoksenhakua ja itseoikaisua koskeviin lainmuutoksiin. Nyt annettuun hallituksen esitykseen sisältyvät vastaavat, kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassojen hoitamien muiden etuuksien muutoksenhaku- ja itseoikaisumenettelyä koskevat ehdotukset. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kaikkiaan 15 lakia.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi kumottavaksi eräitä määräajan voimassa olleita säännöksiä, joita ei enää sovelleta.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä toukokuuta 1997. Laki lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 1997.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
YLEISPERUSTELUT	4
1. Nykytila	4
1.1. Yleistä	4
1.2. Muutoksenhaku ja itseoikaisu	4
1.3. Päätöksen poistaminen ja virheen korjaaminen	4
1.4. Takaisinperintä	5
1.5. Ulosotto	5
1.6. Säännökset, joita ei enää sovelleta	5
2. Keskeiset ehdotukset	5
2.1. Muutoksenhaku ja itseoikaisu	5
2.2. Päätöksen poistaminen ja virheen korjaaminen	6
2.3. Takaisinperintä ja ulosotto	6
2.4. Eräät kumottaviksi ehdotettavat säännökset	8
3. Esityksen vaikutukset	8
4. Asian valmistelu	8
5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	8
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	9
1. Lakiehdotuksen perustelut	9
1.1. Kansaneläkelaki	9
1.2. Sairausvakuutuslaki	10
1.3. Työttömyysturvalaki	12
1.4. Laki työmarkkinatuesta	13
1.5. Laki työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta	13
1.6. Laki kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta	13
1.7. Kuntoutusrahalaki	14
1.8. Lapsilisälaki	15
1.9. Laki lasten kotihoidon tuesta	15
1.10. Laki lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta	16
1.11. Äitiysavustuslaki	16
1.12. Sotilasavustuslaki	17
1.13. Asumistukilaki	17
1.14. Opintotukilaki	18
1.15. Laki asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta	18
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	18
3. Voimaantulo	18
4. Säättämisyjärjestys	19

LAKIEHDOTUKSET	19
1. Laki kansaneläkelain muuttamisesta	19
2. Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta	20
3. Laki työttömyysturvalain muuttamisesta	22
4. Laki työmarkkinatuesta annetun lain muuttamisesta	24
5. Laki työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta	26
6. Laki kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain muuttamisesta	27
7. Laki kuntoutusrahalain muuttamisesta	29
8. Laki lapsilisälain muuttamisesta	31
9. Laki lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta	33
10. Laki lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta . . .	35
11. Laki äitiysavustuslain muuttamisesta	37
12. Laki sotilasavustuslain muuttamisesta	38
13. Laki asumistukilain muuttamisesta	40
14. Laki opintotukilain muuttamisesta	42
15. Laki asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain muuttamisesta	44
LIITE	45
Rinnakkaistekstit	45
1. Laki kansaneläkelain muuttamisesta	45
2. Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta	50
3. Laki työttömyysturvalain muuttamisesta	55
4. Laki työmarkkinatuesta annetun lain muuttamisesta	61
5. Laki työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta	65
6. Laki kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain muuttamisesta	67
7. Laki kuntoutusrahalain muuttamisesta	72
8. Laki lapsilisälain muuttamisesta	76
9. Laki lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta	79
10. Laki lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta . . .	83
11. Laki äitiysavustuslain muuttamisesta	86
12. Laki sotilasavustuslain muuttamisesta	89
13. Laki asumistukilain muuttamisesta	93
14. Laki opintotukilain muuttamisesta	96
15. Laki asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain muuttamisesta	100

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Yleistä

Kansaneläkelaitoksen toimeenpantaviksi siirtyivät niin sanotun yhden luukun periaatteen mukaisesti vuoden 1993 alusta lapsilisiä ja lasten kotihoidon tuki, vuoden 1994 alusta asumistuki, sotilasavustus ja äitiysavustus sekä 1 päivästä toukokuuta 1994 lukien opintotuki. Uusien tehtävien myötä kansaneläkelaitoksen hoitamien etuuslakien määrä on kasvanut. Kansaneläkelaitos hoitaa nykyisin suurimman osan kansalaisten kannalta keskeisistä perusturvan eri muodoista. Asiakaspalvelun ja järjestelmien muun toimeenpanon kannalta olisi tarkoituksenmukaista, että menettelytapasäännökset olisivat mahdollisimman yhdenmukaiset ja joustavat.

1.2. Muutoksenhaku ja itseoikaisu

Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien eläkelakien mukaisia eläkkeitä sekä niiden osia ja lisää, kuntoutusta ja kuntoutusrahaa, lapsen hoitotukea, vammaistukea ja yleistä asumistukea koskevista päätöksistä on valitusoikeus tarkastuslautakuntaan ja sieltä eräin rajoituksin edelleen vakuutusoikeuteen.

Sairausvakuutukseen kuuluvissa eri etuuksissa sekä lapsilisissä, lasten kotihoidon tuessa, äitiysavustuksessa ja sotilasavustuksessa muutoksenhakueliminä ovat sosiaalivakuutuslautakunnat ja tarkastuslautakunta.

Työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea sekä työvoimapolitiittisia koulutusetuuksia koskevissa asioissa valitetaan työttömyysturvautakuntaan ja edelleen vakuutusoikeuteen.

Opintotuesta valitetaan opintotuen muutoksenhakulautakuntaan ja sen päätöksestä vakuutusoikeuteen.

Valituskirjelmän jättämistä, valitusaikaa ja tiedoksisaantia koskevat säännökset poikkeavat yksityiskohtien osalta toisistaan. Pääsääntönä on, että valituskirjelmä tulee toimittaa kansaneläkelaitoksen paikallistoimistoon. Valitusaika on 30 päivää siitä, kun valittaja sai tiedon päätöksestä. Valittajan katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on annettu postin perille toimitettavaksi.

Kansaneläkelaitos voi työmarkkinatuesta annetun lain (1542/93), äitiysavustuslain (477/93), sotilasavustuslain (781/93), asumistukilain (408/75) ja opintotukilain (65/94) muutoksenhakusäännösten perusteella suoraan oikaista valituksenalaisen päätöksen, jos se katsoo, että valittajan esittämät vaatimukset ovat kaikilta osin perusteltuja. Vastaava itseoikaisumahdollisuus koskee kansaneläkkeitä ja eräitä eläkeluontoisia etuuksia vuoden 1995 alusta toteutetun kansaneläkelainsäädännön muutoksenhakusäännöksiä koskeneen uudistuksen (886-892/94) perusteella. Muista kansaneläkelaitoksen toimeenpanemista etuuslaeista päätöksen itseoikaisumenettelyn mahdollistavat säännökset puuttuvat. Näissä tapauksissa valitus tulee muutoksenhakuelimessä vireille, vaikka kansaneläkelaitos uutta selvitystä valituskirjelmän yhteydessä saatuaan tai muilla perusteilla voisi suoraan oikaista päätöksen valittajan vaatimusten mukaisesti.

1.3. Päätöksen poistaminen ja virheen korjaaminen

Asiavirhe voidaan aina korjata etuudensaajan eduksi lainvoimaisen päätöksen estämättä. Sen sijaan silloin, kun päätös on perustunut selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen väärään lain soveltamiseen, virheellisen päätöksen korjaaminen etuudensaajan vahingoksi edellyttää tämän suostumusta. Jos suostumusta ei saada, on ensin haettava virheellisen päätöksen poistamista. Poistamista haetaan pääsääntöisesti ylimmältä muutoksenhakuelimeltä. Kirjoitus- tai laskuvirhe voidaan korjata ilman asianosaisen suostumusta, ellei se johda asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen. Etuudensaajaa on tällöinkin kuultava.

Päätöksen poistamisesta ja virheen korjaamisesta säädetään kansaneläkelaitoksen toimeenpanemissa eri laeissa epäyhtenäisesti. Kansaneläkelainsäädännössä on päätöksen poistamis- ja virheen korjaamisen menettely uudistettu vuoden 1995 alusta lukien. Tätä menettelytapaa sovelletaan viittaussäännösten perusteella myös eläkkeensaajien asumistukeen, perhe- ja rintamasotilaseläkkeeseen, vammaistukeen, lapsen hoitotukeen sekä ulkomaille maksettavaan rintamalisään. Päätöksen poistamisen menettely on uudistettu

myös vuoden 1994 alusta lukien asumistukilaissa, sotilasavustuslaissa, äitiysavustuslaissa sekä 1 päivästä toukokuuta 1994 lukien opintotukilaissa. Näiden lakien säännökset eivät kuitenkaan sanonnaltaan kaikilta osin vastaa kansaneläkelainsäädännössä toteutettuja periaatteita. Päätöksen poistamismenettely koskee myös työttömyysturvaa ja työmarkkinatukea.

Hallintomenettelylaki (598/82) koskee muun muassa kansaneläkelaitosta, jolloin asiavirheitä voidaan korjata myös hallintomenettelylain 26 §:n nojalla. Kansaneläkelaitokselle viimeksi siirtyneitä etuuksia koskevien lakien, asumistukilain, sotilasavustuslain, äitiysavustuslain ja opintotukilain mukaan päätös voidaan oikaista sekä asianosaisen eduksi että vahingoksi. Viimeksi mainittu toimenpide edellyttää, että asianosaiselle varataan mahdollisuus tulla asiassa kuulluksi. Kuulemisesta on säädetty joko asianomaisessa erityislaissa tai hallintomenettelylaissa.

1.4. Takaisinperintä

Kaikkien kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien kuten yleensä muidenkin sosiaaliturvalakien lähtökohtana on, että aiheetta maksetut etuudet peritään takaisin. Takaisin perittävää määrää voidaan kuitenkin kohtuussyistä alentaa tai luopua perinnästä kokonaan. Edellytyksenä on, että aiheetta maksaminen ei ole johtunut vilpillisestä menettelystä. Kuntoutusetuuksissa otetaan huomioon myös kuntoutusprosessin etenemisen turvaaminen. Tästä johtuen kuntoutusprosessin jatkuessa kuntoutusrahasta ei käytännössä voida kuitata muun etuuden liikamaksua.

Kohtuusharkinnan lisäksi toinen hallinnollinen luopumisperuste on se, että aiheetta maksettu määrä on jäänyt vähäiseksi. Hallinnollisesti ei ole tarkoituksenmukaista periä takaisin summaa, joka alittaa perinnän kulut.

Kohtuusperiaate on kirjattu vain osaan etuuslajeista. Tästä huolimatta kohtuuskäytännön soveltamisessa noudatetaan eräistä sanonnallisista eroavuuksista huolimatta verrattain vakiintunutta käytäntöä. Takaisinperintäsäännösten eroavuuksista kuitenkin johtuu, että soveltamiskäytäntö eri etuuslajeissa on jonkin verran erilaista, ilman että sille olisi selviä perusteita.

Liikaa maksettu määrä voidaan yleensä periä takaisin paitsi kertosuorituksena, myös kuittaamalla sitä vastaisista etuuseristä. Työttömyyspäivärahan ja työmarkkinatuen kuit-

taaminen on mahdollinen vain palkan ulosmittauksesta annettujen määräysten rajoissa. Muiden etuuksien osalta tästä rajoituksesta ei ole erikseen säädetty, mutta periaatetta pyritään silti käytännössä noudattamaan.

1.5. Ulosotto

Säännökset etuuden panttauskiellosta ovat eri etuuksissa osittain epäyhtenäisiä. Vanhemman lainsäädännön mukaan kiellettyä on etuuden siirto ja panttaaminen. Uudemmassa lainsäädännössä kielletään etuutta koskevan oikeuden siirto.

1.6. Säännökset, joita ei enää sovelleta

Kansaneläkelakiin sisältyy eräitä vanhentuneita, muun muassa kansaneläkkeen lisäosaa koskevia säännöksiä, jotka olivat voimassa ainoastaan tietyn määräjän.

2. Keskeiset ehdotukset

2.1. Muutoksenhaku ja itseoikaisu

Esityksen tarkoituksena on yhdenmukaistaa kansaneläkelaitoksen hoitamien eri etuuksien muutoksenhaku- ja itseoikaisusäännöksiä. Tästä syystä lakiehdotukset ovat mahdollisimman saman sisältöiset paitsi keskenään, myös eläkevakuutusta koskevien säännösten kanssa. Lakiehdotuksissa ei puututa muutoksenhakuteihin eikä muutoksenhakuelinten välisiin suhteisiin, vaan esitys koskee yksinomaan valitusprosessia ja menettelytapoja.

Muutoksenhaun yhteydessä ehdotetaan toteutettavaksi itseoikaisumenettely kaikissa kansaneläkelaitoksen toimeenpanemissa etuuksissa. Kansaneläkelaitoksen olisi käsiteltävä omaa päätöstään koskeva valitus oikaisuasiana ja oikaistava valituksenalainen päätös, jos se hyväksyisi kaikilta osin valituksessa esitetyt vaatimukset. Kansaneläkelaitoksen päätöstä koskeva kirjallinen valitus jätettäisiin aina kansaneläkelaitoksen paikallistoimistoon eikä muutoksenhakuelimelle, jotta kansaneläkelaitos voisi tutkia valituksen itseoikaisuasiana. Näiltä osin ehdotukset vastaavat eläketurvan muutoksenhakukomitean (komiteanmietintö 1989:14) ehdottamia sekä kansaneläke-, työeläke- ja tapaturmavakuutuslainsäädännössä jo aikaisemmin, vuoden 1995 alusta lukien toteutettuja periaatteita. Esityksen mukaan itseoikaisulle säädettäisiin

30 päivän määräaika. Jos kansaneläkelaitos ei hyväksyisi valitusta, sen tulisi toimittaa valitus ja siitä antamansa lausunto sanotussa ajassa muutoksenhakuelimeen.

Ehdotettu menettely vähentäisi muutoksenhakuelimissä käsiteltäviä asioita sekä nopeuttaisi ja joustavoittaisi valitusasioiden käsittelyä. Kansalaisten oikeusturvaa ehdotettu muutos ei heikentäisi. Kansaneläkelaitoksen antamasta oikaisupäätöksestä olisi mahdollista valittaa.

Jos kansaneläkelaitos hyväksyisi esitetyt vaatimukset vain osaksi, asia siirtyisi valituksena muutoksenhakuelimeen. Hyväksymiltään osin kansaneläkelaitos voisi kuitenkin antaa väliaikaisen päätöksen. Se olisi saatettava viipymättä muutoksenhakuelimen tietoon. Tähän päätökseen ei saisi erikseen hakea muutosta.

Valituksen myöhästymisen ei tulisi sosiaaliturva-asioissa aiheuttaa hakijalle oikeuden menetystä, jos valituksen myöhästymiselle on painava syy. Tämän vuoksi ehdotetaan, että muutoksenhakuelin voisi ottaa myöhässä tulleen valituksen tutkittavaksi, jos valituksen myöhästymiseen on painava syy. Vastaavaa menettelyä noudatetaan kansaneläkelaitoksen maksamia eläkkeitä koskevien valitusten osalta.

Yhdenmukaistamista koskevan tavoitteen mukaisesti muutoksenhakumenettelyä koskevat säännökset ehdotetaan sisällytettäväksi saman sisältöisinä kaikkiin esitykseen sisältyviin lakeihin. Sotilasavustuksen, äitiysavustuksen, asumistuen, opintotuen ja työmarkkinatuen osalta on kysymys vain vähäisistä sanonnallisista muutoksista, koska näihin lakeihin on jo sisällytetty itseoikaisun ensisijaisuutta korostavat periaatteet.

2.2. Päätöksen poistaminen ja virheen korjaaminen

Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien eri etuuslakien lainvoimaisen päätöksen poistamis- ja virheen korjaamissäännöksiä esitetään yksinkertaistettaviksi ja yhdenmukaistettaviksi.

Sairausvakuutuslain (364/63) lainvoimaisen päätöksen poistamista koskeva 56 § esitetään muutettavaksi siten, että menettely olisi yksiportainen kuten muissakin kansaneläkelaitoksen soveltamissa laeissa. Päätöksen poistamista haettaisiin tarkastuslautakunnalta. Aloitteen tekijä olisi asianosainen tai kansaneläkelaitos. Työttömyysturvalain

(602/84) 43 §:ää yksinkertaistettaisiin siten, että se vastaisi muita kansaneläkelaitoksen soveltamia vastaavia säännöksiä. Asianomaisen ministeriön mahdollisuus hakea työttömyyskassan lainvoimaisen päätöksen poistamista säilyisi ennallaan.

Kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annettuun lakiin (610/91), kuntoutusrahalakiin (611/91), lapsilisälakiin (796/92), lasten kotihoidon tuesta annettuun lakiin (797/92) ja 1 päivänä elokuuta 1997 voimaan tulevaan lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annettuun lakiin (1128/96) esitetään lisättäväksi itsenäinen lainvoimaisen päätöksen poistamista koskeva säännös.

Äitiysavustuslain, sotilasavustuslain, asumistukilain ja opintotukilain virheellisen päätöksen oikaisua koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi siten, että kansaneläkelaitos voisi oikaista lainvoimaisen päätöksen vain etuuden saajan eduksi. Myös muutoksenhakuelimet voisivat oikaista päätöksen hakijan eduksi.

Kun hallintomenettelylaki koskee kansaneläkelaitoksen hoitaman sosiaaliturvan toimeenpanoa, asiavirhe voidaan korjata asianomaisen suostumuksella hallintomenettelylain 26 §:n perusteella. Myös hallintomenettelylain kirjoitusvirheen korjaamista sekä asiatai kirjoitusvirheen korjaamisen menettelyä koskevat 27 ja 28 § koskevat kansaneläkelaitosta. Kun asiavirheen korjaaminen saattaa merkitä myös etuuden määrän muuttamista, ehdotetaan, että asiavirheen korjaamisesta säädettäisiin tämän yleislain lisäksi itsenäisesti myös asianomaisissa etuuslaeissa. Samalla lakeihin otettaisiin säännökset kirjoitusvirheen korjaamisesta sekä virheen korjaamisessa sovellettavasta menettelytavasta. Näin on jo menetelty kansaneläkkeiden, työeläkkeiden ja tapaturmavakuutuksen osalta 1 päivänä tammikuuta 1995 voimaan tulleissa näitä etuuksia koskevissa virheen korjaamissäännöksissä sekä työttömyysturvalaissa.

2.3. Takaisinperintä ja ulosotto

Kansaneläkelaitoksen maksamia etuuksia koskevat takaisinperintäsäännökset ehdotetaan muutettaviksi yhtenäisiksi. Tämä parantaisi eri etuuksien saajien tasavertaista kohtelua, koska yhtenäistäminen varmistaisi asian samanlaisen käsittelyn riippumatta siitä, minkä lain mukaisesta päivärahasta, eläkkeestä tai korvauksesta kulloinkin on kysy-

mys. Myös kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annettuun lakiin ehdotetaan nykyisen viittaussäännöksen asemesta lisättäväksi takaisinperintäsäännös.

Takaisinperintäsäännösten sisältö ehdotetaan pidettäväksi pääpiirteissään ennallaan. Lähtökohtana olisi edelleen se, että aiheetta maksettu määrä peritään takaisin. Nykyisestä poiketen säännöksiin sisällytettäisiin maininta siitä, että perinnästä luopuminen tai määrän alentaminen perustuu kohtuusharkintaan. Näin vakiintunutta käytäntöä ja asiasta annettuja ohjeita vastaava keskeinen periaate kirjattaisiin lakitekstiin.

Kohtuusharkinnassa otettaisiin edelleen huomioon muun muassa etuuden saajan sosiaaliset olosuhteet, kokonaistilanne ja hänen takaisinmaksukykinsä. Myös voitaisiin ottaa huomioon eri etuuslajeihin ja käytännön liikamaksutilanteisiin liittyviä ominaispiirteitä, kuten aloitetun ammatillisen kuntoutuksen loppuunsaattamisen tarkeys. Eräissä tapauksissa liikamaksua voi syntyä kansaneläkelaitoksessa tai muualla tapahtuneen, etuuden saajasta riippumattoman virheen takia. Kohtuusharkinnassa otetaan tällöin huomioon virheen laatu sekä etuuden saajan mahdollisuudet havaita virhe. Arvioitaessa etuuden saajan myötävaikutusta virheen syntymiseen tai liikamaksun jatkumiseen otetaan huomioon hänen henkilökohtaisia ominaisuuksiaan ja olosuhteitaan kuten hänen ikänsä, koulutuksensa ja muita vastaavia seikkoja.

Kohtuusharkinnan käyttämisen ehtona olisi se, että etuuden saaja on toiminut vilpittömässä mielessä. Työttömyysurvalain ja työmarkkinatuesta annetun lain mukaan kohtuusharkinnan voisi edelleen estää myös etuuden saajan törkeä tuottamus.

Takaisinperinnässä noudatettaisiin yleisiä saatavan vanhenemista koskevia periaatteita eli vanhenemisaika olisi 10 vuotta. Purkusuunnostien soveltamiskäytännössä on noudatettu oikeudenkäymiskaaren yleistä periaatetta, jonka mukaan viittä vuotta vanhemman päätöksen purkamiseen vaaditaan erittäin painavia syitä. Tämän vuoksi eräisiin vuosina 1993 ja 1994 voimaan tulleisiin lakeihin tai lainmuutoksiin sisällytettiin periaate, jonka mukaan liikamaksua ei voida periä takaisin siltä osin, kun etuutta on maksettu aikaisemmin kuin viisi vuotta ennen sitä, kun aiheettoman maksamisen syy on tullut ilmi (lapsilisälain 14 §, lasten kotihoidon tuesta annetun lain 18 §, asumistukilain 19 §, äitiysavustuslain 10 §, sotilasavustuslain 18 §,

opintotukilain 27 § ja työmarkkinatuesta annetun lain 35 §). Vastaava periaate otettiin myös lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain 21 §:ään. Rajoituksen ehdoton noudattaminen johtaa kuitenkin epätaasa-arvoisiin ratkaisuihin tilanteissa, jolloin tahallista väärän tiedon antamista tai hyvin pitkäaikaista ja onnistunutta oikean tiedon salaamista jouduttaisiin kohtelemaan takaisinperinnän osalta lievemmin kuin alle viiden vuoden vanhaa tapausta. Rajoituksen sisältyminen vain joihinkin kansaneläkelaitoksen toimeenpanemiin etuuslakeihin merkitsee myös sitä, että takaisinperinnässä saatetaan ajautua eri etuuslajien saajien kannalta epäjohdonmukaiseen käytäntöön. Tästä syystä ehdotetaan, että myös edellä lueteltujen lakien mukaisten etuuskien osalta yli viisi, mutta alle kymmenen vuotta vanha asia voitaisiin käsitellä takaisinperintänä. Kun takaisinperintään sisältyy laajahko kohtuusharkinnan mahdollisuus silloin, kun liikamaksu ei ole aiheutunut vilpillisestä menettelystä, on myös takaisinperinnän ajallinen ulottuvuus eräänä tekijänä mahdollista ottaa harkinnassa huomioon.

Kohtuusharkinnan lisäksi, jos aiheetta maksettu määrä on vähäinen, takaisinperinnästä luovuttaisiin nykyiseen tapaan hallinnollisen tarkoituksenmukaisuuden perusteella.

Takaisinperinnässä lähtökohtana on yleensä liikamaksun vaatiminen takaisin ker-tasuorituksena. Käytännössä näin voidaan menetellä vain, jos henkilöllä on talletuksia tai helposti realisoitavaa omaisuutta. Tällaisen varojen puuttuessa - käytännössä suurimassa osassa niistä tapauksista, joissa liikamaksu on muodostunut merkittäväksi - etuus peritään takaisin vähitellen. Muutoin olisi esimerkiksi vaadittava etuuden saajan käytössä olevan oman asunon myymistä. Liikaa maksettu määrä voidaan nykyisen lainsäädännön mukaan periä takaisin kuittaamalla sitä vastaisista etuuseristä. Tämä on paitsi hallinnollisesti tarkoituksenmukainen, usein myös etuuden saajan kannalta kohtuullinen toteuttamistapa. Lisäksi näin välttytään erillisiltä perintäkuluilta. Nykyisin on kuitenkin jossakin määrin epäselvää, mihin muihin etuuksiin kuin siihen, mistä liikamaksu on syntynyt, kuittaus voidaan kohdistaa. Vakiintunut käytäntö on ollut, että kuitattavan etuuden tulee joko olla samaa lajia tai sen tulee olla ainakin johtunut samankaltaisesta perusteesta kuin liikaa maksettu etuus. Esi-

merkiksi eläkkeiden eri lajeja on kuitattu toisistaan, liikaa maksettua työttömyysturvain mukaista peruspäivärahaa voidaan kuitata työttömyyseläkkeestä ja asumistukea muista asumistukietuuksista. Tämä periaate vahvistettaisiin ehdotuksen mukaan lailla.

Etuuden saajalle tulisi aina turvata vähimmäistoimeentulo, ettei hänen toimeentulonsa vaarantuisi takaisinperinnän takia. Työttömyysturvallaissa ja työmarkkinatuesta annetussa laissa säilytettäisiin voimassa oleva ulosottolain mukainen suojaisuus, kun etuutta kuitataan vastaisista etuuseristä. Lainvoimainen takaisinperintäpäätös olisi täytännönpantavissa kuten lainvoimainen tuomio.

Ulosottoa koskevat etuussäännökset selkeytettäisiin säätämällä etuusoikeuden siirto yhtenäisellä tavalla ja eri etuussäännöksistä poistettaisiin vanhentuneena maininta etuuden panttaamisesta. Kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetussa laissa ehdotetaan jätettäväksi ulosmittauskiellon ulkopuolelle palveluntuottajalle maksetut korvaukset kuntoutuspalvelun tuottamisesta.

2.4. Eräät kumottaviksi ehdotetut säännökset

Ehdotuksen mukaan kansaneläkelaista kumottaisiin eräät vanhentuneet kansaneläkkeen lisäosaa vuosina 1983 ja 1984 koskeneet säännökset, jotka olivat voimassa vain määräajan. Lisäksi kumottaisiin vanhentuneena kansaneläkevakuutusmaksun määräämistä koskeva säännös, jota sovellettiin vuosilta 1978—1981 toimitettavien kunnallisverotusten yhteydessä.

Sairausvakuutuslaista ehdotetaan kumottavaksi säännös, jonka mukaan sairauspäiväraha voidaan evätä tai vähentää tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta aiheutetun sairauden vuoksi taikka tutkimuksesta tai hoidosta kieltäytymisen vuoksi. Säännöksellä on ollut vain vähäinen merkitys sairausvakuutusjärjestelmässä.

3. Esityksen vaikutukset

Ehdotuksilla ei ole suoranaisia vaikutuksia etuuksista aiheutuviin menoihin tai etuuksien määriin. Asioiden käsittely kuitenkin nopeutuisi. Lainsäädännön ymmärrettävyys ja johdonmukaisuus paranisi. Turhaa hallinnollista työtä karsiutuisi pois, mistä syntyisi jonkin verran säästöä toimintamenoihin. Itseoikaisumenettelyn laajentamisen seurauksena sosiaalivakuutuslautakunnissa, tarkastuslautakunnassa, työttömyysturvautakunnassa, opintotuen muutoksenhakulautakunnassa ja vakuutusosoikeudessa käsiteltävien asioiden määrä vähenisi arviolta noin 10 prosenttia.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä kansaneläkelaitoksen kanssa. Ehdotuksista on kuultu opintotukilain osalta opetusministeriötä, asumistukilain osalta ympäristöministeriötä ja työttömyysturvaa koskevien asioiden osalta työttömyyskassajärjestelmää. Kun esitys sisältää muun muassa muutoksenhakua koskevia lakiehdotuksia, sitä valmisteltaessa on kuultu myös asianomaisia muutoksenhakuelimiä sekä oikeusministeriötä. Osa ehdotuksista perustuu eläketurvan muutoksenhakukomitean tekemiin ehdotuksiin ja ne vastaavat jo aikaisemmin, 1 päivänä tammikuuta 1995 toteutettuja kansaneläke-, työeläke- ja tapaturmavakuutuslainsäädännön muutoksia.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Hallitus on 25 päivänä lokakuuta 1996 antanut esityksen pienten lasten hoidon tukemista koskevan lainsäädännön uudistamiseksi (HE 208/1996 vp). Ehdotetut lait tulevat voimaan 1 päivänä elokuuta 1997. Samasta ajankohdasta kumotaan lasten kotihoidon tuesta annettu laki. Tämän vuoksi lasten kotihoidon tuesta annettuun lakiin ehdotetut muutokset olisivat voimassa vain 1 päivään elokuuta 1997 saakka.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Kansaneläkelaki

7 §. Säännöstä vakuutusmaksujen määräämisestä muussa pohjoismaassa tai muulla pohjoismaisella vesialuksella työskentelevälle vakuutetulle on sovellettu väliaikaisesti määrättäessä kansaneläkevakuutusmaksua vuosilta 1978—1981 toimitettujen kunnallisverotusten yhteydessä. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana.

25 c ja 26 a §. Säännökset kansaneläkkeen lisäosan määrääntymisestä vuosina 1983 ja 1984 eivät enää tule sovellettaviksi, joten ne ehdotetaan kumottaviksi tarpeettomina.

27 a ja 28 a §. Pykälät ehdotetaan kumottaviksi, koska lisäosan määrääntymistä vuonna 1983 koskeva 27 a § ja lisäosan epäämistä vuosina 1983 ja 1984 koskeva 28 a § eivät enää tule sovellettaviksi.

30 b §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, johon palautettaisiin lakitekni- nisen virheen vuoksi pois jäänyt säännös pienimmän maksettavan hoitotuen määrästä. Kuukaudessa maksettavan tuen vähimmäismäärä olisi edelleen 30 markkaa.

42 b §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, johon palautettaisiin lakitekni- nisen virheen vuoksi pois jäänyt säännös kansaneläkkeen maksamisesta laitoshoidossa olevalle, eläkkeensaajien asumistukea saavalle eläkkeensaajalle. Eläkkeensaajien asu- mistukilain 7 §:n mukaan asumistukea maksetaan laitoshoidossa olevalle eläkkeensaajalle yhdeksän kuukauden ajalta laitoshoi- toon joutumisesta lukien. Kansaneläke maksettaisiin vastaavalta ajalta pienentämättömänä.

79 §. Pykälän 4 momentin eläkkeen siirto- ja panttaamiskielto ehdotetaan muutettavaksi oikeuden siirtokielloksi. Kiellon katsotaan sisältävän mahdollisen panttaamistilanteen, joita ei käytännössä ole esiintynyt.

83 a §. Pankkien ilmoitusvelvollisuutta vuosina 1983 ja 1984 koskeva säännös ei enää tule sovellettavaksi, joten se ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana.

88 a §. Takaisinperintää koskevaa säännöstä ehdotetaan teknisesti selkeytettäväksi. Lähtökohtana pykälän 1 momentin mukaan

on se, että aiheetta maksettu etuus peritään takaisin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ta- kaisinperinnästä luopumisen edellytyksistä. Niitä sovellettaisiin myös harkittaessa luopu- mista perinnästä vain osittain. Kohtuushar- kinnan edellytyksenä on se, ettei liikamaksu johdu etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä. Vilpiksi katsottai- siin esimerkiksi väärien tietojen antaminen tai ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti, mil- loin viimeksi mainittu ei selvästi johdu tietä- mättömyydestä tai anteeksi annettavasta huo- maamattomuudesta. Menettelyn vilpillisyyden arvioiminen jäisi nykyiseen tapaan yleis- seen elämäkokemukseen perustuvan harkin- nan varaan.

Kohtuusharkinnassa otettaisiin edelleen huomioon etuuden saajan sosiaalinen tilanne ja taloudellinen asema eli maksukyky. Jos etuuden saaja on menettänyt liिकासuorituksen vuoksi jonkin muun etuuden, tämä saattaa olla perusteena takaisinperinnästä luopumi- selle tai määrän sovittelukselle. Lähtökoh- tana on etuuden saajan kokonaistilanteen sel- vittäminen. Tällöin otetaan huomioon myös mahdollinen huoltovelvollisuus.

Toisena itsenäisenä luopumisen perusteena olisi nykyiseen tapaan perittävän määrän vähäisyys. Hallinnollisesti ei ole tarkoituk- senmukaista esimerkiksi periä summia, jotka alittavat perinnän kulut. Tällä perusteella perinnästä luopuminen on sinänsä mahdollista, vaikka kyseessä olisi etuuden saajan vil- pillinen menettely.

Pykälän 3 momentin mukaan perittävä määrä voidaan kuitata kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamasta etuudesta. Jos etuuden saaja antaa asiaan suostumuksensa, liikaa maksettua kansaneläkettä voitaisiin yleensä rajoituksitta periä kuittaamalla takai- sin muista kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamista etuuksista, käytännössä kuiten- kin lähinnä toistuvaissuorituksista. Vakuute- tun terveydentila ja oikeustoimikelpoisuus otettaisiin luonnollisesti huomioon.

Pyytämättä etuuden saajalta suostumusta liikaa maksettua kansaneläkettä voitaisiin kuitata kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamista kansaneläkelain mukaisista elä- ke-etuuksista sekä muistakin kansaneläelai- toksen maksamista eläkkeistä, niiden osista

ja lististä kuten esimerkiksi perhe-eläkkeestä.

Takaisinperintää toimeenpantaessa on huolehdittava siitä, että käyttöön jää toimeentuloa varten tarvittava välttämätön tulo. Tätä arvioitaessa noudatettaisiin ulosottolain suojaosuutta koskevia yleisiä periaatteita. Suojaosuutta koskevat kaavamaiset markkamääräiset rajat eivät kuitenkaan kaikissa tapauksissa sovellu sellaisinaan erilaisten sosiaalietuuksien takaisinperintään. Toisaalta työeläkkeisiin sovellettava (esimerkiksi työntekijäin eläkelain (395/61) 17 b §:n 3 momentti) tietty prosenttiosuus maksettavasta etuudesta sopii huonosti kansaneläkkeeseen sen vähimmäistoimeentuloa takaavan luonteen vuoksi.

Harkinnassa kiinnitettäisiin huomiota paitsi etuuden saajan henkilökohtaiseen tilanteeseen, myös sellaisten perheenjäsenten ja muiden henkilöiden asemaan, joihin nähden hän on huoltovelvollinen. Suojattavan osuuden määräämistä koskisivat muutoinkin samat kohtuusperiaatteet, joita noudatetaan harkittaessa takaisinperinnästä luopumista tai määrän sovittelua. Myös tältä osin tarkoituksena on pitkälti noudattaa nykyistä vakiintunutta käytäntöä. Arvioitaessa tarvittavan toimeentuloturvan määrää voitaisiin lähtökohtana pitää toimeentulotuen määrää.

Eläkevakuutuksen osalta toimeentulon rajana tarkasteltaisiin täyden kansaneläkkeen määrää. Rajaa ei kuitenkaan voitaisi pitää ehdottomana, vaan siitä olisi joissakin tilanteissa voitava poiketa. Laitoshoidon ajalta maksettavaa kansaneläkettä alennetaan kansaneläkelain 42 a ja 42 b §:n määräysten vuoksi. Tällöin eläkkeen määrä alittaa täyden kansaneläkkeen määrän, minkä vuoksi takaisinperintää ei voitaisi yleensä suorittaa lainkaan, jos pääsääntöä sovellettaisiin. Eläkkeensaajan toimeentulo ei kuitenkaan takaisinperinnän vuoksi vaarantuisi, koska yhteiskunta muutoin turvaa toimeentulon laitoshoidon aikana. Myös omaisuuden realisointi silloin, kun omaisuus käsittäisi vain omassa käytössä olevan asunnon, voisi muodostua kohtuuttomaksi. Etuudensaajan kanalta takaisinperinnän toteuttaminen vaikka pieniäkin osasuorituksia maksaen on yleensä kokonaisuutena kohtuullisempi ratkaisu kuin kertasuorituksen edellyttäminen.

Pykälän 4 momentin mukaan takaisinperinnästä annettu lainvoimainen päätös voidaan panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio. Päätös on siten ulosottokelpoinen ilman eri tuomiota. Muutos nykyiseen ver-

rattuna on tekninen, vain sanontoja koskeva.

1.2. Sairausvakuutuslaki

26 §. Sairausvakuutuslaista ehdotetaan kumottavaksi pykälän 1 momenttiin sisältyvä säännös, jonka mukaan vilpillisesti tai törkeästi tuottamuksesta annettu väärä tai salattu tieto taikka tarkoituksellisesti tai törkeän huolimattomuuden aiheuttama sairaus olisi päivärahan epäämisen perusteena. Käytännössä säännöstä on sovellettu lähinnä rattijuopon aiheutettua joko itselleen tai matkustajalle vammoja. Tällaiset rajoitukset eivät sovellu perusturvan määräytymisperusteisiin ja vastaava säännös on kumottu esimerkiksi kansaneläkelaista vuonna 1983.

Päivärahan epäämistä tai vähentämistä tutkimuksesta ja hoidosta kieltäytymisen johdosta koskeva 2 momentti ehdotetaan myös kumottavaksi, koska säännöksellä ei ole ollut käytännön merkitystä.

28 §. Pykälän 3 momentissa oleva vanhentunut termi sairausvakuutustoimisto on muutettu sanaksi kansaneläkelaitos.

52 §. Muutoksenhakua koskevat säännökset ehdotetaan siirrettäviksi 53 §:ään. Pykälän 1 momentti koskisi siten ainoastaan sosiaalivakuutuslautakunnan kokoonpanoa.

53 §. Pykälään koottaisiin sairausvakuutuslain muutoksenhakua koskevat säännökset 52, 54 ja 54 a §:stä samalla kun menettelytapasäännöksiä tarkistettaisiin.

Pykälän 1 momentin mukaan kansaneläkelaitoksen päätökseen saa hakea muutosta sosiaalivakuutuslautakunnalta ja sosiaalivakuutuslautakunnan päätökseen tarkastuslautakunnalta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta sairausvakuutuslain 29 §:ssä tarkoitetuissa työterveyshuoltoasioissa. Muissa tapauksissa muutoksenhaku tapahtuisi 1 momentin mukaisesti.

Valituskirjelmä tulisi itseoikaisumahdollisuuden vuoksi toimittaa aina kansaneläkelaitoksen paikallistoimistoon eikä enää vaihtoehtoisesti muutoksenhakuelimelle.

Uudistettavaa muutoksenhakua ja siihen liitettäväksi ehdotettua itseoikaisumenettelyä koskevien perusteluiden osalta viitataan lisäksi kansaneläkelainsäädännössä jo toteutettuihin muutoksiin.

53 a §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset kansaneläkelaitoksen itseoikaisumenettelystä muutoksenhaun johdosta. Pykälän 1 momentin mukaan kansaneläke-

laitoksen olisi annettava oikaisupäätös, jos se hyväksyisi sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset kaikilta osin.

Pykälän 2 momentin mukaan kansaneläkelaitoksen tulisi toimittaa valituskirjelmä ja oma lausuntonsa muutoksenhakuelimelle 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä, jos valittajan vaatimuksia ei hyväksytä ollenkaan tai ne hyväksytään vain osittain. Kansaneläkelaitos voisi tällöin väliaikaisesti oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valittajan vaatimukset. Jos valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, on oikaisusta ilmoitettava sille viipymättä. Päätös on voimassa, kunnes muutoksenhakuelin on asian ratkaissut. Päätökseen ei saa hakea muutosta.

Lisäselvityksen hankkimista varten voitaisiin poiketa 2 momentin mukaisesta määräajasta. Valituskirjelmä lausuntoineen olisi kuitenkin aina toimitettava muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisen jälkeen.

54 §. Pykälän 1 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Sosiaalivakuutuslautakunnan päätöstä koskeva muutoksenhakumahdollisuus siirrettäisiin 53 §:n 1 momenttiin. Kumottavan lainkohdan mukaan sosiaalivakuutuslautakunnan päätökseen on saanut hakea muutosta, mikäli se koskee oikeutta sairausvakuutuslain mukaiseen etuuteen tai päivärahan, äitiys-, isyys- tai vanhempainrahan taikka erityishoitorahan määrää. Tämä rajoitus poistuisi samalla, joten muutosta voisi hakea myös esimerkiksi sairaanhoitokorvauksen määrään.

54 a §. Pykälä ehdotetaan muutettavaksi. Kansaneläkelaitoksen päätöstä koskeva muutoksenhakumahdollisuus työterveyshuoltoasiassa siirrettäisiin 53 §:n 2 momenttiin.

Pykälän uusi sisältö koskisi valituksen tutkittavaksi ottamista muutoksenhakuelimissä silloin, kun valitus on saapunut myöhästyneenä. Säännös koskisi ainoastaan muutoksenhakuelimiä. Itseoikaisumenettelyssä säännöstä ei sovelleta. Säännöksessä tarkoitettuna painavana syynä voidaan yleensä pitää esimerkiksi sellaista muutoksenhakijan sairautta, joka estää valituksen toimittamisen määräajassa. Myös muu sellainen myöhästymisen syy, jota ei voida lukea muutoksenhakijan syyksi, saattaa tilanteesta riippuen olla lainkohdassa tarkoitettu painava syy. Ehdotettu pykälä vastaa sisällöltään eläkevakuutusta koskevia vastaavia säännöksiä.

55 §. Päätöksen tiedoksisaantia koskevaan

pykälään ehdotetaan säädösteknisiä tarkistuksia.

56 §. Voimassa olevan säännöksen mukaan lainvoimaisen päätöksen voi poistaa sosiaalivakuutuslautakunta tai tarkastuslautakunta. Menettely poikkeaa kansaneläkelaitoksen soveltamasta muusta lainsäädännöstä, jossa menettely on yksiportainen. Sairausvakuutusasioissa ehdotetaan otettavaksi käyttöön vastaava menettely kuin muissa laitoksen toimeenpanemissa laeissa. Kansaneläkelaitoksen lainvoimaisen päätöksen poistaisi tarkastuslautakunta asianosaisen tai kansaneläkelaitoksen aloitteesta.

Pykälän uusi 2 momentti vastaisi sisällöltään entistä 5 momenttia. Mahdollisuus oikaista lainvoimainen päätös vakuutetun eduksi koskisi myös muutoksenhakuelimiä. Pykälän 2—4 momentti poistettaisiin tarpeettomina.

56 a §. Lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi uusi säännös, jossa säädettäisiin virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen väärään lain soveltamiseen perustuvan päätöksen oikaisumenettelystä. Samoin säädettäisiin kirjoitus- tai laskuvirheen korjauksesta. Säännös vastaisi sisällöltään kaikilta osin hallintomenettelylain vastaavia periaatteita. Säännös otettaisiin etuuslakeihin lähinnä epäselvyyksien ja tulkinnanvaraisuuksien poistamiseksi. Vastaavansisältöinen säännös on jo 1 päivästä tammikuuta 1995 lisätty kansaneläkelakiin (kansaneläkelain 74 b §).

57 §. Takaisinperintää koskevaan säännökseen tehtäisiin tarvittavat tarkistukset sisällön yhdenmukaistamiseksi muiden kansaneläkelaitoksen hoitamien etuuksien takaisinperintää koskevien säännösten kanssa. Säännös vastaisi kansaneläkelain 88 a §:ään ehdotettuja muutoksia. Pykälän 3 momentissa tarkoitettu, ilman etuuden saajan suostumusta mahdollinen kuittaaminen muista kuin sairausvakuutuslain mukaisista etuuksista voitaisiin kohdistaa ainakin esimerkiksi kansaneläkelain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen ja yksilölliseen varhaiseläkkeeseen, eläkkeensaajien hoitotukeen ja vammaistukeen.

69 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi sairausvakuutuslain säännösten kumoamisesta johtuvia teknisiä muutoksia.

Pykälän 2 momentin siirto- ja panttaamiskielto ehdotetaan muutettavaksi siirtokielloksi. Sen katsotaan sisältävän mahdolliset panttaamistilanteet, joita ei käytännössä ole esiintynyt.

1.3. Työttömyysturvalaki

31 §. *Takaisinperintä.* Takaisinperintää koskevaa säännöstä tarkistettaisiin sen saattamiseksi mahdollisimman yhdenmukaiseksi muiden kansaneläkelaitoksen hoitamien etuuskien takaisinperintää koskevien säännösten kanssa. Pykälän 2 momentin mukaan takaisinperinnästä luopumisen esteenä voisi kuitenkin edelleen olla paitsi etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillinen menettely myös törkeä tuottamus. Törkeä tuottamus olisi kyseessä esimerkiksi silloin, kun etuuden saaja on toimittanut eteenpäin työnantajalta saamansa virheellisen palkkatodistuksen, vaikka hänen olisi tullut havaita todistus virheelliseksi.

Pykälän 3 momentissa säädetään takaisin perittävän määrän kuittaamisesta. Momentissa säilytettäisiin voimassa olevan pykälän 4 momentin määräys, jonka mukaan kuittaamisessa on otettava huomioon ulosottolaisissa säädetty palkan suojaosuus. Ilman etuuden saajan suostumusta mahdollinen kuittaaminen muista kuin työttömyysturvalain mukaisista etuuksista voitaisiin kohdistaa ainakin esimerkiksi työmarkkinatuesta annetun lain mukaiseen työmarkkinatukeen, työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaiseen perustukeen sekä kansaneläkelain mukaiseen työttömyyseläkkeeseen.

40 §. *Muutoksenhaku.* Kaikki työttömyysturvan muutoksenhakua koskevat säännökset ehdotetaan otettaviksi 40 §:ään, jonka otsikko muuttuisi samalla. Siten myös toisen portaan muutoksenhakusäännös siirrettäisiin 42 §:n 1 momentista tämän pykälän 1 momenttiin.

Pykälän 2 momentin mukaan valituskirjelmä olisi toimitettava kansaneläkelaitoksen paikallistoimistoon tai, jos valitetaan työttömyyskassan päätöksestä, asianomaiselle työttömyyskassalle.

Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, jonka mukaan työttömyyskassan ja sosiaalivakuustoihimikunnan päätöstä olisi noudatettava muutoksenhausta huolimatta. Vastaava säännös sisältyy tällä hetkellä 43 §:ään.

40 a §. *Itseoikaisu.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset itseoikaisumenettelyä muutoksenhaun johdosta. Pykälän 1 momentin mukaan kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan olisi annettava oikaisupäätös aina, jos ne hyväksyisivät niille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset kaikilta

osin. Oikaisupäätös olisi valituskelpoinen.

Pykälän 2 momentin mukaan valituskirjelmä ja päätöksentekijän lausunto tulisi toimittaa muutoksenhakuelimelle 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä, jos valittajan vaatimuksia ei hyväksytä lainkaan tai ne hyväksytään vain osittain. Asian voisi kuitenkin ratkaista heti väliaikaisella päätöksellä siltä osin kuin valittajan vaatimukset hyväksytään osaksi. Ratkaisusta tulisi ilmoittaa muutoksenhakuelimelle, jos valitusasiakirjat on ehditty lähettää sinne käsiteltäväksi. Väliaikaisesta päätöksestä ei saisi valittaa.

Lisäselvityksen hankkimista varten voitaisiin poiketa 2 momentin mukaisesta määräajasta. Valituskirjelmä lausuntoineen olisi kuitenkin aina toimitettava muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisen jälkeen.

40 b §. *Valituksen myöhästyminen.* Pykälässä säädettäisiin muiden kansaneläkelaitoksen hoitamien etuuslakien tavoin mahdollisuudesta tutkia myöhässä saapunut valitus.

41 §. *Päätöksen tiedoksisaantipäivä.* Päätöksen tiedoksisaantipykälään ehdotetaan kielellisiä tarkistuksia.

42 §. *Vakuutus oikeus.* Muutoksenhakua koskevat pykälän 1 ja 5 momentti kumottaisiin. Muutoksenhausta säädettäisiin 40 §:ssä.

43 §. *Päätöksen poistaminen.* Lainvoimaisen päätöksen poistamista ja oikaisemista koskevaa säännöstä yksinkertaistettaisiin noudattaen samoja periaatteita kuin muussa sosiaaliturvalainsäädännössä. Sosiaali- ja terveysministeriöllä olisi asianomaisena ministeriönä edelleen oikeus esittää työttömyyskassan tai työttömyysturvalautakunnan virheellisen päätöksen poistamista.

43 a §. *Virheen korjaaminen.* Virheen korjaamista koskeva säännös on muutettu yhdenmukaiseksi tähän esitykseen sisältyvien muiden etuuslakien vastaavien säännösten kanssa.

43 b §. *Korjaamismenettely.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska korjaamismenettelyä koskevat säännökset on siirretty 43 a §:ään.

45 §. *Työttömyyspäivärahan periminen eräissä tapauksissa sekä päivärahan ulosmittaus.* Pykälän 5 momentissa mainittu työttömyyspäivärahan siirto- ja panttaamiskiello ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalain mukaisen oikeuden siirtokielloksi. Siirtokielto sisältäisi myös panttauskiellon, jonka laisia tapauksia ei ole esiintynyt käytännössä.

1.4. Laki työmarkkinatuesta

30 §. *Kansaneläkelaitoksen päätös ja muutoksenhaku.* Pykälän 1 ja 3 momentista poistettaisiin sana paikallistoimisto.

31 §. *Itseoikaisu.* Itseoikaisua koskevat säännökset muutettaisiin saman sisältöiseksi muiden tähän esitykseen sisältyvien etuuslakien vastaavien säännösten kanssa.

31 a §. *Valituksen myöhästyminen.* Lakiin lisättäisiin myöhässä saapuneen valituksen käsittelymahdollisuutta koskeva säännös saman sisältöisenä muiden lakien vastaavien säännösten kanssa.

33 §. *Päätöksen poistaminen.* Lainvoimaisen päätöksen poistamista koskeva säännös yhdenmukaistettaisiin vastaamaan sisällöltään muita kansaneläkelaitoksen toimeenpanemisia etuuslakeja.

33 a §. *Virheen korjaaminen.* Virheen korjaamista koskeva uusi säännös olisi saman sisältöinen hallintomenettelylain sekä tähän esitykseen sisältyvien muiden etuuslakien vastaavien säännösten kanssa.

35 §. *Takaisinperintä.* Takaisinperintää koskeva säännös tarkistettaisiin työttömyysturvalakiin ehdotetun takaisinperintäsäännöksen mukaiseksi. Pykälän 1 momentista poistettaisiin edellä kohdassa 2.3. mainituin perustein viiden vuoden ehdotonta vanhenemisaikaa koskeva säännös. Takaisinperintään sovellettaisiin 10 vuoden yleistä vanhenemisaikaa.

39 §. *Työttömyysturvalain soveltaminen.* Viittaussäännökset tarkistettaisiin työttömyysturvalakiin ehdotettujen muutosten mukaisiksi.

1.5. Laki työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta

22 §. *Päätös.* Pykälän 2 momentissa termi kansaneläkelaitoksen paikallistoimisto on säännösten yhtenäistämiseksi korvattu kansaneläkelaitoksella.

23 §. *Muutoksenhaku.* Muutoksenhakua koskevaa pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että muutoksenhakumahdollisuutta koskevat säännökset olisivat pykälän 1 momentissa ja menettelytapasäännökset 2 momentissa.

Pykälän 2 momentin mukaan valituskirjelmä olisi aina jätettävä kansaneläkelaitokselle tai, jos valitetaan työttömyyskassan päätök-

sestä, asianomaiseen työttömyyskassaan.

Pykälän 3 ja 4 momenttiin ehdotetaan säädösteknisiä tarkistuksia, joilla päätöksen tiedoksisaantia sekä kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan päätöksen noudattamista koskevat säännökset olisivat yhdenmukaisia muussa kansaneläkelaitoksen toimeenpanemassa lainsäädännössä olevien vastaavien säännösten kanssa.

25 §. *Etuuden maksamisen lakkauttaminen.*

26 §. *Koulutustuen periminen eräissä tapauksissa.* Pykälät ovat asiasisällöltään samansisältöisiä voimassa olevien säännösten kanssa, kuitenkin siten, että säännökset on muutettu koskemaan kansaneläkelaitosta kansaneläkelaitoksen paikallistoimiston asemesta. Muutoksella pyritään yhtenäistämään kansaneläkelaitosta koskevaa terminologiaa lainsäädännössä.

32 §. *Työttömyysturvalain soveltaminen.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi viittaus työttömyysturvalain uuteen 40 a ja 40 b §:ään. Viittaussäännöksiä tarkistettaisiin muutoinkin työttömyysturvalakiin ehdotettujen muutosten mukaisesti.

1.6. Laki kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta

8 §. *Muutoksenhaku.* Muutoksenhakua koskevaa pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että päätöksen poistamista ja oikaisemista koskevat säännökset siirrettäisiin uuteen 8 c §:ään. Myös menettelysäännöksiin tehtäisiin säädösteknisiä tarkistuksia.

8 a §. *Itseoikaisu.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset kansaneläkelaitoksen itseoikaisumenettelystä muutoksenhaun johdosta. Pykälän 1 momentin mukaan kansaneläkelaitoksen olisi annettava oikaisupäätös, jos se hyväksyisi päätöstään koskevassa valituksessa esitetyt vaatimukset kaikilta osin. Oikaisupäätös olisi valituskelpoinen.

Pykälän 2 momentin mukaan kansaneläkelaitoksen tulisi toimittaa valituskirjelmä ja oma lausuntonsa muutoksenhakuelimelle 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä, jos valittajan vaatimuksia ei hyväksytä lainkaan tai ne hyväksytään vain osittain. Eläkelaitos voisi kuitenkin ratkaista asian heti väliaikaisella päätöksellä siltä osin, kuin valittajan vaatimukset hyväksytään osaksi. Ratkaisusta tulisi ilmoittaa muutoksenhakuelimelle, jos valitusasiakirjat on ehditty lähettää sinne käsiteltäviksi. Väliaikaiseen pää-

tökseen ei saisi hakea muutosta.

Lisäselvityksen hankkimista varten voitaisiin poiketa 2 momentin mukaisesta määräajasta. Valituskirjelmä lausuntoineen olisi kuitenkin aina toimitettava muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisen jälkeen.

8 b §. *Valituksen myöhästyminen.* Säännös vastaisi muiden etuuslakien vastaavia myöhästyneen valituksen käsittelymahdollisuutta koskevia pykäläiä.

8 c §. *Päätöksen poistaminen.* Päätöksen poistaminen ja lainvoimaisen päätöksen oikaiseminen asianosaisen eduksi siirrettäisiin 8 §:n 4 ja 5 momentista uuteen 8 c §:ään ja niihin tehtäisiin säädösteknisiä tarkistuksia.

8 d §. *Virheen korjaaminen.* Selvyyden vuoksi lakiin otettaisiin itsenäinen virheellisen päätöksen korjaamista koskeva säännös. Se vastaisi kansaneläkelaitoksen muihin etuuslakeihin ehdotettuja ja samalla hallintomenettelylain vastaavia säännöksiä.

8 e §. *Takaisinperintä.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi itsenäinen takaisinperintää koskeva säännös nykyisen kansaneläkelakiin kohdistuvan viittauksen sijasta. Säännös vastaisi sanatarkasti kansaneläkelain 88 a §:ään ehdotettuja muutoksia.

11 §. *Ulosmittaus- ja siirtokielto.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kuntoutuskustannuksista suoritettavien korvausten ulosmittaamiskielto ei koskisi palveluntuottajalle maksettua korvausta kuntoutuspalvelun tuottamisesta. Korvaus on palveluntuottajalle palkkioon verrattavaa korvausta suoritetusta työstä. Tällaisen korvauksen ulosmittaaminen tulisi olla mahdollista. Sen sijaan kuntoutujan saamaa korvausta hänelle aiheutuneista kuntoutuskustannuksista ei voitaisi edelleenkaan ulosmittata.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi uusi 2 momentti, jonka mukaan sopimus lain mukaisen oikeuden siirtämisestä toiselle on mitätön.

14 §. *Toiminnan järjestäminen.* Viittaus kumottuun kansaneläkelain 87 §:ään poistettaisiin. Samoin poistettaisiin viittaus kansaneläkelain 88 a §:ään uuden 8 e §:n vuoksi.

1.7. Kuntoutusrahalaki

28 §. *Muutoksenhaku.* Muutoksenhakua koskevaa pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että päätöksen poistamista ja oikaisemista koskevat säännökset siirrettäisiin

uuteen 28 c §:ään. Menettelysäännöksiin tehtäisiin myös säädösteknisiä tarkistuksia.

28 a §. *Itseoikaisu.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset kansaneläkelaitoksen itseoikaisumenettelystä muutoksenhaun johdosta. Pykälän 1 momentin mukaan kansaneläkelaitoksen olisi annettava oikaisupäätös, jos se hyväksyisi sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset kaikilta osin.

Pykälän 2 momentin mukaan kansaneläkelaitoksen tulisi toimittaa valituskirjelmä ja oma lausuntonsa muutoksenhakuelimelle 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä, jos valittajan vaatimuksia ei hyväksytä lainkaan tai ne hyväksytään vain osittain. Eläkelaitos voisi kuitenkin ratkaista asian heti väliaikaisella päätöksellä siltä osin kuin valittajan vaatimukset hyväksytään osaksi. Ratkaisusta tulisi ilmoittaa muutoksenhakuelimelle, jos valitusasiakirjat on ehditty lähettää sinne käsiteltäväksi. Väliaikaiseen päätökseen ei saisi hakea muutosta.

Lisäselvityksen hankkimista varten voitaisiin poiketa 2 momentin mukaisesta määräajasta. Valituskirjelmä lausuntoineen olisi kuitenkin aina toimitettava muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisen jälkeen.

28 b §. *Valituksen myöhästyminen.* Säännös koskisi valituksen myöhästyminen tapauksia.

28 c §. *Päätöksen poistaminen.* Päätöksen poistaminen ja lainvoimaisen päätöksen oikaiseminen asianosaisen eduksi siirrettäisiin 28 §:n 4 ja 5 momentista uuteen 28 c §:ään ja siihen tehtäisiin säädösteknisiä muutoksia.

28 d §. *Virheen korjaaminen.* Selvyyden vuoksi lakiin otettaisiin itsenäinen virheellisen päätöksen korjaamista koskeva säännös. Se vastaisi kansaneläkelaitoksen muihin etuuslakeihin ehdotettuja ja samalla hallintomenettelylain vastaavia säännöksiä.

30 §. *Takaisinperintä.* Takaisinperintää koskevaan säännökseen tehtäisiin tarvittavat tarkistukset säännöksen yhdenmukaistamiseksi muiden kansaneläkelaitoksen hoitamien etuuksien takaisinperintää koskevien säännösten kanssa. Säännös vastaisi sanatarkasti kansaneläkelain 88 a §:ään ehdotettuja muutoksia. Pykälän 3 momentissa tarkoitettu, ilman etuuden saajan suostumusta mahdollinen kuittaaminen muista kuin kuntoutusrahalain mukaisista etuuksista voitaisiin kohdistaa ainakin esimerkiksi sairauspäivärahaan, työkyvyttömyyseläkkeeseen, yksilölliseen varhaiseläkkeeseen sekä vammaistukeen.

Voimassa olevan pykälän 3 ja 4 momentin ulosmittauskieltoa ja tietojenantamista ulosottoviranomaiselle koskevat säännökset ehdotetaan siirrettäväksi uuteen 30 a §:ään.

30 a §. *Ulosmittaus- ja siirtokielto.* Ulosmittauskielto ja tietojen antaminen ulosottoa varten silloin, kun ulosottoviranomainen tarvitsee kuntoutusrahan ja harkinnanvaraisen kuntoutusavustuksen määrätietoja muuta ulosottoa varten, ehdotetaan siirrettäväksi 30 §:stä uuteen 30 a §:ään.

Pykälän 3 momentin mukaan sopimus kuntoutusrahoituksen siirtämisestä toiselle henkilölle on mitätön.

1.8. Lapsilisälaki

14 §. *Takaisinperintä.* Takaisinperintää koskevaan säännökseen tehtäisiin tarvittavat tarkistukset säännöksen yhdenmukaistamiseksi muiden kansaneläkelaitoksen hoitamien etuuskien takaisinperintää koskevien säännösten kanssa. Säännös vastaisi sanatakkasti kansaneläkelain 88 a §:ään ehdotettuja muutoksia. Pykälän 1 momentista poistettaisiin edellä kohdassa 2.3. mainituin perustein viiden vuoden ehdotonta vanhenemisaikaa koskeva säännös. Takaisinperintään sovellettaisiin 10 vuoden yleistä vanhenemisaikaa. Pykälän 3 momentissa tarkoitettu, ilman etuuden saajan suostumusta mahdollinen kuittaminen muista kuin lapsilisälain mukaisista etuuksista voitaisiin kohdistaa ainakin esimerkiksi eri sosiaalietuuksien lapsikorotuksiin.

15 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin muiden edellä käsiteltyjen lakien tavoin selvyuden vuoksi maininta siitä, että tarkastuslautakunnan päätöksestä ei enää voi valittaa eteenpäin. Sisällöllisesti tilanne säilyisi ennallaan. Pykälän 2 momentista poistettaisiin valituksen vaihtoehtoinen toimittaminen muutoksenhakuelimelle, koska valitusasian käsittely oikaisuasiana olisi ensisijaista uuden 15 a §:n mukaan.

15 a §. *Itseoikaisu.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset kansaneläkelaitoksen itseoikaisumenettelystä muutoksenhaun johdosta. Pykälän 1 momentin mukaan kansaneläkelaitoksen olisi annettava oikaisupäätös, jos se hyväksyisi sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset kaikilta osin.

Pykälän 2 momentin mukaan kansaneläkelaitoksen tulisi toimittaa valituskirjelmä ja oma lausuntonsa muutoksenhakuelimelle 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä,

jos valittajan vaatimuksia ei hyväksytä lainkaan tai ne hyväksytään vain osittain. Eläkelaitos voisi kuitenkin ratkaista asian heti väliaikaisella päätöksellä siltä osin kuin valittajan vaatimukset hyväksytään osaksi. Ratkaisusta tulisi ilmoittaa muutoksenhakuelimelle, jos valitusasiakirjat on ehditty lähettää sinne käsiteltäväksi. Väliaikaiseen päätökseen ei saisi hakea muutosta.

Lisäselvityksen hankkimista varten voitaisiin poiketa 2 momentin mukaisesta määräajasta. Valituskirjelmä lausuntoineen olisi kuitenkin aina toimitettava muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisen jälkeen.

15 b §. *Valituksen myöhästyminen.* Valituksen myöhästyminen koskeva säännös vastaisi edellä selostettuja vastaavia lainkohtia.

15 c §. *Päätöksen poistaminen.* Päätöksen poistaminen ja lainvoimaisen päätöksen oikaiseminen asianosaisen eduksi ehdotetaan säädettäväksi samalla tavalla kuin esimerkiksi sairausvakuutuslain 56 §:ssä. Tarkastuslautakunta tutkisi päätöksen poistamista koskevat hakemukset ja esitykset.

15 d §. *Virheen korjaaminen.* Selvyuden vuoksi lakiin otettaisiin itsenäinen virheellisen päätöksen korjaamista koskeva säännös. Se vastaisi kansaneläkelaitoksen muihin etuuslakeihin ehdotettuja ja samalla hallintomenettelylain vastaavia säännöksiä.

1.9. Laki lasten kotihoidon tuesta

18 §. *Takaisinperintä.* Takaisinperintää koskeva säännös ehdotetaan yhdenmukaiseksi edellä selostettujen muiden lakien kanssa. Muilta osin viitataan edellä lapsilisälain 14 §:n kohdalla sanottuun.

19 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin muiden edellä käsiteltyjen lakien tavoin selvyuden vuoksi maininta siitä, että tarkastuslautakunnan päätöksestä ei enää voi valittaa eteenpäin. Sisällöllisesti tilanne säilyisi ennallaan. Pykälän 2 momentista poistettaisiin valituksen vaihtoehtoinen toimittaminen muutoksenhakuelimelle, koska valitusasian käsittely oikaisuasiana olisi ensisijaista uuden 19 a §:n mukaan.

19 a §. *Itseoikaisu.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset kansaneläkelaitoksen itseoikaisumenettelystä muutoksenhaun johdosta. Pykälän 1 momentin mukaan kansaneläkelaitoksen olisi annettava oikaisupäätös, jos se hyväksyisi sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset kaikilta osin.

Pykälän 2 momentin mukaan kansaneläkelaitoksen tulisi toimittaa valituskirjelmä ja oma lausuntonsa muutoksenhakuelimelle 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä, jos valittajan vaatimuksia ei hyväksytä lainkaan tai ne hyväksytään vain osittain. Eläkelaitos voisi kuitenkin ratkaista asian heti väliaikaisella päätöksellä siltä osin kuin valittajan vaatimukset hyväksytään osaksi. Ratkaisusta tulisi ilmoittaa muutoksenhakuelimelle, jos valitusasiakirjat on ehditty lähettää sinne käsiteltäväksi. Väliaikaiseen päätökseen ei saisi hakea muutosta.

Lisäselvityksen hankkimista varten voitaisiin poiketa 2 momentin mukaisesta määräajasta. Valituskirjelmä lausuntoineen olisi kuitenkin aina toimitettava muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisen jälkeen.

19 b §. *Valituksen myöhästyminen.* Pykälä koskisi valituksen myöhästyminen tilanteita.

19 c §. *Päätöksen poistaminen.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös lainvoimaisen päätöksen poistamisesta ja oikaisemisesta. Säännös vastaa sairausvakuutuslain 56 §:n menettelyä. Päätöksen poistamista koskevat hakemukset ja esitykset tutkisi tarkastuslautakunta.

19 d §. *Virheen korjaaminen.* Selvyyden vuoksi lakiin otettaisiin itsenäinen virheellisen päätöksen korjaamista koskeva säännös. Se vastaisi kansaneläkelaitoksen muihin etuuslakeihin ehdotettuja ja hallintomenettelylain vastaavia säännöksiä.

1.10. Laki lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta

21 §. *Takaisinperintä.* Takaisinperintää koskeva säännös ehdotetaan yhdenmukaiseksi edellä selostettujen muiden lakien kanssa. Takaisinperintää ei voitaisi kohdistaa hoidon tuottajaan. Muilta osin viitataan edellä lapsilisälain 14 §:n kohdalla sanottuun.

22 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin muiden edellä käsiteltujen lakien tavoin selvyyden vuoksi maininta siitä, että tarkastuslautakunnan päätöksestä ei enää voi valittaa eteenpäin. Sisällöllisesti tilanne säilyisi ennallaan. Pykälän 2 momentista poistettaisiin valituksen vaihtoehtoinen toimittaminen muutoksenhakuelimelle, koska valitusasian käsittely oikaisuasiana olisi ensisijaista uuden 22 a §:n mukaan.

22 a §. *Itseoikaisu.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset kansaneläkelaitoksen

itseoikaisumenettelystä muutoksenhaun johdosta. Pykälän 1 momentin mukaan kansaneläkelaitoksen olisi annettava oikaisupäätös, jos se hyväksyisi sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset kaikilta osin.

Pykälän 2 momentin mukaan kansaneläkelaitoksen tulisi toimittaa valituskirjelmä ja oma lausuntonsa muutoksenhakuelimelle 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä, jos valittajan vaatimuksia ei hyväksytä lainkaan tai ne hyväksytään vain osittain. Eläkelaitos voisi kuitenkin ratkaista asian heti väliaikaisella päätöksellä siltä osin kuin valittajan vaatimukset hyväksytään osaksi. Ratkaisusta tulisi ilmoittaa muutoksenhakuelimelle, jos valitusasiakirjat on ehditty lähettää sinne käsiteltäväksi. Väliaikaiseen päätökseen ei saisi hakea muutosta.

Lisäselvityksen hankkimista varten voitaisiin poiketa 2 momentin mukaisesta määräajasta. Valituskirjelmä lausuntoineen olisi kuitenkin aina toimitettava muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisen jälkeen.

22 b §. *Valituksen myöhästyminen.* Pykälä koskisi valituksen myöhästyminen tilanteita.

22 c §. *Päätöksen poistaminen.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös lainvoimaisen päätöksen poistamisesta ja oikaisemisesta. Säännös vastaa sairausvakuutuslain 56 §:n menettelyä. Päätöksen poistamista koskevat hakemukset ja esitykset tutkisi tarkastuslautakunta.

22 d §. *Virheen korjaaminen.* Selvyyden vuoksi lakiin otettaisiin itsenäinen virheellisen päätöksen korjaamista koskeva säännös. Se vastaisi kansaneläkelaitoksen muihin etuuslakeihin ehdotettuja ja hallintomenettelylain vastaavia säännöksiä.

1.11 Äitiysavustuslaki

10 §. *Takaisinperintä.* Takaisinperintää koskevan pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi pieni säädöstekninen muutos, jonka jälkeen säännös vastaa mahdollisimman pitkälle muita kansaneläkelaitoksen soveltamia takaisinperintäsäännöksiä. Säännökseen jäävät erilaisuudet johtuvat siitä, että äitiysavustus voi olla joko pakkaus tai kertasuorituksena maksettava rahamääräinen avustus. Myös äitiysavustuksen takaisinperintää koskevasta säännöksestä poistettaisiin yhdenmukaisuuden vuoksi edellä lapsilisälain 14 §:n kohdalla mainituin perustein

viiden vuoden kaavamainen vanhenemissäännös. Äitiysavustuksen osalta muutoksella ei käytännössä ole merkitystä.

11 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin muiden edellä käsiteltyjen lakien tavoin selvyyden vuoksi maininta siitä, että tarkastuslautakunnan päätöksestä ei enää voi valittaa eteenpäin. Sisällöllisesti tilanne säilyisi ennallaan. Sanonta kansaneläkelaitoksen paikallistoimistoon korvattaisiin yhdenmukaisesti muiden lakien vastaavien säännösten kanssa sanonnalla kansaneläkelaitokselle.

12 §. *Itseoikaisu.* Pykälä ehdotetaan sanamuodoltaan muutettavaksi yhdenmukaiseksi muihin kansaneläkelaitoksen toimeenpanemiin etuuslakeihin ehdotettujen muutosten kanssa.

12 a §. *Valituksen myöhästyminen.* Valituksen myöhästyminen koskeva säännös vastaisi edellä selostettuja vastaavia lainkohtia.

13 §. *Päätöksen poistaminen.* Päätöksen poistamista koskeva säännös ehdotetaan muutettavaksi yhdenmukaiseksi tähän esitykseen sisältyvien muiden lakien vastaavien säännösten kanssa. Kansaneläkelaitos voisi uuden selvityksen perusteella nykyiseen tapaan oikaista päätöksen asianosaisen eduksi. Nykyisestä poiketen äitiysavustuksen saajan vahingoksi päätöstä ei voitaisi oikaista ilman hänen suostumustaan, vaan esimerkiksi takaisinperintään ryhtyminen edellyttäisi päätöksen poistamista tarkastuslautakunnassa.

13 a §. *Virheen korjaaminen.* Selvyyden vuoksi lakiin otettaisiin itsenäinen virheellisen päätöksen korjaamista koskeva säännös. Se vastaisi kansaneläkelaitoksen muihin etuuslakeihin ehdotettuja ja hallintomenettelylain vastaavia säännöksiä.

1.12. Sotilasavustuslaki

18 §. *Takaisinperintä.* Takaisinperintää koskeva säännös ehdotetaan yhdenmukaiseksi edellä selostettujen muiden lakien kanssa. Muilta osin viitataan edellä lapsilisälain 14 §:n kohdalla sanottuun.

19 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin muiden edellä käsiteltyjen lakien tavoin selvyyden vuoksi maininta siitä, että tarkastuslautakunnan päätöksestä ei enää voi valittaa eteenpäin. Sisällöllisesti tilanne säilyisi ennallaan.

20 §. *Itseoikaisu.* Pykälä ehdotetaan sanamuodoltaan muutettavaksi yhdenmukaiseksi muihin kansaneläkelaitoksen toimeen-

panemiin etuuslakeihin ehdotettujen säännösten kanssa.

20 a §. *Valituksen myöhästyminen.* Valituksen myöhästyminen koskeva säännös vastaisi edellä selostettuja vastaavia lainkohtia.

21 §. *Päätöksen poistaminen.* Päätöksen poistamista koskeva säännös ehdotetaan muutettavaksi yhdenmukaiseksi tähän esitykseen sisältyvien muiden lakien vastaavien säännösten kanssa. Kansaneläkelaitos voisi uuden selvityksen perusteella nykyiseen tapaan oikaista päätöksen asianosaisen eduksi. Nykyisestä poiketen sotilasavustuksen saajan vahingoksi päätöstä ei voitaisi oikaista ilman hänen suostumustaan, vaan esimerkiksi takaisinperintään ryhtyminen edellyttäisi päätöksen poistamista tarkastuslautakunnassa.

21 a §. *Virheen korjaaminen.* Selvyyden vuoksi lakiin otettaisiin itsenäinen virheellisen päätöksen korjaamista koskeva säännös. Se vastaisi kansaneläkelaitoksen muihin etuuslakeihin ehdotettuja ja samalla hallintomenettelylain vastaavia säännöksiä.

1.13. Asumistukilaki

19 §. Takaisinperintää koskeva säännös ehdotetaan yhdenmukaiseksi edellä selostettujen muiden lakien kanssa. Muilta osin viitataan edellä lapsilisälain 14 §:n kohdalla sanottuun. Liikaa maksettua asumistukea olisi pykälän 3 momentin perusteella mahdollista kuitata lähinnä muista asumistukietuuksista.

20 §. Muutoksenhakua koskeva pykälä yhdenmukaistettaisiin sanonnaltaan muiden lakien vastaavan säännöksen kanssa.

21 §. Itseoikaisua koskevaan pykälään sisältyvät säännökset kansaneläkelaitoksen itseoikaisumenettelystä muutoksenhaun johdosta ehdotetaan sanonnallisesti yhdenmukaistettavaksi muiden kansaneläkelaitoksen etuuslakien vastaavien säännösten kanssa.

21 a §. Valituksen myöhästyminen koskeva säännös vastaisi edellä selostettuja vastaavia lainkohtia.

22 §. Päätöksen poistamista koskeva säännös ehdotetaan muutettavaksi yhdenmukaiseksi tähän esitykseen sisältyvien muiden lakien vastaavien säännösten kanssa. Kansaneläkelaitos voisi uuden selvityksen perusteella nykyiseen tapaan oikaista päätöksen asianosaisen eduksi. Nykyisestä poiketen asumistuen saajan vahingoksi päätöstä ei voitaisi oikaista ilman hänen suostumustaan, vaan esimerkiksi takaisinperintään ryhtymi-

nen edellyttäisi päätöksen poistamista vakuutus-oikeudessa.

22 a §. Selvyyden vuoksi lakiin otettaisiin itsenäinen virheellisen päätöksen korjaamista koskeva säännös. Se vastaisi kansaneläkelaitoksen muihin etuuslakeihin ehdotettuja ja hallintomenettelylain vastaavia säännöksiä.

1.14. Opintotukilaki

27 §. *Takaisinperintä.* Takaisinperintää koskeva säännös ehdotetaan muutettavaksi yhdenmukaiseksi edellä selostettujen muiden lakien kanssa. Muilta osin viitataan edellä lapsilisälain 14 §:n kohdalla sanottuun. Liikaa maksettua opintotukea voitaisiin pykälän 3 momentin perusteella kuitata lähinnä asumistuesta.

29 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 momentista siirrettäisiin valituskirjelmän jättämistä koskeva määräaika pykälän 2 momenttiin. Valituskirjelmä olisi toimitettava kansaneläkelaitokselle tai, kun valitus koskee opintotukilautakunnan päätöstä, asianomaiselle opintotukilautakunnalle.

30 §. *Itseoikaisu.* Pykälään sisältyvät säännökset kansaneläkelaitoksen itseoikaisumenettelystä muutoksenhaun johdosta ehdotetaan sanonnallisesti yhdenmukaistettaviksi muiden kansaneläkelaitoksen etuuslakien vastaavien säännösten kanssa. Oikaisu päätöksen antaisi kansaneläkelaitos tai opintotukilautakunta.

30 a §. *Valituksen myöhästyminen.* Valituksen myöhästyminen koskeva säännös vastaisi edellä selostettuja vastaavia lainkohtia.

31 §. *Päätöksen poistaminen.* Päätöksen poistamista koskeva säännös ehdotetaan muutettavaksi yhdenmukaiseksi tähän esitykseen sisältyvien muiden lakien vastaavien säännösten kanssa. Kansaneläkelaitos voisi uuden selvityksen perusteella nykyiseen tapaan oikaista päätöksen asianosaisen eduksi. Nykyisestä poiketen opintotuen saajan vahingoksi päätöstä ei voitaisi oikaista ilman hänen suostumustaan, vaan esimerkiksi takaisinperintään ryhtyminen edellyttäisi päätöksen poistamista vakuutus-oikeudessa.

31 a §. *Virheen korjaaminen.* Selvyyden vuoksi lakiin otettaisiin itsenäinen virheellisen päätöksen korjaamista koskeva säännös. Se vastaisi kansaneläkelaitoksen muihin etuuslakeihin ehdotettuja ja hallintomenettelylain vastaavia säännöksiä.

1.15. Laki asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta

13 §. *Muutoksenhaku.* Nykyisen säännöksen mukaan muutoksenhakuun sovelletaan joko kansaneläkelain tai työttömyysturvalain säännöksiä. Tämä järjestely laajennettaisiin koskemaan myös muutoksenhaun yhteyteen ehdotettua itseoikaisumenettelyä.

14 §. *Päätöksen poistaminen ja virheen korjaaminen.* Säännöstä ehdotetaan laajennettavaksi siten, että se koskisi päätöksen poistamisen menettelyn lisäksi myös virheellisen päätöksen korjaamista sekä päätöksen oikaisemista uuden selvityksen perusteella etuuden hakijan tai saajan eduksi.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Kansaneläkeasetuksen (594/56), sairausvakuutusasetuksen (473/63) ja eräiden muiden asetusten säännökset tulisi tarkistaa vastaamaan uudistusta. Lakiteknisesti laajavaikutteinen uudistus edellyttää muutoinkin, että lakeja alemmanasteiset säädökset tarkistetaan tehtyjä muutoksia vastaaviksi. Samassa yhteydessä on tarkoituksenmukaista tehdä muitakin säädösteknisiä korjauksia osin jo vanhentuneisiin asetusteksteihin.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä toukokuuta 1997. Lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annettuun lakiin ehdotetut muutokset tulisivat kuitenkin voimaan 1 päivänä elokuuta 1997, jolloin mainittu laki tulee voimaan.

Kansaneläkelain säännöksiä pienimmän maksettavan hoitotuen määrästä sekä kansaneläkkeen maksamisesta eläkkeensaajien asumistukea saavalle, laitoshoidossa olevalle eläkkeensaajalle ehdotetaan sovellettavaksi jo 1 päivästä tammikuuta 1997. Hoitotuen indeksitaso vastaisi kansaneläkelaiissa esitetyn markkamäärän aikaisempaa indeksitasoa ja vastaisi näin ollen sitä kansaneläkeindeksin pistelukua, joka oli voimassa vuoden 1981 maaliskuussa.

Selvyyden vuoksi on erikseen säädetty, että muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovellettaisiin päätöksiin, jotka annetaan lakien voimaantulon jälkeen. Sen sijaan ylimääräistä muutoksenhakua, päätöksen pois-tamista koskevia säännöksiä sovellettaisiin asioihin, jotka tulevat vireille lakien voimaantulon jälkeen. Lakien täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin voidaan ryhtyä jo ennen kuin ne tulevat voimaan.

4. Säättämisjärjestys

Esitys ei sisällä ehdotuksia, joiden osalta tulisi harkittavaksi poikkeaminen tavanomaisesta lainsäädäntöjärjestyksestä. Esityksellä ei muuteta eri etuuksien saamisperusteita tai niiden suuruutta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

kansaneläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/56) 7, 25 c, 26 a, 27 a, 28 a ja 83 a §,
 sellaisina kuin ne ovat, 7 § 2 päivänä marraskuuta 1979 annetussa laissa (793/79) ja 25 c, 26 a, 27 a, 28 a ja 83 a § 5 päivänä helmikuuta 1982 annetussa laissa (103/82),
muutetaan 79 §:n 4 momentti ja 88 a §,
 sellaisina kuin ne ovat, 79 §:n 4 momentti 22 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa (1250/89) ja 88 a § 28 päivänä heinäkuuta 1978 annetussa laissa (588/78), sekä
lisätään 30 b §:ään, sellaisena kuin se on 5 päivänä joulukuuta 1996 annetussa laissa (979/96), uusi 3 momentti ja 42 b §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 5 päivänä joulukuuta 1996 annetussa laissa, uusi 2 momentti, seuraavasti:

30 b §

Hoitotukea ei makseta, jos sen määrä kuu-kaudessa olisi pienempi kuin 30 markkaa.

42 b §

Jos 42 a §:ssä tarkoitettussa hoidossa olevalle eläkkeensaajalle maksetaan eläkkeensaajien asumistukilain (591/78) mukaista asumistukea, ei 1 momenttia sovelleta.

79 §

Sopimus, joka tarkoittaa tähän lakiin perustuvan oikeuden siirtämistä toiselle, on mitätön.

88 a §

Jos tämän lain mukaista etuutta on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena,

liikaa maksettu etuus on perittävä takaisin.

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä aiheeton maksaminen ole johtunut etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata eläkelaitoksen myöhemmin maksamasta etuudesta. Ilman suostumusta kuittaaminen voidaan kuitenkin kohdistaa vain tämän lain mukaiseen tai siihen rinnastettavaan muuhun etuuteen.

Takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä touko-kuuta 1997. Sen 30 b ja 42 b §:n säännöksiä sovelletaan kuitenkin 1 päivästä tammikuuta 1997.

Tässä laissa säädetty markkamäärä vastaa kansaneläkeindeksin sitä pistelukua, jonka mukaan vuoden 1981 maaliskuussa makset-

tavina olevien kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

2.

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) 26 § ja 54 §:n 1 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat, 26 § osittain muutettuna 4 päivänä heinäkuuta 1969 annetulla lailla (464/69) ja 54 §:n 1 momentti 22 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa (1255/89),
muutetaan 28 §:n 3 momentti, 52 §:n 1 momentti sekä 53, 54 a, 55, 56, 57 ja 69 §, sellaisina kuin niistä ovat 28 §:n 3 momentti 4 päivänä tammikuuta 1968 annetussa laissa (10/68), 52 §:n 1 momentti sekä 53 ja 56 § 8 päivänä marraskuuta 1996 annetussa laissa (832/96), 54 a § 29 päivänä syyskuuta 1978 annetussa laissa (745/78), 57 § osittain muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1992 annetulla lailla (1653/92) sekä mainitulla 8 päivänä marraskuuta 1996 annetulla lailla ja 69 § osittain muutettuna 22 päivänä joulukuuta 1989 annetulla lailla (1254/89), sekä
lisätään lakiin uusi 53 a ja 56 a §, seuraavasti:

28 §

Kansaneläkelaitoksen on vaadittaessa annettava vakuutetulle tilitys 1 ja 2 momentin mukaan työnantajalle suoritetusta määrästä.

52 §

Sosiaalivakuutuslautakunnan asettaa valtioneuvosto neljäksi vuodeksi kerrallaan. Siihen kuuluu puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä yksi lääkärijäsen ja kaksi vakuutettujen olosuhteiden tuntemusta edustava jäsentä. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan osalta on kansaneläkelaitokselle varattava tilaisuus lausunnon antamiseen. Vastaavasti on lääkärijäsenen osalta varattava terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle tilaisuus lausunnon antamiseen. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Lautakunnan puheenjohtajalla tulee olla tuomarin virkaan vaadittava kelpoisuus.

53 §

Kansaneläkelaitoksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta sosiaalivakuutuslautakunnalta ja sosiaalivakuutuslautakunnan päätökseen tyytymätön tarkastuslauta-

kunnalta. Tarkastuslautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Kansaneläkelaitoksen keskushallinnon 29 §:n 1—3 momentissa tarkoitettussa asiassa antamaan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta tarkastuslautakunnalta.

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitokselle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

Kansaneläkelaitoksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

53 a §

Jos kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin 53 §:ssä säädetään.

Jos kansaneläkelaitos ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. Kansaneläkelaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esi-

tety vaatimuksen. Jos valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, on väliaikaisesta päätöksestä ilmoitettava sille viipymättä. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettusta määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

54 a §

Jos sosiaalivakuutuslautakunnalle tai tarkastuslautakunnalle annettava valitus on saapunut 53 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, asianomainen muutoksenhakuelin voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

55 §

Valittajan katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on postitettu hänen ilmoittamallaan osoitteella, jollei muuta näydetä.

56 §

Jos tässä laissa tarkoitettua etuutta koskeva lainvoimainen päätös perustuu vääriin tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, tarkastuslautakunta voi kansaneläkelaitoksen esityksestä tai asianosaisen hakemuksesta, varattuaan muille asianosaisille tilaisuuden tulla kuulluiksi, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen kansaneläkelaitos voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää etuuden maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisena.

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyen edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, kansaneläkelaitoksen on tutkittava asia uudelleen. Kansaneläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyen edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös sosiaalivakuutuslautakunta ja tarkastuslautakunta voivat menetellä vastaavasti muutoksenhakuaasia käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 53 §:ssä säädetään.

56 a §

Jos kansaneläkelaitoksen päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen vääriin lain soveltamiseen, kansaneläkelaitos voi asianosaisen suostumuksella poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen.

Jos kansaneläkelaitoksen päätöksessä on ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe, sen on korjattava päätöksensä. Virhettä ei saa kuitenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen.

Korjaamisesta on tehtävä merkintä kansaneläkelaitoksen tallekappaleeseen. Asianosaiselle on toimitettava korjattu tai uusi päätös. Jos päätöksestä on vireillä muutoksenhaku, kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava korjaamisasian käsiteltäväksi ottamisesta ja toimitettava siinä tekemänsä päätös myös muutoksenhakuelimelle.

Päätökseen, jolla kansaneläkelaitos ei ole hyväksynyt virheen korjaamista koskevaa vaatimusta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

57 §

Jos tämän lain mukaista etuutta on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, liikaa maksettu etuus on perittävä takaisin.

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä aiheeton maksaminen ole johtunut etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamasta etuudesta. Ilman suostumusta kuittaminen voidaan kuitenkin kohdistaa vain tämän lain mukaiseen tai siihen rinnastettavaan muuhun etuuteen.

Takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, sovelletaan vastaavasti 29 ja 30 a §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa, jos kunta, työnantaja, yrittäjä tai muu omaa työtään tekevä taikka vakuutettu on saanut perusteettoman edun.

69 §

Sairaanhoito-, raskaus- ja synnytyskustannuksista suoritettavaa korvausta ei saa ulosmitata. Kansaneläkelaitoksen on annettava asianomaisen viranomaisen pyynnöstä muun

tämän lain mukaisen etuuden ulosottoa varten tarpeelliset tiedot.

Sopimus, joka tarkoittaa tähän lakiin perustuvan oikeuden siirtämistä toiselle, on mitätön.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukuuta 1997.

Tämän lain muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan päätökseen, joka annetaan tämän lain voimaan tultua. Tämän lain ylimääräistä muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin niihin ylimääräistä muutoksenhakua koskeviin asioihin, jotka tulevat vireille tämän lain voimaan tultua.

3.

Laki

työttömyysturvalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyysturvalain (602/84) 42 §:n 1 ja 5 momentti sekä 43 b §,

sellaisena kuin niistä on 43 b § muutettuna 9 päivänä helmikuuta 1990 ja 8 päivänä marraskuuta 1996 annetuilla laeilla (98/90 ja 833/96),

muutetaan 31, 40, 41, 43 ja 43 a § sekä 45 §:n 5 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 31 ja 40 § osittain muutettuina mainitulla 8 päivänä marraskuuta 1996 annetulla lailla, 41, 43 ja 43 a § viimeksi mainitussa laissa ja 45 §:n 5 momentti 27 päivänä helmikuuta 1987 annetussa laissa (226/87), sekä

lisätään lakiin uusi 40 a ja 40 b §, seuraavasti:

31 §

Takaisinperintä

Jos tämän lain mukaista etuutta on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, liikaa maksettu etuus on perittävä takaisin.

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä etuuden aiheeton maksaminen ole johtunut etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai törkeästä tuottamuksesta taikka jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan myöhemmin maksamasta etuudesta ottaen kuitenkin huomioon, mitä ulosottolaisissa säädetään palkan ulosmittauksen yhteydessä jätettävästä vähimmäistoimeentuloerästä. Ilman suostumusta kuittaaminen voidaan kuitenkin kohdistaa vain tämän lain mukaiseen tai siihen rinnastettavaan muuhun etuuteen.

Takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

40 §

Muutoksenhaku

Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta työttömyysturvalautakunnalta ja työttömyysturvalautakunnan päätökseen tyytymätön vakuutusosoikeudelta. Vakuutusosoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitokselle tai asianomaiselle työttömyyskassalle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella

päätöksellä ratkaistu.

40 a §

Itseoikaisu

Jos kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin 40 §:ssä säädetään.

Jos kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, on väliaikaisesta päätöksestä ilmoitettava sille viipymättä. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettusta määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

40 b §

Valituksen myöhästyminen

Jos työttömyysturvalautakunnalle tai vakuutusoskeudelle annettava valitus on saapunut 40 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, asianomainen muutoksenhakuelin voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästyminen on ollut painavia syitä.

41 §

Päätöksen tiedoksisaantipäivä

Valittajan katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on postitettu hänen ilmoittamal-

laan osoitteella, jollei muuta näytetä.

43 §

Päätöksen poistaminen

Jos tässä laissa tarkoitettua etuutta koskeva lainvoimainen päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, vakuutusosikeus voi kansaneläkelaitoksen tai asianomaisen työttömyyskassan esityksestä tai asianomaisen hakemuksesta, varattuaan muille asianosaisille tilaisuuden tulla kuulluiksi, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää etuuden maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisena.

Myös asianomainen ministeriö voi esittää mainitulla tavalla virheellisen työttömyyskassan tai työttömyysturvalautakunnan päätöksen poistamista vakuutusosikeudelle. Tehtyään edellä sanotun esityksen ministeriö voi väliaikaisesti keskeyttää etuuden maksamisen tai määrätä sen maksettavaksi esityksensä mukaisena.

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan on tutkittava asia uudelleen. Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös työttömyysturvalautakunta ja vakuutusosikeus voivat menetellä vastaavasti muutoksenhakuasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 40 §:ssä säädetään.

43 a §

Virheen korjaaminen

Jos kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen väärään lain soveltamiseen, kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa voi asianomaisen suostumuksella poistaa virheellisen päätöksen ja ratkaista asian uudelleen.

Jos päätöksessä on ilmeinen kirjoitus- tai

laskuvirhe, kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan on korjattava se. Virhettä ei saa kuitenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen.

Korjaamisesta on tehtävä merkintä kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan tallekkapaleeseen. Asianosaiselle on toimitettava korjattu tai uusi päätös. Jos päätöksestä on vireillä muutoksenhaku, kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan on ilmoitettava korjaamisasian käsiteltäväksi ottamisesta ja toimitettava siinä tekemänsä päätös myös muutoksenhakuelimelle.

Päätökseen, jolla kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa ei ole hyväksynyt virheen korjaamista koskevaa vaatimusta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Käsitellessään asia- tai kirjoitusvirheen korjaamista kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa voi väliaikaisesti keskeyttää etuuden maksamisen osittain tai kokonaan.

45 §

Työttömyyspäivärahan periminen eräissä tapauksissa sekä päivärahan ulosmittaus

Sopimus, joka tarkoittaa tähän lakiin perustuvan oikeuden siirtämistä toiselle, on mitätön.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 1997.

Tämän lain muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan päätökseen, joka annetaan tämän lain voimaan tultua. Tämän lain ylimääräistä muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin niihin ylimääräistä muutoksenhakua koskeviin asioihin, jotka tulevat vireille tämän lain voimaan tultua.

4.

Laki

työmarkkinatuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan työmarkkinatuesta 30 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1542/93) 30 §:n 1 ja 3 momentti, 31 §:n 1 ja 2 momentti sekä 33, 35 ja 39 §, sellaisena kuin niistä on 39 § 22 päivänä joulukuuta 1994 annetussa laissa (1320/94), sekä lisätään lakiin uusi 31 a ja 33 a §, seuraavasti:

6 luku

Muutoksenhaku

30 §

Kansaneläkelaitoksen päätös ja muutoksenhaku

Kansaneläkelaitoksen tulee työmarkkinatuen myöntämistä ja epäämistä sekä takaisinperintää koskevassa asiassa antaa tuen hakijalle kirjallinen päätös.

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitokselle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

31 §

Itseoikaisu

Jos kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oi-

kaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin 30 §:ssä säädetään.

Jos kansaneläkelaitos ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. Kansaneläkelaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, on väliaikaisesta päätöksestä ilmoitettava sille viipymättä. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

31 a §

Valituksen myöhästyminen

Jos työttömyysturvalautakunnalle tai vakuutusosastolle annettava valitus on saapunut 30 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, asianomainen muutoksenhakuelin voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästyminen on ollut painavia syitä.

33 §

Päätöksen poistaminen

Jos tässä laissa tarkoitettua etuutta koskeva lainvoimainen päätös perustuu vääraan tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, vakuutusosasto voi kansaneläkelaitoksen esityksestä tai asianomaisen hakemuksesta, varattuaan muille asianomaisille tilaisuuden tulla kuulluiksi, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen kansaneläkelaitos voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää etuuden maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisena.

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, kansaneläkelaitoksen on tutkittava asia uudelleen. Kansaneläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös työttömyysturvalautakunta ja

vakuutusosasto voivat menetellä vastaavasti muutoksenhakuasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 30 §:ssä säädetään.

33 a §

Virheen korjaaminen

Jos kansaneläkelaitoksen päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen vääraan lain soveltamiseen, kansaneläkelaitos voi asianomaisen suostumuksella poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen.

Jos kansaneläkelaitoksen päätöksessä on ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe, sen on korjattava päätöksensä. Virhettä ei saa kuitenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asianomaiselle kohtuuttomaan tulokseen.

Korjaamisesta on tehtävä merkintä kansaneläkelaitoksen tallekappaleeseen. Asianomaiselle on toimitettava korjattu tai uusi päätös. Jos päätöksestä on vireillä muutoksenhaku, kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava korjaamisasian käsiteltäväksi ottamisesta ja toimitettava siinä tekemänsä päätös myös muutoksenhakuelimelle.

Päätökseen, jolla kansaneläkelaitos ei ole hyväksynyt virheen korjaamista koskevaa vaatimusta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

35 §

Takaisinperintä

Jos tämän lain mukaista etuutta on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, liikaa maksettu etuus on perittävä takaisin.

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä aiheeton maksaminen ole johtunut etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai törkeästä tuottamuksesta taikka jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamasta etuudesta ottaen kuitenkin huomioon, mitä ulosottolaisissa säädetään palkan ulosmittauksen yhteydessä jätettävästä vähimmäistoimeentuloerästä. Ilman suostumusta kuittaaminen voidaan kuitenkin kohdistaa vain tämän lain mukaiseen tai siihen rinnastetta-

vaan muuhun etuuteen.

Takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

39 §

Työttömyysturvalain soveltaminen

Jollei tästä laista muuta seuraa, sovelletaan työmarkkinatukeen, mitä työttömyysturvalain 6 §:ssä, 28 §:n 4 ja 6 momentissa, 29, 32, 36, 36 a ja 39 §:ssä, 42 §:n 2—4 momentissa, 43 c §:ssä ja 44 §:n 3 momentissa työttömyyspäivärahasta ja työttömyysturva-asiasta

säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 1997.

Tämän lain muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan päätökseen, joka annetaan tämän lain voimaan tultua. Tämän lain ylimääräistä muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin niihin ylimääräistä muutoksenhakua koskeviin asioihin, jotka tulevat vireille tämän lain voimaan tultua.

5.

Laki

työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta 3 päivänä elokuuta 1990 annetun lain (763/90) 22 §:n 2 momentti, 23 §, 25 §:n 1 momentti sekä 26 ja 32 §, sellaisina kuin niistä ovat 22 §:n 2 momentti sekä 26 ja 32 § 23 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa (1479/92), seuraavasti:

22 §

Päätös

Ylläpitokorvausta ja majoituskorvausta koskevassa asiassa on annettava kirjallinen päätös kuitenkin vain, jos hakija sitä vaatii. Vaatimus on esitettävä kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle seitsemän päivän kuluessa asianomaisen saatua ratkaisusta tiedon. Muussa tapauksessa ratkaisu jää pysyväksi.

23 §

Muutoksenhaku

Tämän lain mukaista etuutta koskevaan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen

muutosta työttömyysturvalautakunnalta ja työttömyysturvalautakunnan päätökseen tyytymätön vakuutusosikeudelta. Vakuutusosikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Työttömyysturvalautakunnasta säädetään työttömyysturvalaissa.

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitokselle tai asianomaiselle työttömyyskassalle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

Valittajan katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on postitettu hänen ilmoittamallaan osoitteella, jollei muuta näytetä.

Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

25 §

Etuuden maksamisen lakkauttaminen

Etuuksien maksaminen lakkautetaan siitä päivästä lukien, jona opiskelija on keskeyttänyt koulutuksen tai koulutus on päätetty keskeyttää. Työvoimatoimiston on viipymättä ilmoitettava kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle koulutuksen keskeyttämisestä.

26 §

Koulutustuen periminen eräissä tapauksissa

Jos opiskelija on saanut koulutustukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, tapaturmavakuutuslain (608/48) mukaista päivärahaa tai tapaturmaeläkettä taikka työttömyysturvalain 45 §:n 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa saa periä tältä ajalta perusteettomasti maksetun määrän takautuvasti

suoritettavasta eläkkeestä tai päivärahasta. Lisäksi koulutustuen perimisestä on voimassa, mitä työttömyysturvalain 45 §:n 2, 3 ja 5 momentissa säädetään.

32 §

Työttömyysturvalain soveltaminen

Jollei tässä laissa toisin säädetä, koulutustukeen, ylläpitokorvaukseen ja majoituskorvaukseen sovelletaan lisäksi mitä työttömyysturvalain 28 §:n 6 momentissa, 29 §:n 1 momentissa, 32, 36, 36 a, 39, 40 a ja 40 b:ssä, 42 §:n 2—4 momentissa, 43, 43 a ja 46 §:ssä säädetään työttömyyspäivärahasta ja työttömyysturva-asiasta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 1997.

Tämän lain muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan päätökseen, joka annetaan tämän lain voimaan tultua. Tämän lain ylimääräistä muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin niihin ylimääräistä muutoksenhakua koskeviin asioihin, jotka tulevat vireille tämän lain voimaan tultua.

6.

Laki**kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetun lain (610/91) 8, 11 ja 14 § sekä *lisätään* lakiin uusi 8 a—8 e §, seuraavasti:

8 §

Muutoksenhaku

Kansaneläkelaitoksen 2 ja 3 §:n nojalla antamaan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta tarkastuslautakunnalta ja

tarkastuslautakunnan päätökseen tyytymätön vakuutusoikeudelta, jos päätös koskee kansaneläkelaitoksen velvollisuutta järjestää kuntoutus 2 tai 3 §:n nojalla tai vakuutetun oikeutta niiden perusteella maksettaviin etuuksiin. Vakuutusoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Tarkastuslautakunnasta säädetään sairausvakuutuslais-

sa.

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitokselle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

Kansaneläkelaitoksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

8 a §

Itseoikaisu

Jos kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin 8 §:ssä säädetään.

Jos kansaneläkelaitos ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. Kansaneläkelaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, on väliaikaisesta päätöksestä ilmoitettava sille viipymättä. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua määrääjasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

8 b §

Valituksen myöhästyminen

Jos tarkastuslautakunnalle tai vakuutusoskeudelle annettava valitus on saapunut 8 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, asianomainen muutoksenhakuelin voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästyminen on ollut painavia syitä.

8 c §

Päätöksen poistaminen

Jos 8 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva lainvoimainen päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, vakuutusosikeus voi kansaneläkelaitoksen esityksestä tai asianosaisen hakemuksesta, varattuaan muille asianosaisille tilaisuuden tulla kuulluiksi, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen kansaneläkelaitos voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää etuuden maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisena.

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, kansaneläkelaitoksen on tutkittava asia uudelleen. Kansaneläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös tarkastuslautakunta ja vakuutusosikeus voivat menetellä vastaavasti muutoksenhakuasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 8 §:ssä säädetään.

8 d §

Virheen korjaaminen

Jos kansaneläkelaitoksen päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen väärään lain soveltamiseen, kansaneläkelaitos voi asianosaisen suostumuksella poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen.

Jos kansaneläkelaitoksen päätöksessä on ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe, sen on korjattava päätöksensä. Virhettä ei saa kuitenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen.

Korjaamisesta on tehtävä merkintä kansaneläkelaitoksen tallekappaleeseen. Asianosaiselle on toimitettava korjattu tai uusi päätös. Jos päätöksestä on vireillä muutoksenhaku, kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava korjaamisasian käsiteltäväksi ottamisesta ja toimitettava siinä tekemänsä päätös myös muutoksenhakuelimelle.

Päätökseen, jolla kansaneläkelaitos ei ole hyväksynyt virheen korjaamista koskevaa

vaatimusta, ei saa hakea muutosta valittamalla

8 e §

Takaisinperintä

Jos tämän lain mukaista etuutta on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, liikaa maksettu etuus on perittävä takaisin.

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä aiheeton maksaminen ole johtunut etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamasta etuudesta. Ilman suostumusta kuittaaminen voidaan kuitenkin kohdistaa vain tämän lain mukaiseen tai siihen rinnastettavaan muuhun etuuteen.

Takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

11 §

Ulosmittaus- ja siirtokielto

Kuntoutujalle kuntoutuskustannuksista tämän lain nojalla suoritettua korvausta tai 2 §:n 3 momentin nojalla maksettavaa tukea ei saa ulosmitata.

Sopimus, joka tarkoittaa tähän lakiin perustuvan oikeuden siirtämistä toiselle, on mitätön.

14 §

Toiminnan järjestäminen

Jollei tässä laissa toisin säädetä, noudatetaan soveltuvin osin lisäksi, mitä kansaneläkelain 35—37, 40, 44—46, 59, 63, 81—86, 88, 89 ja 92 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 1997.

Tämän lain muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan päätökseen, joka annetaan tämän lain voimaan tultua. Tämän lain ylimääräistä muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin niihin ylimääräistä muutoksenhakua koskeviin asioihin, jotka tulevat vireille tämän lain voimaan tultua.

7.

Laki

kuntoutusrahalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetun kuntoutusrahalain (611/91) 28 ja 30 § sekä

lisätään lakiin uusi 28 a—28 d § sekä 30 a § seuraavasti:

28 §

Muutoksenhaku

Kansaneläkelaitoksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta tarkastuslautakunnalta ja tarkastuslautakunnan päätökseen tyytymätön vakuutusosikeudelta. Vakuutusoi-

keuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Tarkastuslautakunnasta säädetään sairausvakuutuslaissa.

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitokselle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

Kansaneläkelaitoksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes

asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

28 a §

Itseoikaisu

Jos kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin 28 §:ssä säädetään.

Jos kansaneläkelaitos ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. Kansaneläkelaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, on väliaikaisesta päätöksestä ilmoitettava sille viipymättä. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettusta määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle viimeistään 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

28 b §

Valituksen myöhästyminen

Jos tarkastuslautakunnalle tai vakuutusoi-keudelle annettava valitus on saapunut 28 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, asianomainen muutoksenhakuelin voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

28 c §

Päätöksen poistaminen

Jos tässä laissa tarkoitettua etuutta koskeva lainvoimainen päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, vakuutusoi-keus voi kan-

saneläkelaitoksen esityksestä tai asianosaisen hakemuksesta, varattuaan muille asianosaisille tilaisuuden tulla kuulluiksi, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen kansaneläkelaitos voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää etuuden maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisena.

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, kansaneläkelaitoksen on tutkittava asia uudelleen. Kansaneläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös tarkastuslautakunta ja vakuutusoi-keus voivat menetellä vastaavasti muutoksenhakuasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 28 §:ssä säädetään.

28 d §

Virheen korjaaminen

Jos kansaneläkelaitoksen päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen väärään lain soveltamiseen, kansaneläkelaitos voi asianosaisen suostumuksella poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen.

Jos kansaneläkelaitoksen päätöksessä on ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe, sen on korjattava päätöksensä. Virhettä ei saa kuitenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen.

Korjaamisesta on tehtävä merkintä kansaneläkelaitoksen tallekappaleeseen. Asianosaiselle on toimitettava korjattu tai uusi päätös. Jos päätöksestä on vireillä muutoksenhaku, kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava korjaamisasian käsiteltäväksi ottamisesta ja toimitettava siinä tekemänsä päätös myös muutoksenhakuelimelle.

Päätökseen, jolla kansaneläkelaitos ei ole hyväksynyt virheen korjaamista koskevaa vaatimusta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

30 §

Takaisinperintä

Jos tämän lain mukaista etuutta on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, lii-

kaa maksettu etuus on perittävä takaisin.

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä aiheeton maksaminen ole johtunut etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamasta etuudesta. Ilman suostumusta kuittaminen voidaan kuitenkin kohdistaa vain tämän lain mukaiseen tai siihen rinnastettavaan muuhun etuuteen.

Takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

30 a §

Ulosmittaus- ja siirtokielto

Tähän lakiin perustuvaa etuutta ei saa ulosmitata.

Kansaneläkelaitoksen on annettava asianomaisen viranomaisen pyynnöstä muun lain mukaisen etuuden ulosottoa varten tämän lain mukaisesta etuudesta tarpeelliset tiedot.

Sopimus, joka tarkoittaa tähän lakiin perustuvan oikeuden siirtämistä toiselle, on mitätön.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 1997.

Tämän lain muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan päätökseen, joka annetaan tämän lain voimaan tultua. Tämän lain ylimääräistä muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin niihin ylimääräistä muutoksenhakua koskeviin asioihin, jotka tulevat vireille tämän lain voimaan tultua.

8.

Laki

lapsilisälain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä elokuuta 1992 annetun lapsilisälain (796/92) 14 § sekä 15 §:n 1 ja 2 momentti sekä
lisätään lakiin uusi 15 a—15 d § seuraavasti:

14 §

Takaisinperintä

Jos tämän lain mukaista etuutta on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, liikaa maksettu etuus on perittävä takaisin.

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä aiheeton maksaminen ole johtunut lapsilisän nostamiseen oikeutetun

henkilön tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamasta etuudesta. Ilman suostumusta kuittaminen voidaan kuitenkin kohdistaa vain tämän lain mukaiseen tai siihen rinnastettavaan muuhun etuuteen.

Takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön kuten lain-

voimainen tuomio.

15 §

Muutoksenhaku

Kansaneläkelaitoksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta sosiaalivakuutuslautakunnalta ja sosiaalivakuutuslautakunnan päätökseen tyytymätön tarkastuslautakunnalta. Tarkastuslautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Sosiaalivakuutuslautakunnasta ja tarkastuslautakunnasta säädetään sairausvakuutuslaissa.

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitokselle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

15 a §

Itseoikaisu

Jos kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin 15 §:ssä säädetään.

Jos kansaneläkelaitos ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimien käsiteltäväksi. Kansaneläkelaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, on väliaikaisesta päätöksestä ilmoitettava sille viipymättä. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettusta määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

15 b §

Valituksen myöhästyminen

Jos sosiaalivakuutuslautakunnalle tai tarkastuslautakunnalle annettava valitus on saapunut 15 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, asianomainen muutoksenhakuelin voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

15 c §

Päätöksen poistaminen

Jos tässä laissa tarkoitettua etuutta koskeva lainvoimainen päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, tarkastuslautakunta voi kansaneläkelaitoksen esityksestä tai asianomaisen hakemuksesta, varattuaan muille asianosaisille tilaisuuden tulla kuulluiksi, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen kansaneläkelaitos voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää lapsilisän maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisena.

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, kansaneläkelaitoksen on tutkittava asia uudelleen. Kansaneläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös sosiaalivakuutuslautakunta ja tarkastuslautakunta voivat menetellä vastaavasti muutoksenhakuasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 15 §:ssä säädetään.

15 d §

Virheen korjaaminen

Jos kansaneläkelaitoksen päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen väärään lain soveltamiseen, kansaneläkelaitos voi asianomaisen suostumuksella poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen.

Jos kansaneläkelaitoksen päätöksessä on ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe, sen on korjattava päätöksensä. Virhettä ei saa kuitenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen.

Korjaamisesta on tehtävä merkintä kansaneläkelaitoksen tallekappaleeseen. Asianosaiselle on toimitettava korjattu tai uusi päätös. Jos päätöksestä on vireillä muutoksenhaku, kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava korjaamisasian käsiteltäväksi ottamisesta ja toimitettava siinä tekemänsä päätös myös muutoksenhakuelimelle.

Päätökseen, jolla kansaneläkelaitos ei ole hyväksynyt virheen korjaamista koskevaa vaatimusta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 1997.

Tämän lain muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan päätökseen, joka annetaan tämän lain voimaan tultua. Tämän lain ylimääräistä muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin niihin ylimääräistä muutoksenhakua koskeviin asioihin, jotka tulevat vireille tämän lain voimaan tultua.

9.

Laki

lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan lasten kotihoidon tuesta 21 päivänä elokuuta 1992 annetun lain (797/92) 18 §:n 1—3 momentti ja 19 §:n 1 ja 2 momentti sekä *lisätään* lakiin uusi 19 a—19 d § seuraavasti:

18 §

Takaisinperintä

Jos tämän lain mukaista etuutta on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, liikaa maksettu etuus on perittävä takaisin.

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä aiheeton maksaminen ole johtunut etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamasta etuudesta. Ilman suostumusta kuittaminen voidaan kuitenkin kohdistaa vain tämän lain mukaiseen tai siihen rinnastettavaan muuhun etuuteen.

19 §

Muutoksenhaku

Kansaneläkelaitoksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta sosiaalivakuutuslautakunnalta ja sosiaalivakuutuslautakunnan päätökseen tyytymätön tarkastuslautakunnalta. Tarkastuslautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Sosiaalivakuutuslautakunnasta ja tarkastuslautakunnasta säädetään sairausvakuutuslaissa.

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitokselle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

19 a §

Itseoikaisu

Jos kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin 19 §:ssä säädetään.

Jos kansaneläkelaitos ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. Kansaneläkelaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, on väliaikaisesta päätöksestä ilmoitettava sille viipymättä. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

19 b §

Valituksen myöhästyminen

Jos sosiaalivakuutuslautakunnalle tai tarkastuslautakunnalle annettava valitus on saapunut 19 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, asianomainen muutoksenhakuelin voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästyminen on ollut painavia syitä.

19 c §

Päätöksen poistaminen

Jos tässä laissa tarkoitettua etuutta koskeva lainvoimainen päätös perustuu vääriin tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, tarkastuslautakunta voi kansaneläkelaitoksen esityksestä tai asian-

osaisen hakemuksesta, varattuaan muille asianosaisille tilaisuuden tulla kuulluiksi, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen kansaneläkelaitos voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää etuuden maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisena.

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyen edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, kansaneläkelaitoksen on tutkittava asia uudelleen. Kansaneläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyen edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös sosiaalivakuutuslautakunta ja tarkastuslautakunta voivat menetellä vastavasti muutoksenhakuaasia käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 19 §:ssä säädetään

19 d §

Virheen korjaaminen

Jos kansaneläkelaitoksen päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen vääriin lain soveltamiseen, kansaneläkelaitos voi asianosaisen suostumuksella poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen.

Jos kansaneläkelaitoksen päätöksessä on ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe, sen on korjattava päätöksensä. Virhettä ei saa kuitenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen

Korjaamisesta on tehtävä merkintä kansaneläkelaitoksen tallekappaleeseen. Asianosaiselle on toimitettava korjattu tai uusi päätös. Jos päätöksestä on vireillä muutoksenhaku, kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava korjaamisasian käsiteltäväksi ottamisesta ja toimitettava siinä tekemänsä päätös myös muutoksenhakuelimelle.

Päätökseen, jolla kansaneläkelaitos ei ole hyväksynyt virheen korjaamista koskevaa vaatimusta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 1997.

Tämän lain muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan päätökseen, joka annetaan tämän lain voimaan tultua. Tämän lain ylimääräistä muutoksenhakua koskevia

säännöksiä sovelletaan kuitenkin niihin asioihin, jotka tulevat vireille tämän lain ylimääräistä muutoksenhakua koskeviin voimaan tultua.

10.

Laki

lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun lain (1128/96) 21 §:n 1—3 momentti ja 22 §:n 1 ja 2 momentti sekä
lisätään lakiin uusi 22 a—22 d §, seuraavasti:

21 §

Takaisinperintä

Jos tämän lain mukaista etuutta on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, liikaa maksettu etuus on perittävä takaisin tukeen oikeutetulta vanhemmalta tai muulta huoltajalta.

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä aiheeton maksaminen ole johtunut etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamasta etuudesta. Ilman suostumusta kuittaminen voidaan kuitenkin kohdistaa vain tämän lain mukaiseen tai siihen rinnastettavaan muuhun etuuteen.

22 §

Muutoksenhaku

Kansaneläkelaitoksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta sosiaalivakuutuslautakunnalta ja sosiaalivakuutuslautakunnan päätökseen tyytymätön tarkastuslautakunnalta. Tarkastuslautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Sosiaalivakuutuslautakunnasta ja tarkastuslautakun-

nasta säädetään sairausvakuutuslaissa.

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitokselle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

22 a §

Itseoikaisu

Jos kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin 22 §:ssä säädetään.

Jos kansaneläkelaitos ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. Kansaneläkelaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, on väliaikaisesta päätöksestä ilmoitettava sille viipymättä. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettusta määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta

on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

22 b §

Valituksen myöhästyminen

Jos sosiaalivakuutuslautakunnalle tai tarkastuslautakunnalle annettava valitus on saapunut 22 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, asianomainen muutoksenhakuelin voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

22 c §

Päätöksen poistaminen

Jos tässä laissa tarkoitettua etuutta koskeva lainvoimainen päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, tarkastuslautakunta voi kansaneläkelaitoksen esityksestä tai asianosaisen hakemuksesta, varattuaan muille asianosaisille tilaisuuden tulla kuulluiksi, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen kansaneläkelaitos voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää etuuden maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisena.

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, kansaneläkelaitoksen on tutkittava asia uudelleen.

Kansaneläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös sosiaalivakuutuslautakunta ja tarkastuslautakunta voivat menetellä vastavasti muutoksenhakuasiana käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 22 §:ssä säädetään.

22 d §

Virheen korjaaminen

Jos kansaneläkelaitoksen päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen väärään lain soveltamiseen, kansaneläkelaitos voi asianosaisen suostumuksella poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen.

Jos kansaneläkelaitoksen päätöksessä on ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe, sen on korjattava päätöksensä. Virhettä ei saa kuitenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen.

Korjaamisesta on tehtävä merkintä kansaneläkelaitoksen tallekappaleeseen. Asianosaiselle on toimitettava korjattu tai uusi päätös. Jos päätöksestä on vireillä muutoksenhaku, kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava korjaamisasian käsiteltäväksi ottamisesta ja toimitettava siinä tekemänsä päätös myös muutoksenhakuelimelle.

Päätökseen, jolla kansaneläkelaitos ei ole hyväksynyt virheen korjaamista koskevaa vaatimusta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1997.

11.

Laki**äitiysavustuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä toukokuuta 1993 annetun äitiysavustuslain (477/93) 10 §:n 1 momentti, 11 §:n 1 ja 2 momentti sekä 12 ja 13 § sekä
lisätään lakiin uusi 12 a ja 13 a §, seuraavasti:

10 §

Takaisinperintä

Jos äitiysavustus on suoritettu aiheetta, se on perittävä takaisin. Äitiyspakkauksena suoritettu avustus peritään takaisin avustuksen hakemisajankohtana rahana maksetun avustuksen suuruisena.

11 §

Muutoksenhaku

Kansaneläkelaitoksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta sosiaalivakuutuslautakunnalta ja sosiaalivakuutuslautakunnan päätökseen tyytymätön tarkastuslautakunnalta. Tarkastuslautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Sosiaalivakuutuslautakunnasta ja tarkastuslautakunnasta säädetään sairausvakuutuslaissa.

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitokselle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

12 §

Itseoikaisu

Jos kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin 11 §:ssä säädetään.

Jos kansaneläkelaitos ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momen-

tissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. Kansaneläkelaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, on väliaikaisesta päätöksestä ilmoitettava sille viipymättä. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettusta määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

12 a §

Valituksen myöhästyminen

Jos sosiaalivakuutuslautakunnalle tai tarkastuslautakunnalle annettava valitus on saapunut 11 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, asianomainen muutoksenhakuelin voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

13 §

Päätöksen poistaminen

Jos tässä laissa tarkoitettua etuutta koskeva lainvoimainen päätös perustuu väärään tai

puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, tarkastuslautakunta voi kansaneläkelaitoksen esityksestä tai asianosaisen hakemuksesta, varattuaan muille asianosaisille tilaisuuden tulla kuulluiksi, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen kansaneläkelaitos voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää etuuden maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisena.

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, kansaneläkelaitoksen on tutkittava asia uudelleen. Kansaneläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös sosiaalivakuutuslautakunta ja tarkastuslautakunta voivat menetellä vastavasti muutoksenhakuasiana käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 11 §:ssä säädetään.

13 a §

Virheen korjaaminen

Jos kansaneläkelaitoksen päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen vääriin lain soveltamiseen, kansaneläkelaitos voi asianosaisen

suostumuksella poistaa virheellisen päätöksen ja ratkaista asian uudelleen.

Jos kansaneläkelaitoksen päätöksessä on ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe, sen on korjattava päätöksensä. Virhettä ei saa kuitenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen.

Korjaamisesta on tehtävä merkintä kansaneläkelaitoksen tallekappaleeseen. Asianosaiselle on toimitettava korjattu tai uusi päätös. Jos päätöksestä on vireillä muutoksenhaku, kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava korjaamisasian käsiteltäväksi ottamisesta ja toimitettava siinä tekemänsä päätös myös muutoksenhakuelimelle.

Päätökseen, jolla kansaneläkelaitos ei ole hyväksynyt virheen korjaamista koskevaa vaatimusta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 1997.

Tämän lain muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan päätökseen, joka annetaan tämän lain voimaan tultua. Tämän lain ylimääräistä muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin niihin ylimääräistä muutoksenhakua koskeviin asioihin, jotka tulevat vireille tämän lain voimaan tultua.

12.

Laki

sotilasavustuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 20 päivänä elokuuta 1993 annetun sotilasavustuslain (781/93) 18 §, 19 §:n 1 ja 2 momentti sekä 20 ja 21 § sekä lisätään lakiin uusi 20 a ja 21 a §, seuraavasti:

18 §

Takaisinperintä

Jos tämän lain mukaista etuutta on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, liikaa maksettu etuus on perittävä takaisin.

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko

kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä aiheeton maksaminen ole johtunut etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamasta etuudesta. Ilman suostumusta kuittaa-

minen voidaan kuitenkin kohdistaa vain tämän lain mukaiseen tai siihen rinnastettavaan muuhun etuuteen.

Takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

19 §

Muutoksenhaku

Kansaneläkelaitoksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta sosiaalivakuutuslautakunnalta ja sosiaalivakuutuslautakunnan päätökseen tyytymätön tarkastuslautakunnalta. Tarkastuslautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Sosiaalivakuutuslautakunnasta ja tarkastuslautakunnasta säädetään sairausvakuutuslaissa.

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitokselle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

20 §

Itseoikaisu

Jos kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin 19 §:ssä säädetään.

Jos kansaneläkelaitos ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. Kansaneläkelaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, on väliaikaisesta päätöksestä ilmoitettava sille viipymättä. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettusta määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

20 a §

Valituksen myöhästyminen

Jos sosiaalivakuutuslautakunnalle tai tarkastuslautakunnalle annettava valitus on saapunut 19 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, asianomainen muutoksenhakuelin voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

21 §

Päätöksen poistaminen

Jos tässä laissa tarkoitettua etuutta koskeva lainvoimainen päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, tarkastuslautakunta voi kansaneläkelaitoksen esityksestä tai asianomaisen hakemuksesta, varattuaan muille asianosaisille tilaisuuden tulla kuulluiksi, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen kansaneläkelaitos voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää etuuden maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisena.

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyen edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, kansaneläkelaitoksen on tutkittava asia uudelleen. Kansaneläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyen edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös sosiaalivakuutuslautakunta ja tarkastuslautakunta voivat menetellä vastavasti muutoksenhakuasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 19 §:ssä säädetään.

21 a §

Virheen korjaaminen

Jos kansaneläkelaitoksen päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen väärään lain soveltamiseen, kansaneläkelaitos voi asianomaisen suostumuksella poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen.

Jos kansaneläkelaitoksen päätöksessä on ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe, sen on korjattava päätöksensä. Virhettä ei saa kuitenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen.

Korjaamisesta on tehtävä merkintä kansaneläkelaitoksen tallekappaleeseen. Asianosaiselle on toimitettava korjattu tai uusi päätös. Jos päätöksestä on vireillä muutoksenhaku, kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava korjaamisasian käsiteltäväksi ottamisesta ja toimitettava siinä tekemänsä päätös myös muutoksenhakuelimelle.

Päätökseen, jolla kansaneläkelaitos ei ole hyväksynyt virheen korjaamista koskevaa vaatimusta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukuuta 1997.

Tämän lain muutoksenhakuja koskevia säännöksiä sovelletaan päätökseen, joka annetaan tämän lain voimaan tultua. Tämän lain ylimääräistä muutoksenhakuja koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin niihin ylimääräistä muutoksenhakuja koskeviin asioihin, jotka tulevat vireille tämän lain voimaan tultua.

13.

Laki

asumistukilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 4 päivänä kesäkuuta 1975 annetun asumistukilain (408/75) 19 §:n 1 ja 3 momentti, 20 §:n 1 ja 2 momentti sekä 21 ja 22 §, sellaisina kuin ne ovat 9 päivänä elokuuta 1993 annetussa laissa (755/93), sekä

lisätään lakiin uusi 21 a ja 22 a §, seuraavasti:

19 §

Jos tämän lain mukaista etuutta on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, liikaa maksettu etuus on perittävä takaisin.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamasta etuudesta. Ilman suostumusta kuittaaminen voidaan kuitenkin kohdistaa vain tämän lain mukaiseen tai siihen rinnastettavaan muuhun etuuteen.

8 luku

Muutoksenhaku ja päätöksen oikaiseminen

20 §

Kansaneläkelaitoksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta tarkastuslautakunnalta ja tarkastuslautakunnan päätökseen tyytymätön vakuutusoikeudelta. Vakuutusoi-

keuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Tarkastuslautakunnasta säädetään sairausvakuutuslaissa (364/63).

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitokselle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

21 §

Jos kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin 20 §:ssä säädetään.

Jos kansaneläkelaitos ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimelle käsiteltäväksi. Kansaneläkelaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä

siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, on väliaikaisesta päätöksestä ilmoitettava sille viipymättä. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua määrääjasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

21 a §

Jos tarkastuslautakunnalle tai vakuutusoskeudelle annettava valitus on saapunut 20 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, asianomainen muutoksenhakuelin voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

22 §

Jos tässä laissa tarkoitettua etuutta koskeva lainvoimainen päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, vakuutusosikeus voi kansaneläkelaitoksen esityksestä tai asianosaisen hakemuksesta, varattuaan muille asianosaisille tilaisuuden tulla kuulluiksi, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen kansaneläkelaitos voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää etuuden maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisena.

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, kansaneläkelaitoksen on tutkittava asia uudelleen.

Kansaneläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös tarkastuslautakunta ja vakuutusosikeus voivat menetellä vastaavasti muutoksenhakuasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 20 §:ssä säädetään.

22 a §

Jos kansaneläkelaitoksen päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen väärään lain soveltamiseen, kansaneläkelaitos voi asianosaisen suostumuksella poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen.

Jos kansaneläkelaitoksen päätöksessä on ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe, sen on korjattava päätöksensä. Virhettä ei saa kuitenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen.

Korjaamisesta on tehtävä merkintä kansaneläkelaitoksen tallekappaleeseen. Asianosaiselle on toimitettava korjattu tai uusi päätös. Jos päätöksestä on vireillä muutoksenhaku, kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava korjaamisasian käsiteltäväksi ottamisesta ja toimitettava siinä tekemänsä päätös myös muutoksenhakuelimelle.

Päätökseen, jolla kansaneläkelaitos ei ole hyväksynyt virheen korjaamista koskevaa vaatimusta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 1997.

Tämän lain muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan päätökseen, joka annetaan tämän lain voimaan tultua. Tämän lain ylimääräistä muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin niihin ylimääräistä muutoksenhakua koskeviin asioihin, jotka tulevat vireille tämän lain voimaan tultua.

14.

Laki

opintotukilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 21 päivänä tammikuuta 1994 annetun opintotukilain (65/94) 27 §:n 1—3 momentti, 29 §:n 1 ja 2 momentti sekä 30 ja 31 §, sellaisena kuin niistä on 29 §:n 1 momentti 24 päivänä marraskuuta 1995 annetussa laissa (1318/95), sekä

lisätään lakiin uusi 30 a ja 31 a §, seuraavasti:

27 §

Takaisinperintä

Jos tämän lain mukaista etuutta on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, liikaa maksettu etuus on perittävä takaisin.

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä aiheeton maksaminen ole johtunut etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamasta etuudesta. Ilman suostumusta kuittaaminen voidaan kuitenkin kohdistaa vain tämän lain mukaiseen tai siihen rinnastettavaan muuhun etuuteen.

29 §

Muutoksenhaku

Opintotukietuutta koskevaan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta opintotuen muutoksenhakulautakunnalta ja muutoksenhakulautakunnan päätökseen tyytymätön vakuutusosoikeudelta. Vakuutusosoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitokselle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon. Valituskirjelmä opintotukilautakunnan päätökseen voidaan toimittaa myös asianomaiselle opintotukilautakunnalle.

30 §

Itseoikaisu

Jos kansaneläkelaitos tai opintotukilautakunta hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin 29 §:ssä säädetään.

Jos kansaneläkelaitos tai opintotukilautakunta ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. Kansaneläkelaitos tai opintotukilautakunta voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, on väliaikaisesta päätöksestä ilmoitettava sille viipymättä. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

30 a §

Valituksen myöhästyminen

Jos opintotuen muutoksenhakulautakunnalle tai vakuutusosikeudelle annettava valitus on saapunut 29 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, asianomainen muutoksenhakuelin voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

31 §

Päätöksen poistaminen

Jos tässä laissa tarkoitettua etuutta koskeva lainvoimainen päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, vakuutusosikeus voi kansaneläkelaitoksen tai asianomaisen opintotukilautakunnan esityksestä tai asianomaisen hakemuksesta, varattuaan muille asianosaisille tilaisuuden tulla kuulluiksi, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen kansaneläkelaitos tai opintotukilautakunta voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää etuuden maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisena.

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, kansaneläkelaitoksen tai opintotukilautakunnan on tutkittava asia uudelleen. Kansaneläkelaitos tai opintotukilautakunta voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös opintotuen muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosikeus voivat menettellä vastaavasti muutoksenhakuasiain käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 29 §:ssä säädetään.

31 a §

Virheen korjaaminen

Jos kansaneläkelaitoksen tai opintotukilautakunnan päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen väärään lain soveltamiseen, kansaneläkelaitos tai opintotukilautakunta voi asianomaisen suostumuksella poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen.

Jos päätöksessä on ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe, kansaneläkelaitoksen tai opintotukilautakunnan on korjattava se. Virhettä ei saa kuitenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen.

Korjaamisesta on tehtävä merkintä kansaneläkelaitoksen tai opintotukilautakunnan tallekappaleeseen. Asianosaiselle on toimitettava korjattu tai uusi päätös. Jos päätöksestä on vireillä muutoksenhaku, kansaneläkelaitoksen tai opintotukilautakunnan on ilmoitettava korjaamisasian käsiteltäväksi ottamisesta ja toimitettava siinä tekemänsä päätös myös muutoksenhakuelimelle.

Päätökseen, jolla kansaneläkelaitos tai opintotukilautakunta ei ole hyväksynyt virheen korjaamista koskevaa vaatimusta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 1997.

Tämän lain muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan päätökseen, joka annetaan tämän lain voimaan tultua. Tämän lain ylimääräistä muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin niihin ylimääräistä muutoksenhakua koskeviin asioihin, jotka tulevat vireille tämän lain voimaan tultua.

15.

Laki**asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta 30 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1573/93) 13 ja 14 § seuraavasti:

13 §

Muutoksenhaku

Kansaneläkelaitoksen tämän lain perusteella tekemään päätökseen saa hakea muutosta tarkastuslautakunnalta ja vakuutusosastolta noudattaen soveltuvin osin, mitä kansaneläkelaisissa muutoksenhausta ja siihen liittyvästä itseoikaisusta säädetään.

Jos Suomessa asumista koskeva kysymys on ratkaistu työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa koskevan asian yhteydessä, muutoksenhausta työttömyyspäivärahan osalta on voimassa, mitä työttömyysturvalaissa muutoksenhausta ja siihen liittyvästä itseoikaisusta säädetään. Ennen valituksen ratkaisemista asiasta on hankittava kansaneläkelaitoksen lausunto.

14 §

Päätöksen poistaminen ja virheen korjaaminen

Jos 12 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva lainvoimainen päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen, päätös on ilmeisesti lain vastainen tai jos päätös muutoin on selvästi virheellinen, tällaisen päätöksen poistamiseen, korjaamiseen ja oikaisemiseen sovelletaan edellä 13 §:ssä säädetyn jaotellun mukaisesti joko kansaneläkelain tai työttömyysturvalain säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 1997.

Tämän lain muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan päätökseen, joka annetaan tämän lain voimaan tultua. Tämän lain ylimääräistä muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin niihin ylimääräistä muutoksenhakua koskeviin asioihin, jotka tulevat vireille tämän lain voimaan tultua.

Helsingissä 14 päivänä helmikuuta 1997

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkkäre*

1.

Laki

kansaneläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/56) 7, 25 c, 26 a, 27 a, 28 a ja 83 a §,

sellaisina kuin ne ovat, 7 § 2 päivänä marraskuuta 1979 annetussa laissa (793/79) ja 25 c, 26 a, 27 a, 28 a ja 83 a § 5 päivänä helmikuuta 1982 annetussa laissa (103/82),

muutetaan 79 §:n 4 momentti ja 88 a §,

sellaisina kuin ne ovat, 79 §:n 4 momentti 22 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa (1250/89) ja 88 a § 28 päivänä heinäkuuta 1978 annetussa laissa (588/78), sekä

lisätään 30 b §:ään sellaisena kuin se on 5 päivänä joulukuuta 1996 annetussa laissa (979/96), uusi 3 momentti ja 42 b §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 5 päivänä joulukuuta 1996 annetussa laissa, uusi 2 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

Vakuutetulle, joka tulovuoden aikana on ulkomailla olevan työnantajan palveluksessa työskennellyt Islannissa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa taikka islantilaisella, norjalaisella, ruotsalaisella tai tanskalaisella vesialuksella, ei määrätä vakuutusmaksua sen veroöyrimäärän perusteella, jonka vastaa hänen kysymyksessä olevasta työskentelystä saamaansa palkkatuloa.

(kumotaan)

7 §

25 c §

Poiketen siitä, mitä 25 §:n 1 ja 2 momentissa on säädetty, täysimääräinen lisäosa on 1 päivästä tammikuuta 1983 saman vuoden loppuun ensimmäisessä kuntaryhmässä 12 000 markkaa ja toisessa kuntaryhmässä 11 352 markkaa vuodessa.

(kumotaan)

25 c §

Jos molemmat puoliset saavat kansaneläkettä, heille määrätään yhteinen lisäosa, joka on täysimääräisenä 60 prosenttia edellä mainittuja markkamääriä suurempi. Yhteinen lisäosa maksetaan puoliksi kummallekin puolisoista. Lisäosan puolikkaasta on silloin voimassa, mitä lisäosasta on säädetty. Sellaisen kansaneläkkeen saajan lisäosa, jonka puoliso saa rintamasotilaseläkettä, määrätään samalla tavoin kuin, jos puoliso saisi kansaneläkettä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

26 a §

Sen lisäksi, mitä 26 §:n 1 momentissa on säädetty, lisäosaa määrättäessä otetaan mainitussa momentissa tarkoitettulla tavalla huomioon 1 päivästä tammikuuta 1983 vuoden 1984 loppuun se tosiasiallinen vuositulo, jota vakuutetun voidaan kohtuullisen arvion mukaan edellyttää jatkuvasti vuosittain saavan. Tällaiseen vuosituloon lisätään kymmenen prosenttia siitä määrästä, jolla vakuutetun omaisuuden arvo ylittää 149 250 markkaa. Jos vakuutettu on naimisissa, vuoden 1983 loppuun otetaan lisäosaa määrättäessä huomioon myös hänen puolisonsa edellä tarkoitettu vuositulo lisättynä kymmenellä prosentilla puolisoiden yhteenlasketun omaisuuden siitä määrästä, jolla omaisuuden arvo ylittää 220 890 markkaa. Jollei muuta ole näytetty, omaisuus ja sen tuotosta arvioitavat tulot jaetaan puoliksi kummallekin puolisolle. Edellä mainittuja omaisuuden arvoja laskettaessa ei omassa käytössä olevaa asuntoa lueta omaisuudeksi.

(kumotaan)

26 a §

Vuosituloksi ei kuitenkaan lueta:

- 1) työtuloa;
- 2) kansaneläkettä mahdollisine lisineen;
- 3) rintamasotilaseläkelain mukaista rintamasotilaseläkettä mahdollisine lisineen eikä rintamalisää;
- 4) sotilasvammalain mukaista täydennyskorkoa ja lisähuoltoeläkettä, ylimääräistä sotaeläkettä eikä rintamamieseläkettä;
- 5) pakollista tapaturmavakuutusta koskevien eri lakien mukaisista etuuksista muuta kuin tapaturma- ja perhe-eläke, elinkorko ja huoltoeläke;
- 6) sukupolvenvaihdoseläkkeen lisäosaa;
- 7) luopumiseläkelain (16/74) mukaista luopumiseläkettä;
- 8) lapsilisää;
- 9) invaliidirahalain mukaista invaliidirahaa;
- 10) rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annetun lain (935/73) mukaista korvausta;
- 11) vapaaehtoiseen vakuutukseen perustuvaa vakuutetun kokonaan itsensä kustantamaa eläkettä;
- 12) valtion eikä kunnan varoista suoritettavaa asumistukea;
- 13) huoltoapua;
- 14) avioliitosta johtuvan elatusvelvollisuuden perusteella annettua elatusta, lapsen ela-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tuksesta annetussa laissa (704/75) säädettyä elatusapua eikä sukulaisuus- tai lankoussuhteeseen taikka sellaiseen suhteeseen verrattavan muun syyn takia vapaaehtoisesti annettua elatusta tai avustusta;

15) etua omaan tarpeeseen käytetystä asunnosta; eikä

16) työ- ja ansiokyvyn palauttamiseksi tai parantamiseksi tahi työllisyyskoulutuksesta annetun lain (31/76) perusteella koulutuksen ajalta maksettavaa etuutta.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettusi työtuloksi katsotaan palkkatulo sekä se osa liike- ja ammattitulosta tai maatilataloudesta taikka muusta ansiotoiminnasta saadusta tulosta, jota on pidettävä kohtuullisena korvauksena edellä tarkoitettussa ansiotoiminnassa suoritetusta työstä. Työtuloksi rinnastetaan myös työkyvyttömyyden perusteella maksettava päiväraha tai tähän rinnastettava ansionmenetyksen korvaus sekä työllisyyslain mukainen työttömyyskorvaus ja valtakunnallisista työttömyyskassoista annetun lain mukainen päiväavustus.

Jos vakuutettu on naimisissa, 26 §:n 1 momentissa mainittu markkamäärä on 2 330 markkaa 1 päivästä tammikuuta 1983 saman vuoden loppuun.

27 a §

Sen estämättä, mitä 27 §:ssä on säädetty, pykälän 1 momentissa mainittu markkamäärä on 1 päivästä tammikuuta 1983 saman vuoden loppuun 15 130 markkaa. Jos vakuutettu on naimisissa eikä hänen puolisonsa saa kansaneläkettä eikä rintamasotilaseläkettä, mainittu markkamäärä on 16 000 markkaa. Tällöin myös puolison saama 27 §:n 1 ja 4 momentissa tarkoitettu eläke tai eläkkeen osa luetaan tuloksi ja puolison saama muu lisäosaan vaikuttava tulo mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitetuksi vähennykseksi. Jos molemmat puoliset saavat kansaneläkettä tai toinen heistä saa kansaneläkettä ja toinen rintamasotilaseläkettä, 27 §:n 2 momentissa mainittu markkamäärä on 24 200 markkaa ja lisäksi otetaan huomioon, mitä tässä pykälässä on sanottu puolison tuloista. Jos vakuutettu on naimisissa, 27 §:n 3 momentissa mainittu markkamäärä on 9 000 markkaa.

(kumotaan)

27 a §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

28 a §

Eläkkeen lisäosa voidaan 1 päivästä tammikuuta 1983 vuoden 1984 loppuun evätä tai sitä voidaan vähentää, jos vakuutettu on lahjoittanut omaisuuttaan tai muulla tavalla heikontanut taloudellista asemaansa siinä määrin, että se on vaikuttanut hänen oikeuteensa saada eläkkeen lisäosa tai olennaisesti lisäosan määrään. Näin menetellään vain siinä tapauksessa, että vakuutettu on tiennyt tai hänen olisi pitänyt tietää, että tämä toimenpide voi vaikuttaa lisäosaan. Sama koskee vakuutettua, joka lisäosan määräämistä varten tehdyssä hakemuksessa tai ilmoituksessa on tahallisesti antanut vääriä tietoja lisäosaan vaikuttavista tuloista tai omaisuudesta ja joka tämän vuoksi on saanut lisäosaa aiheetta tai määrältään liian suurena.

28 a §

(kumotaan)

30 b §

Hoitotukea ei makseta, jos sen määrä kuukaudessa olisi pienempi kuin 30 markkaa.

42 b §

Jos 42 a §:ssä tarkoitettu hoidossa olevalle eläkkeensaajalle maksetaan eläkkeensaajien asumistukilain (591/78) mukaista asumistukea, ei 1 momenttia sovelleta.

79 §

Sopimus, joka tarkoittaa tähän lakiin perustuvan eläkkeen siirtämistä toiselle tai panttaamista, on mitätön.

Sopimus, joka tarkoittaa tähän lakiin perustuvan oikeuden siirtämistä toiselle, on mitätön.

83 a §

Edellä 83 §:n 1 momentissa säädetty ilmoittamisvelvollisuus on myös pankilla ja muulla rahalaitoksella silloin, kun on kysymys eläkkeen määräytymisestä vuosien 1983 ja 1984 aikana.

83 a §

(kumotaan)

88 a §

Jos eläkkeen- tai muun etuudensaaja tai hänen edustajansa on laiminlyönyt hänelle kuuluvan ilmoitusvelvollisuuden tai antanut

88 a §

Jos tämän lain mukaista etuutta on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, liikaa maksettu etuus on perittävä takaisin.

Voimassa oleva laki

vääriä tietoja ja sen johdosta saanut tämän lain mukaista etua aiheettomasti tai määrältään liian suurena tai jos muutoin tämän lain mukaista etuutta on maksettu aiheettomasti tai määrältään liian suurena, on liikaa suoritettu määrä perittävä takaisin. Jos määrä on vähäinen ja muutoinkin, jos sen myöntämisen tai maksamisen ei ole katsottava johtuneen vakuutetun taikka hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai törkeästä tuottamuksesta, voidaan kuitenkin perimistoimenpiteistä luopua.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata vakuutetulle myöhemmin tulevilla eläke-erillä.

Takaisin perimistä koskeva *eläkelaitoksen tai tarkastuslautakunnan* lainvoimainen päätös *tahi vakuutusosoikeuden mainitunlaisessa asiassa antama päätös* saadaan panna täytäntöön niin kuin lainvoimainen tuomio.

Ehdotus

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä aiheeton maksaminen ole johtunut etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata *eläkelaitoksen* myöhemmin *maksamasta etuudesta. Ilman suostumusta* kuittaaminen voidaan kuitenkin kohdistaa vain tämän lain mukaiseen tai siihen rinnastettavaan muuhun etuuteen.

Takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 1997. Sen 30 b ja 42 b §:n säännöksiä sovelletaan kuitenkin 1 päivästä tammikuuta 1997.

Tässä laissa säädetty markkamäärä vastaa kansaneläkeindeksin sitä pistelukua, jonka mukaan vuoden 1981 maaliskuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

2.

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) 26 § ja 54 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 26 § osittain muutettuna 4 päivänä heinäkuuta 1969 annetulla lailla (464/69) ja 54 §:n 1 momentti 22 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa (1255/89),

muutetaan 28 §:n 3 momentti, 52 §:n 1 momentti sekä 53, 54 a, 55, 56, 57 ja 69 §,

sellaisina kuin niistä ovat 28 §:n 3 momentti 4 päivänä tammikuuta 1968 annetussa laissa (10/68), 52 §:n 1 momentti sekä 53 ja 56 § 8 päivänä marraskuuta 1996 annetussa laissa (832/96), 54 a § 29 päivänä syyskuuta 1978 annetussa laissa (745/78), 57 § osittain muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1992 annetulla lailla (1653/92) sekä mainitulla 8 päivänä marraskuuta 1996 annetulla lailla ja 69 § osittain muutettuna 22 päivänä joulukuuta 1989 annetulla lailla (1254/89), sekä

lisätään lakiin uusi 53 a ja 56 a §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

26 §

26 §

Jos vakuutettu on vilpillisesti tai törkeästi tuottamuksesta ilmoittanut väärin tai salannut jonkin seikan, jolla on merkitystä päivärahansa saamiseen tai suuruuteen, taikka jos hän on itse tai toisen avulla tarkoituksellisesti aiheuttanut sairauden tahi hänen törkeä huolimattomuutensa on olennaisesti myötävaikuttanut sairauden syntymiseen, voidaan hänelle tämän lain nojalla tuleva päiväraha eväätai sen määrä alentaa.

(kumotaan)

Mitä 1 momentissa on säädetty, sovelletaan vastaavasti, jos vakuutettu on tahallaan estänyt parantumistaan tai ilman hyväksyttävää syytä ei ole suostunut lääkärin määräämään tutkimukseen tai hoitoon, hengenvaaralliseksi katsottavaa tutkimus- tai hoitotoimenpidettä lukuunottamatta, taikka jos hän ei ole päästänyt luokseen sairausvakuutus toimiston lähettämää lääkäriä tai sairaanhoitajaa tahi muuta sen valtuuttamaa henkilöä.

28 §

Sairausvakuutus toimiston on vaadittaessa annettava vakuutetulle tilitys 1 tai 2 momentin mukaan työnantajalle suoritetusta määrästä.

Kansaneläkelaitoksen on vaadittaessa annettava vakuutetulle tilitys 1 ja 2 momentin mukaan työnantajalle suoritetusta määrästä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

52 §

Sosiaalivakuustoimikunnan päätökseen haetaan muutosta valittamalla asianomaisen alueen sosiaalivakuutuslautakuntaan. Lautakunnan asettaa valtioneuvosto neljäksi vuodeksi kerrallaan. Siihen kuuluu puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä yksi lääkärijäsen ja kaksi vakuutettujen olosuhteiden tuntemusta edustavaa jäsentä. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan osalta on kansaneläkelaitokselle varattava tilaisuus lausunnon antamiseen. Vastaavasti on lääkärijäsenen osalta varattava terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle tilaisuus lausunnon antamiseen. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Lautakunnan puheenjohtajalla tulee olla tuomarin virkaan vaadittava kelpoisuus.

52 §

Sosiaalivakuutuslautakunnan asettaa valtioneuvosto neljäksi vuodeksi kerrallaan. Siihen kuuluu puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä yksi lääkärijäsen ja kaksi vakuutettujen olosuhteiden tuntemusta edustava jäsentä. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan osalta on kansaneläkelaitokselle varattava tilaisuus lausunnon antamiseen. Vastaavasti on lääkärijäsenen osalta varattava terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle tilaisuus lausunnon antamiseen. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Lautakunnan puheenjohtajalla tulee olla tuomarin virkaan vaadittava kelpoisuus.

53 §

Kansaneläkelaitoksen päätökseen on haettava muutosta kirjallisella valituksella 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

(54 a §)

Valituskirjelmä on annettava kansaneläkelaitoksen paikallistoimistoon, jonka on viipymättä lähetettävä valituskirjelmä sekä asian käsittelyssä syntyneet asiakirjat sosiaalivakuutuslautakunnalle.

53 §

Kansaneläkelaitoksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta sosiaalivakuutuslautakunnalta ja sosiaalivakuutuslautakunnalta. Tarkastuslautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Kansaneläkelaitoksen keskushallinnon 29 §:n 1—3 momentissa tarkoitettussa asiassa antamaan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta tarkastuslautakunnalta.

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitokselle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

Kansaneläkelaitoksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

53 a §

Jos kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin 53 §:ssä säädetään.

Jos kansaneläkelaitos ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuilimen käsiteltäväksi. Kan-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

54 §
Asianomainen, joka on tyytymätön sosiaalivakuutuslautakunnan päätökseen, mikäli se koskee oikeutta tämän lain mukaiseen etuuteen tai päivärahan, äitiys-, isyys- tai vanhempainrahan taikka erityishoitorahan määrää, saa hakea siihen muutosta tarkastuslautakunnalta 53 §:n 1 momentissa säädetyssä ajassa ja siinä säädetyllä tavalla.

54 a §
Työnantaja, yrittäjä tai muu omaa työtään tekevä sekä kunta, joka on tyytymätön kansaneläkelaitoksen tai sosiaalivakuutuslautakunnan tämän lain 29 §:n 1—3 momentissa tarkoitettussa asiassa antamaan päätökseen, saa hakea siihen muutosta tarkastuslautakunnalta kirjallisella valituksella viimeistään 30 päivänä ennen kello 12 sen päivän jälkeen, jona valittaja sai tiedon kansaneläkelaitoksen tai sosiaalivakuutuslautakunnan päätöksestä.

55 §
Jollei valittaja muuta näytä, katsotaan hänen saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on hänen ilmoittamallaan osoitteella annettu postin perille toimitettavaksi.

56 §
Jos kansaneläkelaitoksen tämän lain mu-

saneläkelaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, on väliaikaisesta päätöksestä ilmoitettava sille viipymättä. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettusta määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

54 §
(1 mom. kumotaan)

54 a §
Jos sosiaalivakuutuslautakunnalle tai tarkastuslautakunnalle annettava valitus on saapunut 53 §:ssä säädetyssä määräajan jälkeen, asianomainen muutoksenhakuelin voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

55 §
Valittajan katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on postitettu hänen ilmoittamallaan osoitteella, jollei muuta näytetä.

56 §
Jos tässä laissa tarkoitettua etuutta koske-

Voimassa oleva laki

kaista korvausta koskeva lainvoimainen päätös on perustunut väärään tai puutteelliseen selvitykseen tai on ilmeisesti lain vastainen, voi sosiaalivakuutuslautakunta asianomaisen hakemuksesta tai kansaneläkelaitoksen esityksestä ja asianomaista kuultuaan poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee soveltuvin osin tarkastuslautakuntaa, jolla on oikeus asianomaisen hakemuksesta poistaa aikaisempi päätöksensä sekä määrätä asia uudelleen käsiteltäväksi. Sama oikeus on tarkastuslautakunnalla myös sosiaalivakuutuslautakunnan korvausta koskevassa asiassa antaman päätöksen osalta.

Jos kansaneläkelaitos katsoo päätöksensä tai sosiaalivakuutuslautakunnan päätöksen olevan 1 momentissa mainitulla tavalla virheellinen, on sillä oikeus saattaa asia tarkastuslautakunnan ratkaistavaksi. Tarkastuslautakunnalla on oikeus asianomaista kuultuaan oikaista aikaisempi päätös tai poistaa se ja määrätä asia uudelleen käsiteltäväksi.

Tehtyään 1 momentissa mainitun esityksen kansaneläkelaitos voi, kunnes sosiaalivakuutuslautakunta on asian ratkaissut, väliaikaisesti keskeyttää korvauksen maksamisen tai suorittaa sen esityksensä mukaisin määrin. Niin ikään kansaneläkelaitos voi 3 momentissa mainitussa tapauksessa, kunnes tarkastuslautakunta on asian ratkaissut, väliaikaisesti määrätä korvauksen maksamisen keskeytettäväksi tai sen suoritettavaksi esityksensä mukaisin määrin.

Jos on kysymys evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, kansaneläkelaitos voi aikaisemman päätöksen estämättä käsitellä asian uudelleen.

Ehdotus

va lainvoimainen päätös *perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, tarkastuslautakunta voi kansaneläkelaitoksen esityksestä tai asianomaisen hakemuksesta, varattuaan muille asianosaisille tilaisuuden tulla kuulluiksi, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen kansaneläkelaitos voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää etuuden maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisena.*

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, kansaneläkelaitoksen on tutkittava asia uudelleen. Kansaneläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös sosiaalivakuutuslautakunta ja tarkastuslautakunta voivat menetellä vastavasti muutoksenhakuasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 53 §:ssä säädetään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

56 a §

Jos kansaneläkelaitoksen päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen väärään lain soveltamiseen, kansaneläkelaitos voi asianosaisen suostumuksella poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen.

Jos kansaneläkelaitoksen päätöksessä on ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe, sen on korjattava päätöksensä. Virhettä ei saa kuitenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen.

Korjaamisesta on tehtävä merkintä kansaneläkelaitoksen tallekappaleeseen. Asianosaiselle on toimitettava korjattu tai uusi päätös. Jos päätöksestä on vireillä muutoksenhaku, kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava korjaamisasian käsiteltäväksi ottamisesta ja toimitettava siinä tekemänsä päätös myös muutoksenhakuelimelle.

Päätökseen, jolla kansaneläkelaitos ei ole hyväksynyt virheen korjaamista koskevaa vaatimusta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

57 §

Jos vakuutettu on saanut tämän lain mukaista korvausta enemmän kuin mihin hänellä on ollut oikeus, on liikaa maksettu määrä perittävä takaisin. Aiheettomasti maksettu korvaus voidaan kuitenkin jättää takaisin perimättä, jos sen myöntämisen ei ole katsottava johtuneen hakijan vilpillisestä menettelystä tai törkeästä tuottamuksesta taikka jos takaisin perittävä määrä on vähäinen.

Kansaneläkelaitoksen ja sosiaalivakuutuslautakunnan takaisin perimistä koskeva lainvoimainen päätös ja tarkastuslautakunnan mainitunlaisessa asiassa antama päätös saadaan panna täytäntöön niin kuin lainvoimainen tuomio.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata vakuutetulle myöhemmin tulevilla korvauserillä.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, sovelletaan vastaavasti 29 ja 30 a §:ssä tarkoi-

57 §

Jos tämän lain mukaista etuutta on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, liikaa maksettu etuus on perittävä takaisin.

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä aiheeton maksaminen ole johtunut etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamasta etuudesta. Ilman suostumusta kuittaaminen voidaan kuitenkin kohdistaa vain tämän lain mukaiseen tai siihen rinnastettavaan muuhun etuuteen.

Takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, sovelletaan vastaavasti 29 ja 30 a §:ssä tarkoi-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

tetuissa tapauksissa, jos kunta, työnantaja, yrittäjä tai muu omaa työtään tekevä taikka vakuutettu on saanut perusteettoman edun.

tetuissa tapauksissa, jos kunta, työnantaja, yrittäjä tai muu omaa työtään tekevä taikka vakuutettu on saanut perusteettoman edun.

69 §

Sairaanhoito- ja kuntoutus- tai raskaus- ja synnytyskustannuksista tämän lain nojalla suoritettavaa korvausta taikka 76 b §:n nojalla maksettavaa tukea ei saa ulosmitata. Kansaneläkelaitoksen on annettava asianomaisen viranomaisen pyynnöstä muun tämän lain mukaisen etuuden ulosottoa varten tarpeelliset tiedot.

Sopimus, joka tarkoittaa tähän lakiin perustuvan oikeuden siirtämistä toiselle tai panttaamista, on mitätön.

69 §

Sairaanhoito-, raskaus- ja synnytyskustannuksista suoritettavaa korvausta ei saa ulosmitata. Kansaneläkelaitoksen on annettava asianomaisen viranomaisen pyynnöstä muun tämän lain mukaisen etuuden ulosottoa varten tarpeelliset tiedot.

Sopimus, joka tarkoittaa tähän lakiin perustuvan oikeuden siirtämistä toiselle, on mitätön.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 1997.

Tämän lain muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan päätökseen, joka annetaan tämän lain voimaan tultua. Tämän lain ylimääräistä muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin niihin ylimääräistä muutoksenhakua koskeviin asioihin, jotka tulevat vireille tämän lain voimaan tultua.

3.

Laki**työttömyysturvalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyysturvalain (602/84) 42 §:n 1 ja 5 momentti sekä 43 b §, sellaisena kuin niistä on 43 b § muutettuna 9 päivänä helmikuuta 1990 ja 8 päivänä marraskuuta 1996 annetuilla laeilla (98/90 ja 833/96), muutetaan 31, 40, 41, 43 ja 43 a § sekä 45 §:n 5 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 31 ja 40 § osittain muutettuina mainitulla 8 päivänä marraskuuta 1996 annetulla lailla, 41, 43 ja 43 a § viimeksi mainitussa laissa ja 45 §:n 5 momentti 27 päivänä helmikuuta 1987 annetussa laissa (226/87), sekä lisätään lakiin uusi 40 a ja 40 b §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

31 §

Takaisinperintä

Jos henkilö on saanut työttömyyspäivära-

Ehdotus

31 §

Takaisinperintä

Jos tämän lain mukaista etuutta on mak-

Voimassa oleva laki

haa enemmän kuin mihin hänellä on ollut oikeus, on aiheettomasti maksettu päiväraha perittävä takaisin.

Päiväraha voidaan jättää osittain tai kokonaan takaisin perimättä, jos se katsotaan kohtuulliseksi ja päivärahan maksamisen ei ole katsottava johtuneen hakijan vilpillisestä menettelystä tai törkeästä tuottamuksesta taikka jos takaisin perittävä määrä on vähäinen.

Sosiaalivakuutustoimikunnan, työttömyyskassan tai työttömyysturvalautakunnan takaisinperimistä koskeva lainvoimainen päätös taikka *vakuutusosoikeuden* mainitunlaisessa asiassa antama päätös saadaan panna täytäntöön niin kuin lainvoimainen tuomio.

Päivärahan takaisin perittävä määrä voidaan kuitata henkilölle myöhemmin maksettavilla työttömyyspäivärahaerillä ottaen kuitenkin huomioon, mitä ulosottolaissa palkan ulosmittauksen yhteydessä jätettävästä vähimmäistoimeentuloerästä on säädetty.

40 §

Valitusaika ja valituskirjelmän toimittaminen

Joka on tyytymätön työttömyyskassan tai sosiaalivakuutustoimikunnan päätökseen, saa hakea siihen muutosta työttömyysturvalautakunnalta kirjallisella valituksella viimeistään 30 päivänä sen jälkeen, kun valittaja sai tiedon sosiaalivakuutustoimikunnan tai työttömyyskassan kirjallisesta päätöksestä.

Perusturvaa koskeva valitus on toimitettava kansaneläkelaitoksen paikallistoimistoon ja *ansioturvaa* koskeva valitus asianomaiseen työttömyyskassaan, jonka on viipymättä lähetettävä valituskirjelmä ja asian käsittelystä kertyneet asiakirjat lausuntoineen työttömyysturvalautakunnalle.

(43 § 6)

Ehdotus

settu aiheetta tai määrältään liian suurena, liikaa maksettu etuus on perittävä takaisin.

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä etuuden aiheeton maksaminen ole johtunut etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai törkeästä tuottamuksesta taikka jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata *kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan* myöhemmin maksamasta *etuudesta* ottaen kuitenkin huomioon, mitä ulosottolaissa *säädetään* palkan ulosmittauksen yhteydessä jätettävästä vähimmäistoimeentuloerästä. *Ilman suostumusta kuittaaminen voidaan kuitenkin kohdistaa vain tämän lain mukaiseen tai siihen rinnastettavaan muuhun etuuteen.*

Takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön *kuten* lainvoimainen tuomio.

40 §

Muutoksenhaku

Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta työttömyysturvalautakunnalta *ja työttömyysturvalautakunnan päätökseen tyytymätön vakuutusosoikeudelta. Vakuutusosoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.*

Valituskirjelmä on toimitettava *kansaneläkelaitokselle tai asianomaiselle työttömyyskassalle* 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan

Voimassa oleva laki

Ehdotus

päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

40 a §

Itseoikaisu

Jos kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin 40 §:ssä säädetään.

Jos kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, on väliaikaisesta päätöksestä ilmoitettava sille viipymättä. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettusta määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

40 b §

Valituksen myöhästyminen

Jos työttömyysturvalautakunnalle tai vakuutusosikeudelle annettava valitus on saapunut 40 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, asianomainen muutoksenhakuelin voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästyminen on ollut painavia syitä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

41 §

41 §

*Päätöksen tiedoksisaantipäivä**Päätöksen tiedoksisaantipäivä*

Jollei valittaja muuta näytä, katsotaan hänen saaneen tiedon *työttömyyskassan tai sosiaalivakuutustoimikunnan* päätöksestä seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on postitettu hänen ilmoittamallaan osoitteella.

Valittajan katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on postitettu hänen ilmoittamallaan osoitteella, *jollei muuta näytetä*.

42 §

42 §

*Vakuutusosoikeus**Vakuutusosoikeus*

Työttömyysturvalautakunnan päätökseen tyytymätön saa hakea muutosta vakuutusosoikeudelta 40 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla ja siinä säädetyssä ajassa työttömyysturvalautakunnan päätöksestä tiedon saatuaan.

(1 mom. kumotaan)

Vakuutusosoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

(5 mom. kumotaan)

43 §

43 §

*Päätöksen poistaminen**Päätöksen poistaminen*

Jos sosiaalivakuutustoimikunnan tai työttömyyskassan tämän lain mukaista etuutta koskeva lainvoimainen päätös on perustunut vääriin tai puutteelliseen selvitykseen tahi on ilmeisesti lain vastainen, voi vakuutusosoikeus asianomaisen hakemuksesta tahi sosiaalivakuutustoimikunnan tai työttömyyskassan esityksestä ja asianomaista kuultuaan poistaa *sosiaalivakuutustoimikunnan tai työttömyyskassan* päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Sama oikeus on vakuutusosoikeudella myös työttömyysturvalautakunnan etuutta koskevassa asiassa antaman päätöksen osalta.

Jos tässä laissa tarkoitettua etuutta koskeva lainvoimainen päätös perustuu vääriin tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, vakuutusosoikeus voi kansaneläkelaitoksen tai asianomaisen työttömyyskassan esityksestä tai asianosaisen hakemuksesta, varattuaan muille asianosaisille tilaisuuden tulla kuulluiksi, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää etuuden maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisena.

Vakuutusosoikeudella on oikeus myös asianomaisen hakemuksesta poistaa aikaisempi päätöksensä sekä ottaa asia uudelleen käsiteltäväksi.

Myös asianomainen ministeriö voi esittää mainitulla tavalla virheellisen työttömyyskassan tai työttömyysturvalautakunnan pää-

Jos sosiaali- ja terveysministeriö katsoo työttömyyskassan tai työttömyysturvalautakunnan ja kansaneläkelaitos vastaavasti sosi-

Voimassa oleva laki

aalivakuutustoimikunnan tai työttömyysturvalautakunnan lainvoimaisen päätöksen olevan 1 momentissa mainitulla tavalla virheellinen, on ministeriöllä ja vastaavasti kansaneläkelaitoksella oikeus saattaa asia vakuutus-oikeuden ratkaistavaksi. Vakuutus-oikeudella on oikeus asianomaista kuultuaan oikaista aikaisempi päätös tai poistaa se ja määrätä asia uudelleen käsiteltäväksi.

Tehtyään 1 momentissa mainitun esityksen sosiaalivakuutustoimikunta tai työttömyyskassa voi, kunnes vakuutus-oikeus on ratkaissut asian, väliaikaisesti keskeyttää etuuden maksamisen tai suorittaa sen esityksensä mukaisin määrin. Niin ikään voi sosiaali- ja terveysministeriö ja kansaneläkelaitos 3 momentissa mainitussa tapauksessa, kunnes vakuutus-oikeus on asian ratkaissut, väliaikaisesti määrätä etuuden maksamisen keskeytettäväksi tai sen maksettavaksi esityksensä mukaisin määrin.

Jos on kysymys evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, sosiaalivakuutustoimikunta, työttömyyskassa ja työttömyysturvalautakunta voi aiemman päätöksen estämättä käsitellä asian uudelleen.

Sosiaalivakuutustoimikunnan ja työttömyyskassan päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu, jollei asianomainen muutoksenhakuelin toisin määrää.

43 a §

Virheen korjaaminen

Jos sosiaalivakuutustoimikunnan tai työttömyyskassan päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen väärään lain soveltamiseen (*asiavirhe*), sosiaalivakuutustoimikunta tai työttö-

Ehdotus

töksen poistamista vakuutus-oikeudelle. Tehtyään edellä sanotun esityksen ministeriö voi väliaikaisesti keskeyttää etuuden maksamisen tai määrätä sen maksettavaksi esityksensä mukaisena.

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan on tutkittava asia uudelleen. Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös työttömyysturvalautakunta ja vakuutus-oikeus voivat menetellä vastaavasti muutoksenhakuasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 40 §:ssä säädetään.

43 a §

Virheen korjaaminen

Jos kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen väärään lain soveltamiseen, kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa voi asianosaisen

Voimassa oleva laki

myyskassa voi poistaa virheellisen päätöksen ja ratkaista asian uudelleen. Asiavirhettä ei kuitenkaan saa korjata asianomaisen suostumuksesta.

Jos päätöksessä on ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe (*kirjoitusvirhe*), sosiaalivakuutus- toimikunnan tai työttömyyskassan on korjattava se. Virhettä ei saa kuitenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen.

(43 b § 1 ja 43 b § 3)

(43 b § 4)

(43 b § 2)

43 b §

Korjaamismenettely

Jos 43 a §:ssä tarkoitettuun päätökseen on haettu muutosta, korjaamisasian käsiteltäväksi ottamisesta on ilmoitettava ja siinä tehty päätös toimitettava muutoksenhakuelimelle.

Käsitellessään asia- tai kirjoitusvirheen korjaamista sosiaalivakuustoitimikunta tai työttömyyskassa voi väliaikaisesti keskeyttää etuuden maksamisen osittain tai kokonaan.

Korjaamisesta on tehtävä merkintä päätöksen tallekappaleeseen. Korjattu tai uusi päätös on annettava asianosaiselle.

Päätökseen, jolla virheen korjaamista tarkoittavaa vaatimusta ei ole hyväksytty, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Ehdotus

suostumuksella poistaa virheellisen päätöksen ja ratkaista asian uudelleen.

Jos päätöksessä on ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe, *kansaneläkelaitoksen* tai työttömyyskassan on korjattava se. Virhettä ei saa kuitenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen.

Korjaamisesta on tehtävä merkintä *kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan* tallekappaleeseen. *Asianosaiselle on toimitettava* korjattu tai uusi päätös. *Jos päätöksestä on vireillä muutoksenhaku, kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan on ilmoitettava* korjaamisasian käsiteltäväksi ottamisesta ja *toimitettava siinä tekemänsä päätös myös muutoksenhakuelimelle.*

Päätökseen, *jolla kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa ei ole hyväksynyt* virheen korjaamista koskevaa vaatimusta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Käsitellessään asia- tai kirjoitusvirheen korjaamista *kansaneläkelaitos* tai työttömyyskassa voi väliaikaisesti keskeyttää etuuden maksamisen osittain tai kokonaan.

43 b §

Korjaamismenettely

(kumotaan)

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

45 §

Työttömyyspäivärahan periminen eräissä tapauksissa sekä päivärahan ulosmittaus

Sopimus, joka tarkoittaa tähän lakiin perustuvan työttömyyspäivärahan siirtämistä toiselle tai *panttaamista*, on mitätön.

Sopimus, joka tarkoittaa tähän lakiin perustuvan *oikeuden* siirtämistä toiselle, on mitätön.

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä touku-
kuuta 1997.*

Tämän lain muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan päätökseen, joka annetaan tämän lain voimaan tultua. Tämän lain ylimääräistä muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin niihin ylimääräistä muutoksenhakua koskeviin asioihin, jotka tulevat vireille tämän lain voimaan tultua.

4.

Laki**työmarkkinatuesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työmarkkinatuesta 30 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1542/93) 30 §:n 1 ja 3 momentti, 31 §:n 1 ja 2 momentti sekä 33, 35 ja 39 §, sellaisena kuin niistä on 39 § 22 päivänä joulukuuta 1994 annetussa laissa (1320/94), sekä
lisätään lakiin uusi 31 a ja 33 a §, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

6 luku

Muutoksenhaku

30 §

30 §

*Kansaneläkelaitoksen päätös ja muutoksenhaku**Kansaneläkelaitoksen päätös ja muutoksenhaku*

Kansaneläkelaitoksen *paikallistoimiston* tulee työmarkkinatuen myöntämistä ja epäämistä sekä takaisinperintää koskevassa asiassa antaa tuen hakijalle kirjallinen päätös.

Kansaneläkelaitoksen tulee työmarkkinatuen myöntämistä ja epäämistä sekä takaisinperintää koskevassa asiassa antaa tuen hakijalle kirjallinen päätös.

Voimassa oleva laki

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitoksen paikallistoimistoon 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

31 §

Itseoikaisu

Kansaneläkelaitoksen on käsiteltävä etuutta koskeva hakijan valitus oikaisuasiana. Jos valituksessa esitetyt vaatimukset hyväksytään kaikilta osin, asiasta on annettava oikaisupäätös. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 30 §:ssä säädetään.

Jos valituksen kohteena olevaa päätöstä ei oikaista 1 momentissa mainituin tavoin, kansaneläkelaitoksen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. *Jos valituksessa esitetyt vaatimukset hyväksytään osittain, kansaneläkelaitos voi kuitenkin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin, kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos valitusasia on jo muutoksenhakuelimen käsitellyssä, on tästä ilmoitettava sille viipymättä.*

33 §

Lainvoimaisen päätöksen poistaminen

Jos työmarkkinatukea koskeva lainvoimainen päätös on perustunut vääriin tai puutteelliseen selvitykseen tai päätös on ilmeisesti lainvastainen, vakuutusosoikeus voi asianomaisen hakemuksesta tai kansaneläkelai-

Ehdotus

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitokselle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

31 §

Itseoikaisu

Jos kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin 30 §:ssä säädetään.

Jos kansaneläkelaitos ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. Kansaneläkelaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. *Jos valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, on väliaikaisesta päätöksestä ilmoitettava sille viipymättä. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.*

31 a §

Valituksen myöhästyminen

Jos työttömyysturvalautakunnalle tai vakuutusosoikeudelle annettava valitus on saapunut 30 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, asianomainen muutoksenhakuelin voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästyminen on ollut painavia syitä.

33 §

Päätöksen poistaminen

Jos tässä laissa tarkoitettua etuutta koskeva lainvoimainen päätös perustuu vääriin tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, vakuutusosoikeus voi kansaneläkelaitoksen esityksestä tai asian-

Voimassa oleva laki

toksen esityksestä ja asianosaista kuultuaan poistaa päätöksen ja ottaa tai määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi.

Kansaneläkelaitos voi väliaikaisesti keskeyttää etuuden maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisena, kunnes asia on uudelleen ratkaistu.

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, kansaneläkelaitoksen on tutkittava asia uudelleen. Kansaneläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös työttömyysturvalautakunta voi menetellä vastaavasti valitusasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 30 §:ssä säädetään.

Ehdotus

osaisen hakemuksesta, varattuaan muille asianosaisille tilaisuuden tulla kuulluiksi, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. *Tehtyään edellä sanotun esityksen kansaneläkelaitos voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää etuuden maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisena.*

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, kansaneläkelaitoksen on tutkittava asia uudelleen. Kansaneläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös työttömyysturvalautakunta ja vakuutusoikeus voivat menetellä vastaavasti muutoksenhakuaasia käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 30 §:ssä säädetään.

33 a §

Virheen korjaaminen

Jos kansaneläkelaitoksen päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen väärään lain soveltamiseen, kansaneläkelaitos voi asianosaisten suostumuksella poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen.

Jos kansaneläkelaitoksen päätöksessä on ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe, sen on korjattava päätöksensä. Virhettä ei saa kuitenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen.

Korjaamisesta on tehtävä merkintä kansaneläkelaitoksen tallekappaleeseen. Asianosaiselle on toimitettava korjattu tai uusi päätös. Jos päätöksestä on vireillä muutoksenhaku, kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava korjaamisasian käsiteltäväksi ottamisesta ja toimitettava siinä tekemänsä päätös myös muutoksenhakuelimelle.

Päätökseen, jolla kansaneläkelaitos ei ole hyväksynyt virheen korjaamista koskevaa vaatimusta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

35 §

Takaisinperintä

Jos työmarkkinatukea on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, aiheettomasti maksettu tuki on perittävä takaisin. *Takaisin ei kuitenkaan voida periä tukea, joka on maksettu aikaisemmin kuin viisi vuotta ennen sitä, kun tuen aiheettoman maksamisen syy on tullut kansaneläkelaitoksen tietoon.*

Työmarkkinatuki voidaan jättää osittain tai kokonaan takaisin perimättä, jos se katsotaan kohtuulliseksi ja tuen maksamisen ei ole katsottava johtuneen hakijan vilpillisestä menettelystä tai törkeästä tuottamuksesta taikka jos takaisin perittävä määrä on vähäinen.

Lisäksi työmarkkinatuen takaisin perimisestä on soveltuvien osin voimassa, mitä työttömyysturvalain 31 §:ssä säädetään takaisinperinnästä.

39 §

Työttömyysturvalain soveltaminen

Jollei tästä laista muuta seuraa, sovelletaan työmarkkinatukeen, mitä työttömyysturvalain 6 §:ssä, 28 §:n 4 ja 6 momentissa, 29, 32, 36, 36 a ja 39 §:ssä, 42 §:n 2—5 momentissa, 43 a, 43 b ja 43 c §:ssä ja 44 §:n 3 momentissa työttömyyspäivärahasta ja työttömyysturva-asiasta säädetään.

35 §

Takaisinperintä

Jos tämän lain mukaista etuutta on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, liikaa maksettu etuus on perittävä takaisin.

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä aiheeton maksaminen ole johtunut etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai törkeästä tuottamuksesta taikka jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamasta etuudesta ottaen kuitenkin huomioon, mitä ulosottolaissa säädetään palkan ulosmittauksen yhteydessä jätettävästä vähimmäistoimeentuloerästä. Ilman suostumusta kuitaaminen voidaan kuitenkin kohdistaa vain tämän lain mukaiseen tai siihen rinnastettavaan muuhun etuuteen.

Takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

39 §

Työttömyysturvalain soveltaminen

Jollei tästä laista muuta seuraa, sovelletaan työmarkkinatukeen, mitä työttömyysturvalain 6 §:ssä, 28 §:n 4 ja 6 momentissa, 29, 32, 36, 36 a ja 39 §:ssä, 42 §:n 2—4 momentissa, 43 c §:ssä ja 44 §:n 3 momentissa työttömyyspäivärahasta ja työttömyysturva-asiasta säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 1997.

Tämän lain muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan päätökseen, joka annetaan tämän lain voimaan tultua. Tämän lain ylimääräistä muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin niihin ylimääräistä muutoksenhakua koskeviin asioi-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

hin, jotka tulevat vireille tämän lain voimaan tultua.

5.

Laki

työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta 3 päivänä elokuuta 1990 annetun lain (763/90) 22 §:n 2 momentti, 23 §, 25 §:n 1 momentti sekä 26 ja 32 §, sellaisina kuin niistä ovat 22 §:n 2 momentti sekä 26 ja 32 § 23 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa (1479/92), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

22 §

Päätös

Ylläpitokorvausta ja majoituskorvausta koskevassa asiassa on annettava kirjallinen päätös kuitenkin vain, jos hakija sitä vaatii. Vaatimus on esitettävä suullisesti tai kirjallisesti kansaneläkelaitoksen paikallistoimistolle tai työttömyyskassalle seitsemän päivän kuluessa asianomaisen saatua ratkaisusta tiedon uhalla, että ratkaisu muutoin jää pysyväksi.

23 §

Muutoksenhaku

Joka on tyytymätön tämän lain mukaista etuutta koskevaan päätökseen, saa hakea siihen muutosta työttömyysturvalautakunnalta kirjallisella valituksella viimeistään 30 päivänä sen päivän jälkeen, kun valittaja on saanut tiedon päätöksestä.

Työttömyysturvalautakunnan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta vakuutusosoikeudelta 1 momentissa säädetyllä tavalla ja siinä säädetyssä ajassa päätöksestä tiedon saatuaan.

Jollei valittaja muuta näytä, katsotaan hänen saaneen tiedon 1 ja 2 momentissa tarkoitetusta päätöksestä seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on postitettu hänen

Ylläpitokorvausta ja majoituskorvausta koskevassa asiassa on annettava kirjallinen päätös kuitenkin vain, jos hakija sitä vaatii. Vaatimus on esitettävä kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle seitsemän päivän kuluessa asianomaisen saatua ratkaisusta tiedon. Muussa tapauksessa ratkaisu jää pysyväksi.

23 §

Muutoksenhaku

Tämän lain mukaista etuutta koskevaan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta työttömyysturvalautakunnalta ja työttömyysturvalautakunnan päätökseen tyytymätön vakuutusosoikeudelta. Vakuutusosoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Työttömyysturvalautakunnasta säädetään työttömyysturvalaissa.

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitokselle tai asianomaiselle työttömyyskassalle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

Valittajan katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on postitettu hänen ilmoittamallaan osoitteella, jollei muuta näytetä.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

ilmoittamallaan osoitteella.

Kansaneläkelaitoksen paikallistoimiston päätöksestä tehty valitus on toimitettava asianomaiseen paikallistoimistoon ja työttömyyskassan päätöksestä tehty valitus asianomaiseen työttömyyskassaan. *Paikallistoimiston ja työttömyyskassan on viipymättä lähetettävä valituskirjelmä ja asian käsitellyssä kertyneet asiakirjat lausuntoineen muutoksenhakuelimelle.*

Kansaneläkelaitoksen *paikallistoimiston*, työttömyyskassan ja *vastaavasti työttömyysturvalautakunnan* päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

25 §

Etuuden maksamisen lakkauttaminen

Etuuksien maksaminen lakkautetaan siitä päivästä lukien, jona opiskelija on keskeyttänyt koulutuksen tai koulutus on päätetty keskeyttää. Työvoimatoimiston on viipymättä ilmoitettava kansaneläkelaitoksen *paikallistoimistolle* tai työttömyyskassalle koulutuksen keskeyttämisestä.

26 §

Koulutustuen periminen eräissä tapauksissa

Jos opiskelija on saanut koulutustukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, tapaturmavakuutuslain (608/48) mukaisista päivärahaa tai tapaturmaeläkettä taikka työttömyysturvalain 45 §:n 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, kansaneläkelaitoksen *paikallistoimisto* ja työttömyyskassa saavat periä tältä ajalta perusteettomasti maksetun määrän takautuvasti suorittavasta eläkkeestä tai päivarahasta. Lisäksi koulutustuen perimisestä on voimassa, mitä työttömyysturvalain 45 §:n 2, 3 ja 5 momentissa säädetään.

Kansaneläkelaitoksen *tai* työttömyyskassan päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

25 §

Etuuden maksamisen lakkauttaminen

Etuuksien maksaminen lakkautetaan siitä päivästä lukien, jona opiskelija on keskeyttänyt koulutuksen tai koulutus on päätetty keskeyttää. Työvoimatoimiston on viipymättä ilmoitettava *kansaneläkelaitokselle* tai työttömyyskassalle koulutuksen keskeyttämisestä.

26 §

Koulutustuen periminen eräissä tapauksissa

Jos opiskelija on saanut koulutustukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, tapaturmavakuutuslain (608/48) mukaisista päivärahaa tai tapaturmaeläkettä taikka työttömyysturvalain 45 §:n 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, *kansaneläkelaitos* tai työttömyyskassa saa periä tältä ajalta perusteettomasti maksetun määrän takautuvasti suorittavasta eläkkeestä tai päivarahasta. Lisäksi koulutustuen perimisestä on voimassa, mitä työttömyysturvalain 45 §:n 2, 3 ja 5 momentissa säädetään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

32 §

32 §

*Työttömyysturvalain soveltaminen**Työttömyysturvalain soveltaminen*

Jollei tästä laista muuta seuraa, sovelletaan koulutustukeen, ylläpitokorvaukseen ja majoituskorvaukseen lisäksi mitä työttömyysturvalain 28 §:n 6 momentissa, 29 §:n 1 momentissa, 32, 36, 36 a ja 39 §:ssä, 42 §:n 2—5 momentissa, 43, 43 a, 43 b ja 46 §:ssä säädetään työttömyyspäivärahasta ja työttömyysturva-asiasta. *Mitä 43 §:ssä säädetään sosiaali- ja terveystyöministeriöstä, koskee myös työministeriötä.*

Jollei tässä laissa toisin säädetä, koulutustukeen, ylläpitokorvaukseen ja majoituskorvaukseen sovelletaan lisäksi mitä työttömyysturvalain 28 §:n 6 momentissa, 29 §:n 1 momentissa, 32, 36, 36 a, 39, 40 a ja 40 b:ssä, 42 §:n 2—4 momentissa, 43, 43 a ja 46 §:ssä säädetään työttömyyspäivärahasta ja työttömyysturva-asiasta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 1997.

Tämän lain muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan päätökseen, joka annetaan tämän lain voimaan tultua. Tämän lain ylimääräistä muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin niihin ylimääräistä muutoksenhakua koskeviin asioihin, jotka tulevat vireille tämän lain voimaan tultua.

6.

Laki**kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetun lain (610/91) 8, 11 ja 14 § sekä *lisätään* lakiin uusi 8 a—8 e §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 §

8 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Joka on tyytymätön kansaneläkelaitoksen *tämän lain* 2 ja 3 §:n nojalla antamaan päätökseen, saa hakea siihen muutosta tarkastuslautakunnalta kirjallisella valituksella. Valitus on toimitettava kansaneläkelaitoksen pai-

Kansaneläkelaitoksen 2 ja 3 §:n nojalla antamaan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta tarkastuslautakunnalta ja tarkastuslautakunnan päätökseen tyytymätön vakuutusoikeudelta, jos päätös koskee kan-

Voimassa oleva laki

kallistoimistoon tai tarkastuslautakuntaan viimeistään kolmantenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona valittaja sai tiedon eläkelaitoksen päätöksestä.

Tarkastuslautakunnan päätökseen tyytymättömän saa hakea siihen muutosta vakuutusoi-keudelta siltä osin päätös koskee kansaneläkelaitoksen velvollisuutta järjestää kuntoutus tämän lain 2 tai 3 §:n nojalla tai vakuutetun oikeutta niiden perusteella maksettaviin etuuksiin. Muutosta vakuutusoi-keudelta haetaan 1 momentissa säädetyllä taval-la ja siinä säädetyssä ajassa.

Kansaneläkelaitoksen ja *vastaavasti tarkas-tuslautakunnan* päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

Jos tämän lain nojalla annettu 2 tai 3 §:ään perustuva lainvoimainen päätös on perustu-nut väärään tai puutteelliseen selvitykseen tai on ilmeisesti lain vastainen, vakuutusoi-keus voi asianomaisen hakemuksesta tai kansaneläkelaitoksen esityksestä ja asian-omaista kuultuaan poistaa päätöksen ja mää-rätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen, kansaneläkelaitos voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väli-aikaisesti keskeyttää tämän lain mukaisen etuuden maksamisen tai maksaa sen esityk-sensä mukaisin määrin.

Jos kysymys on evätyen edun myöntämises-tä tai myönnetyn edun lisäämisestä, voi kan-saneläkelaitos aikaisemman päätöksen estä-mättä käsitellä asian uudelleen.

Tarkastuslautakunnasta on voimassa, mitä siitä sairausvakuutuslaissa säädetään.

Ehdotus

saneläkelaitoksen velvollisuutta järjestää kuntoutus 2 tai 3 §:n nojalla tai vakuutetun oikeutta niiden perusteella maksettaviin etuuksiin. *Vakuutusoi-keuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.* Tarkastus-lautakunnasta *säädetään sairausvakuutuslais-sa.*

Valituskirjelmä on toimitettava kansanelä-kelaitokselle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

Kansaneläkelaitoksen päätöstä on muutok-senhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

8 a §

Itseoikaisu

Jos kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oi-kaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin 8 §:ssä säädetään.

Jos kansaneläkelaitos ei voi oikaista vali-tuksen kohteena olevaa päätöstä 1 momen-tissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitet-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. Kansaneläkelaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, on väliaikaisesta päätöksestä ilmoitettava sille viipymättä. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitetusta määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

8 b §

Valituksen myöhästyminen

Jos tarkastuslautakunnalle tai vakuutusosikeudelle annettava valitus on saapunut 8 §:ssä säädetyin määräajan jälkeen, asianomainen muutoksenhakuelin voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

8 c §

Päätöksen poistaminen

(8 § 4)

Jos 8 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva lainvoimainen päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, vakuutusosikeus voi kansaneläkelaitoksen esityksestä tai asianosaisen hakemuksesta, varattuaan muille asianosaisille tilaisuuden tulla kuulluiksi, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen kansaneläkelaitos voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää etuuden maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisena.

(8 § 5)

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, kansaneläkelaitoksen on tutkittava asia uudelleen. Kan-

saneläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyen edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös tarkastuslautakunta ja vakuutus-oikeus voivat menetellä vastaavasti muutoksenhakuasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 8 §:ssä säädetään.

8 d §

Virheen korjaaminen

Jos kansaneläkelaitoksen päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen väärään lain soveltamiseen, kansaneläkelaitos voi asianosaisen suostumuksella poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen.

Jos kansaneläkelaitoksen päätöksessä on ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe, sen on korjattava päätöksensä. Virhettä ei saa kuitenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen.

Korjaamisesta on tehtävä merkintä kansaneläkelaitoksen tallekappaleeseen. Asianosaiselle on toimitettava korjattu tai uusi päätös. Jos päätöksestä on vireillä muutoksenhaku, kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava korjaamisasian käsiteltäväksi ottamisesta ja toimitettava siinä tekemänsä päätös myös muutoksenhakuelimelle.

Päätökseen, jolla kansaneläkelaitos ei ole hyväksynyt virheen korjaamista koskevaa vaatimusta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

8 e §

Takaisinperintä

Jos tämän lain mukaista etuutta on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, liikaa maksettu etuus on perittävä takaisin.

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä aiheeton maksaminen ole johtunut etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksa-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

masta etuudesta. Ilman suostumusta kuittaminen voidaan kuitenkin kohdistaa vain tämän lain mukaiseen tai siihen rinnastettavaan muuhun etuuteen.

Takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

11 §

Kuntoutuskustannuksista tämän lain nojalla suoritettua korvausta tai 2 §:n 3 momentin nojalla maksettavaa tukea ei saa ulosmitata.

14 §

Toiminnan järjestäminen

Jollei tästä laista muuta seuraa, on soveltuvin osin lisäksi noudatettava mitä kansaneläkelain 35—37, 40, 44—46, 59, 63, 81—83, 84—89 ja 92 §:ssä säädetään.

11 §

Ulosmittaus- ja siirtokielto kuntoutuskustannuksista

Kuntoutujalle kuntoutuskustannuksista tämän lain nojalla suoritettua korvausta tai 2 §:n 3 momentin nojalla maksettavaa tukea ei saa ulosmitata.

Sopimus, joka tarkoittaa tähän lakiin perustuvan oikeuden siirtämistä toiselle, on mitätön.

14 §

Toiminnan järjestäminen

Jollei tässä laissa toisin säädetä, noudatetaan soveltuvin osin lisäksi, mitä kansaneläkelain 35—37, 40, 44—46, 59, 63, 81—86, 88, 89 ja 92 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 1997.

Tämän lain muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan päätökseen, joka annetaan tämän lain voimaan tultua. Tämän lain ylimääräistä muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin niihin ylimääräistä muutoksenhakua koskeviin asioihin, jotka tulevat vireille tämän lain voimaan tultua.

7.

Laki**kuntoutusrahalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetun kuntoutusrahalain (611/91) 28 ja 30 § sekä lisätään lakiin uusi 28 a—28 d § sekä 30 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

28 §

Muutoksenhaku

Joka on tyytymätön kansaneläkelaitoksen *tämän lain nojalla antamaan* päätökseen, saa hakea siihen muutosta tarkastuslautakunnalta kirjallisella valituksella. Valitus on toimitettava kansaneläkelaitoksen paikallistoimistoon tai tarkastuslautakuntaan viimeistään kolmantenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona valittaja sai tiedon eläkelaitoksen päätöksestä.

Tarkastuslautakunnan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta vakuutusoi-
 keudelta 1 momentissa säädetyllä tavalla ja siinä säädetyssä ajassa päätöksestä tiedon saatuaan.

Kansaneläkelaitoksen ja *vastaavasti tarkastuslautakunnan* päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

Jos tämän lain nojalla annettu lainvoimainen päätös on perustunut väärään tai puutteelliseen selvitykseen tai on ilmeisesti lain vastainen, vakuutus oikeus voi asianomaisen hakemuksesta tai kansaneläkelaitoksen esityksestä ja asianomaista kuultuaan poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen, kansaneläkelaitos voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää tämän lain mukaisen etuuden maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisin määrin.

Jos kysymys on evätyen edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, voi kansaneläkelaitos aikaisemman päätöksen estämättä käsitellä asian uudelleen.

Tarkastuslautakunnasta on voimassa, mitä siitä sairausvakuutuslaissa säädetään.

Ehdotus

28 §

Muutoksenhaku

Kansaneläkelaitoksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta tarkastuslautakunnalta ja *tarkastuslautakunnan päätökseen tyytymätön vakuutusoi-
 keudelta. Vakuutusoi-
 keuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.* Tarkastuslautakunnasta *säädetään sairausvakuutuslaissa.*

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitokselle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

Kansaneläkelaitoksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

28 a §

Itseoikaisu

Jos kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin 28 §:ssä säädetään.

Jos kansaneläkelaitos ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. Kansaneläkelaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, on väliaikaisesta päätöksestä ilmoitettava sille viipymättä. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

28 b §

Valituksen myöhästyminen

Jos tarkastuslautakunnalle tai vakuutusosikeudelle annettava valitus on saapunut 28 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, asianomainen muutoksenhakuelin voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

28 c §

Päätöksen poistaminen

Jos tässä laissa tarkoitettua etuutta koskeva lainvoimainen päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmei-

(28 § 4)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

(28 § 5)

sesti lain vastainen, vakuutusosoikeus voi kansaneläkelaitoksen esityksestä tai asianosaisen hakemuksesta, varattuaan muille asianosaisille tilaisuuden tulla kuulluiksi, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen kansaneläkelaitos voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää etuuden maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisena.

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, kansaneläkelaitoksen on tutkittava asia uudelleen. Kansaneläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös tarkastuslautakunta ja vakuutusosoikeus voivat menetellä vastaavasti muutoksenhakuasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 28 §:ssä säädetään.

28 d §

Virheen korjaaminen

Jos kansaneläkelaitoksen päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen väärään lain soveltamiseen, kansaneläkelaitos voi asianosaisen suostumuksella poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen.

Jos kansaneläkelaitoksen päätöksessä on ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe, sen on korjattava päätöksensä. Virhettä ei saa kuitenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen.

Korjaamisesta on tehtävä merkintä kansaneläkelaitoksen tallekappaleeseen. Asianosaiselle on toimitettava korjattu tai uusi päätös. Jos päätöksestä on vireillä muutoksenhaku, kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava korjaamisasian käsiteltäväksi ottamisesta ja toimitettava siinä tekemänsä päätös myös muutoksenhakuelimelle.

Päätökseen, jolla kansaneläkelaitos ei ole hyväksynyt virheen korjaamista koskevaa vaatimusta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

30 §

Takaisinperintä ja ulosotto

Jos *kuntoutuja* on saanut tämän lain mukaista etuutta enemmän kuin hänellä on ollut oikeus, aiheettomasti suoritettu etuus voidaan periä takaisin osittain tai kokonaan, jollei se ole kohtuutonta.

Perittävä määrä voidaan kuitata myöhemmin maksettavista tämän lain mukaisista etuuksista.

Tähän lakiin perustuvaa etuutta ei saa ulosmitata.

Kansaneläkelaitoksen on annettava asianomaisen viranomaisen pyynnöstä muun lain mukaisen etuuden ulosottoa varten tämän lain mukaisesta etuudesta tarpeelliset tiedot.

(30 § 3)

(30 § 4)

30 §

Takaisinperintä

Jos tämän lain mukaista etuutta on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, liikaa maksettu etuus on perittävä takaisin.

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä aiheeton maksaminen ole johtunut etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamasta etuudesta. Ilman suostumusta kuittaminen voidaan kuitenkin kohdistaa vain tämän lain mukaiseen tai siihen rinnastettavaan muuhun etuuteen.

Takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

30 a §

Ulosmittaus- ja siirtokielto

Tähän lakiin perustuvaa etuutta ei saa ulosmitata.

Kansaneläkelaitoksen on annettava asianomaisen viranomaisen pyynnöstä muun lain mukaisen etuuden ulosottoa varten tämän lain mukaisesta etuudesta tarpeelliset tiedot.

Sopimus, joka tarkoittaa tähän lakiin perustuvan oikeuden siirtämistä toiselle, on mitätön.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukuuta 1997.

Tämän lain muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan päätökseen, joka annetaan tämän lain voimaan tultua. Tämän lain ylimääräistä muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin niihin ylimääräistä muutoksenhakua koskeviin asioihin, jotka tulevat vireille tämän lain voimaan tultua.

8.

Laki

lapsilisälain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä elokuuta 1992 annetun lapsilisälain (796/92) 14 § sekä 15 §:n 1 ja 2 momentti sekä
lisätään lakiin uusi 15 a—15 d § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

14 §

Takaisinperintä

Jos lapsilisää on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, aiheettomasti maksettu lapsilisä on perittävä takaisin. *Takaisin ei kuitenkaan voida periä lapsilisää, joka on maksettu aikaisemmin kuin viisi vuotta ennen sitä, kun lapsilisän aiheettoman maksamisen aiheuttanut syy on tullut ilmi.*

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos lapsilisän aiheeton maksaminen ei ole johtunut lapsilisän nostamiseen oikeutetun henkilön tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata nostajalle myöhemmin maksettavista lapsilisäeristä.

Takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös voidaan panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

15 §

Muutoksenhaku

Kansaneläkelaitoksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta sosiaalivakuutuslautakunnalta ja sosiaalivakuutuslautakunnan päätökseen tyytymätön tarkastuslautakunnalta. Sosiaalivakuutuslautakunnasta ja tarkastuslautakunnasta säädetään sairausvakuutuslaissa.

Ehdotus

14 §

Takaisinperintä

Jos *tämän lain* mukaista etuutta on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, *liikaa* maksettu etuus on perittävä takaisin.

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos *tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä* aiheeton maksaminen ole johtunut lapsilisän nostamiseen oikeutetun henkilön tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata *kansaneläkelaitoksen* myöhemmin *maksamasta etuudesta. Ilman suostumusta* kuittaaminen voidaan kuitenkin kohdistaa vain *tämän lain mukaiseen tai siihen rinnastettavaan muuhun etuuteen.*

Takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös *saadaan* panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

15 §

Muutoksenhaku

Kansaneläkelaitoksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta sosiaalivakuutuslautakunnalta ja sosiaalivakuutuslautakunnan päätökseen tyytymätön tarkastuslautakunnalta. *Tarkastuslautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.* Sosiaalivakuutuslautakunnasta ja tarkastuslautakunnasta säädetään sairausvakuutuslaissa.

Voimassa oleva laki

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitoksen paikallistoimistoon tai muutoksenhakuviranomaiselle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

Ehdotus

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitokselle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

15 a §

Itseoikaisu

Jos kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin 15 §:ssä säädetään.

Jos kansaneläkelaitos ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. Kansaneläkelaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, on väliaikaisesta päätöksestä ilmoitettava sille viipymättä. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettusta määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

15 b §

Valituksen myöhästyminen

Jos sosiaalivakuutuslautakunnalle tai tarkastuslautakunnalle annettava valitus on saapunut 15 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, asianomainen muutoksenhakuelin voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästyminen on ollut painavia syitä.

15 c §

Päätöksen poistaminen

Jos tässä laissa tarkoitettua etuutta koskeva lainvoimainen päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, tarkastuslautakunta voi kansaneläkelaitoksen esityksestä tai asianosaisen hakemuksesta, varattuaan muille asianosaisille tilaisuuden tulla kuulluiksi, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen kansaneläkelaitos voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää lapsilisän maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisena.

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyen edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, kansaneläkelaitoksen on tutkittava asia uudelleen. Kansaneläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyen edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös sosiaalivakuutuslautakunta ja tarkastuslautakunta voivat menetellä vastavasti muutoksenhakuasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 15 §:ssä säädetään.

15 d §

Virheen korjaaminen

Jos kansaneläkelaitoksen päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen väärään lain soveltamiseen, kansaneläkelaitos voi asianosaisen suostumuksella poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen.

Jos kansaneläkelaitoksen päätöksessä on ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe, sen on korjattava päätöksensä. Virhettä ei saa kuitenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen.

Korjaamisesta on tehtävä merkintä kansaneläkelaitoksen tallekappaleeseen. Asianosaiselle on toimitettava korjattu tai uusi päätös. Jos päätöksestä on vireillä muutoksenhaku, kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava korjaamisasian käsiteltäväksi ottamisesta ja toimitettava siinä tekemänsä päätös myös muutoksenhakuelimelle.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Päätökseen, jolla kansaneläkelaitos ei ole hyväksynyt virheen korjaamista koskevaa vaatimusta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 1997.

Tämän lain muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan päätökseen, joka annetaan tämän lain voimaan tultua. Tämän lain ylimääräistä muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin niihin ylimääräistä muutoksenhakua koskeviin asioihin, jotka tulevat vireille tämän lain voimaan tultua.

9.

Laki

lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan lasten kotihoidon tuesta 21 päivänä elokuuta 1992 annetun lain (797/92) 18 §:n 1—3 momentti ja 19 §:n 1 ja 2 momentti sekä lisätään lakiin uusi 19 a—19 d § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

18 §

18 §

Takaisinperintä

Takaisinperintä

Jos kotihoidon tukea on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, aiheettomasti maksettu tuki on perittävä takaisin. *Takaisin ei kuitenkaan voida periä tukea, joka on maksettu aikaisemmin kuin viisi vuotta ennen sitä, kun tuen aiheettoman maksamisen aiheuttanut syy on tullut ilmi.*

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos tuen aiheeton maksaminen ei ole johtunut etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata saajalle myöhemmin maksettavista tuen maksueristä.

Jos *tämän lain mukaista etuutta* on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, *liikaa* maksettu etuus on perittävä takaisin.

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, *jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä* aiheeton maksaminen ole johtunut etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata *kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamasta etuudesta. Ilman suostumusta* kuittaminen voidaan kuitenkin kohdistaa vain tä-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

män lain mukaiseen tai siihen rinnastettavaan muuhun etuuteen.

19 §

Muutoksenhaku

Kansaneläkelaitoksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta sosiaalivakuutuslautakunnalta ja sosiaalivakuutuslautakunnan päätökseen tyytymätön tarkastuslautakunnalta. Sosiaalivakuutuslautakunnasta ja tarkastuslautakunnasta säädetään sairausvakuutuslaissa.

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitoksen paikallistoimistoon tai muutoksenhakuviranomaiselle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

19 §

Muutoksenhaku

Kansaneläkelaitoksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta sosiaalivakuutuslautakunnalta ja sosiaalivakuutuslautakunnan päätökseen tyytymätön tarkastuslautakunnalta. *Tarkastuslautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.* Sosiaalivakuutuslautakunnasta ja tarkastuslautakunnasta säädetään sairausvakuutuslaissa.

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitokselle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

19 a §

Itseoikaisu

Jos kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin 19 §:ssä säädetään.

Jos kansaneläkelaitos ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. Kansaneläkelaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, on väliaikaisesta päätöksestä ilmoitettava sille viipymättä. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettusta määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

19 b §

Valituksen myöhästyminen

Jos sosiaalivakuutuslautakunnalle tai tarkastuslautakunnalle annettava valitus on saapunut 19 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, asianomainen muutoksenhakuelin voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

19 c §

Päätöksen poistaminen

Jos tässä laissa tarkoitettua etuutta koskeva lainvoimainen päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, tarkastuslautakunta voi kansaneläkelaitoksen esityksestä tai asianosaisen hakemuksesta, varattuaan muille asianosaisille tilaisuuden tulla kuulluiksi, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen kansaneläkelaitos voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää etuuden maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisena.

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, kansaneläkelaitoksen on tutkittava asia uudelleen. Kansaneläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös sosiaalivakuutuslautakunta ja tarkastuslautakunta voivat menetellä vastaavasti muutoksenhakuasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 19 §:ssä säädetään.

19 d §

Virheen korjaaminen

Jos kansaneläkelaitoksen päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen vääriin lain soveltamiseen, kansaneläkelaitos voi asianosaisen suostumuksella poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen.

Jos kansaneläkelaitoksen päätöksessä on ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe, sen on korjattava päätöksensä. Virhettä ei saa kuitenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen

Korjaamisesta on tehtävä merkintä kansaneläkelaitoksen tallekappaleeseen. Asianosaiselle on toimitettava korjattu tai uusi päätös. Jos päätöksestä on vireillä muutoksenhaku, kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava korjaamisasian käsiteltäväksi ottamisesta ja toimitettava siinä tekemänsä päätös myös muutoksenhakuelimelle.

Päätökseen, jolla kansaneläkelaitos ei ole hyväksynyt virheen korjaamista koskevaa vaatimusta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 1997.

Tämän lain muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan päätökseen, joka annetaan tämän lain voimaan tultua. Tämän lain ylimääräistä muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin niihin ylimääräistä muutoksenhakua koskeviin asioihin, jotka tulevat vireille tämän lain voimaan tultua.

10.

Laki

lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun lain (1128/96) 21 §:n 1—3 momentti ja 22 §:n 1 ja 2 momentti sekä
lisätään lakiin uusi 22 a—22 d §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

21 §

Takaisinperintä

Jos tukea on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, aiheettomasti maksettu tuki on perittävä takaisin tukeen oikeutetulta vanhemmalta tai muulta huoltajalta. *Takaisin ei kuitenkaan voida periä tukea, joka on maksettu aikaisemmin kuin viisi vuotta ennen sitä, kun tuen aiheettoman maksamisen aiheuttanut syy on tullut ilmi.*

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos tuen aiheeton maksaminen ei ole johtunut tukeen oikeutetun tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata tukeen oikeutetulta myöhemmin maksettavista tuen maksueristä.

22 §

Muutoksenhaku

Kansaneläkelaitoksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta sosiaalivakuutuslautakunnalta ja sosiaalivakuutuslautakunnan päätökseen tyytymätön tarkastuslautakunnalta. Sosiaalivakuutuslautakunnasta ja

Ehdotus

21 §

Takaisinperintä

Jos *tämän lain mukaista etuutta* on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, *liikaa maksettu etuus* on perittävä takaisin tukeen oikeutetulta vanhemmalta tai muulta huoltajalta.

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, *jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä* aiheeton maksaminen ole johtunut *etuuden saajan* tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata *kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamasta etuudesta. Ilman suostumusta* kuittaaminen voidaan kuitenkin kohdistaa vain *tämän lain mukaiseen tai siihen rinnastettavaan muuhun etuuteen.*

22 §

Muutoksenhaku

Kansaneläkelaitoksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta sosiaalivakuutuslautakunnalta ja sosiaalivakuutuslautakunnan päätökseen tyytymätön tarkastuslautakunnalta. *Tarkastuslautakunnan päätökseen*

Voimassa oleva laki

tarkastuslautakunnasta säädetään sairausvakuutuslaissa.

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitoksen paikallistoimistoon tai muutoksenhakuviranomaiselle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

Ehdotus

ei saa hakea muutosta valittamalla. Sosiaalivakuutuslautakunnasta ja tarkastuslautakunnasta säädetään sairausvakuutuslaissa.

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitokselle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

22 a §

Itseoikaisu

Jos kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin 22 §:ssä säädetään.

Jos kansaneläkelaitos ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. Kansaneläkelaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, on väliaikaisesta päätöksestä ilmoitettava sille viipymättä. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettusta määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

22 b §

Valituksen myöhästyminen

Jos sosiaalivakuutuslautakunnalle tai tarkastuslautakunnalle annettava valitus on saapunut 22 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, asianomainen muutoksenhakuelin voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästyminen on ollut painavia syitä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

22 c §

Päätöksen poistaminen

Jos tässä laissa tarkoitettua etuutta koskeva lainvoimainen päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, tarkastuslautakunta voi kansaneläkelaitoksen esityksestä tai asianosaisen hakemuksesta, varattuaan muille asianosaisille tilaisuuden tulla kuulluiksi, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen kansaneläkelaitos voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää etuuden maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisena.

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyen edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, kansaneläkelaitoksen on tutkittava asia uudelleen. Kansaneläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyen edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös sosiaalivakuutuslautakunta ja tarkastuslautakunta voivat menetellä vastavasti muutoksenhakuasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 22 §:ssä säädetään.

22 d §

Virheen korjaaminen

Jos kansaneläkelaitoksen päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen väärään lain soveltamiseen, kansaneläkelaitos voi asianosaisen suostumuksella poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen.

Jos kansaneläkelaitoksen päätöksessä on ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe, sen on korjattava päätöksensä. Virhettä ei saa kuitenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen.

Korjaamisesta on tehtävä merkintä kansaneläkelaitoksen tallekappaleeseen. Asianosaiselle on toimitettava korjattu tai uusi päätös. Jos päätöksestä on vireillä muutoksenhaku, kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava korjaamisasian käsiteltäväksi ottamisesta ja toimitettava siinä tekemänsä päätös myös muu-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

toksenhakuelimelle.

Päätökseen, jolla kansaneläkelaitos ei ole hyväksynyt virheen korjaamista koskevaa vaatimusta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1997.

11.

Laki

äitiysavustuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* 28 päivänä toukokuuta 1993 annetun äitiysavustuslain (477/93) 10 §:n 1 momentti, 11 §:n 1 ja 2 momentti sekä 12 ja 13 § sekä *lisätään* lakiin uusi 12 a ja 13 a §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 §

10 §

Takaisinperintä

Takaisinperintä

Jos äitiysavustus on suoritettu aiheetta, se on perittävä takaisin. Äitiyspakkauksena suoritettu avustus peritään takaisin avustuksen hakemisajankohtana rahana maksetun avustuksen suuruisena. *Takaisin ei kuitenkaan voida periä äitiysavustusta, joka on suoritettu aikaisemmin kuin viisi vuotta ennen sitä, kun avustuksen aiheettoman suorittamisen syy on tullut ilmi.*

Jos äitiysavustus on suoritettu aiheetta, se on perittävä takaisin. Äitiyspakkauksena suoritettu avustus peritään takaisin avustuksen hakemisajankohtana rahana maksetun avustuksen suuruisena.

11 §

11 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Kansaneläkelaitoksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta sosiaalivakuutuslautakunnalta ja sosiaalivakuutuslautakunnan päätökseen tyytymätön tarkastuslautakunnalta. Sosiaalivakuutuslautakunnasta ja tarkastuslautakunnasta säädetään sairausvakuutuslaissa. Tarkastuslautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Kansaneläkelaitoksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta sosiaalivakuutuslautakunnalta ja sosiaalivakuutuslautakunnan päätökseen tyytymätön tarkastuslautakunnalta. *Tarkastuslautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.* Sosiaalivakuutuslautakunnasta ja tarkastuslautakunnasta säädetään sairausvakuutuslaissa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitoksen paikallistoimistoon viimeistään 30 päivänä sen päivän jälkeen, jona valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitokselle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

12 §

Itseoikaisu

Kansaneläkelaitoksen on käsiteltävä valitus oikaisuasiana. Jos kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 11 §:ssä on säädetty.

Jos kansaneläkelaitos ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi.

Edellä 2 momentissa tarkoitettusta määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle viimeistään 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

12 §

Itseoikaisu

Jos kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. *Oikaisupäätökseen* saa hakea muutosta siten kuin 11 §:ssä säädetään.

Jos kansaneläkelaitos ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. *Kansaneläkelaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen.* Jos valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, on väliaikaisesta päätöksestä ilmoitettava sille viipymättä. *Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.*

Edellä 2 momentissa tarkoitettusta määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja *lausunto* on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

12 a §

Valituksen myöhästyminen

Jos sosiaalivakuutuslautakunnalle tai tarkastuslautakunnalle annettava valitus on saapunut 11 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, asianomainen muutoksenhakuelin voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 §

13 §

Oikaisu ja päätöksen poistaminen

Jos kansaneläkelaitoksen tämän lain nojalla antama lainvoimainen päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen tai on ilmeisesti lainvastainen, kansaneläkelaitoksen tulee, varattuaan hakijalle tilaisuuden tulla kuulluksi, oikaista päätös.

Jos sosiaalivakuutuslautakunnan tai tarkastuslautakunnan tämän lain nojalla antama lainvoimainen päätös on 1 momentissa tarkoitettulla tavalla virheellinen, sosiaalivakuutuslautakunnan tai tarkastuslautakunnan tulee, varattuaan hakijalle tilaisuuden tulla kuulluksi, vastaavasti poistaa lainvoimainen päätöksensä ja ottaa tai määrätä asia uudelleen käsiteltäväksi.

Päätöksen poistaminen

Jos tässä laissa tarkoitettua etuutta koskeva lainvoimainen päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, tarkastuslautakunta voi kansaneläkelaitoksen esityksestä tai asianosaisen hakemuksesta, varattuaan muille asianosaisille tilaisuuden tulla kuulluksi, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen kansaneläkelaitos voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää etuuden maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisena.

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyen edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, kansaneläkelaitoksen on tutkittava asia uudelleen. Kansaneläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyen edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös sosiaalivakuutuslautakunta ja tarkastuslautakunta voivat menetellä vastaavasti muutoksenhakuasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 11 §:ssä säädetään.

13 a §

Virheen korjaaminen

Jos kansaneläkelaitoksen päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen väärään lain soveltamiseen, kansaneläkelaitos voi asianosaisen suostumuksella poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen.

Jos kansaneläkelaitoksen päätöksessä on ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe, sen on korjattava päätöksensä. Virhettä ei saa kuitenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen.

Korjaamisesta on tehtävä merkintä kansaneläkelaitoksen tallekappaleeseen. Asianosaiselle on toimitettava korjattu tai uusi päätös. Jos päätöksestä on vireillä muutoksenhaku, kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava korjaamisasian käsiteltäväksi ottamisesta ja toimitettava siinä tekemänsä päätös myös muu-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus**toksenhakuelimelle.**Päätökseen, jolla kansaneläkelaitos ei ole hyväksynyt virheen korjaamista koskevaa vaatimusta, ei saa hakea muutosta valittamalla.*

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 1997.**Tämän lain muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan päätökseen, joka annetaan tämän lain voimaan tultua. Tämän lain ylimääräistä muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin niihin ylimääräistä muutoksenhakua koskeviin asioihin, jotka tulevat vireille tämän lain voimaan tultua.*

12.**Laki****sotilasavustuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä elokuuta 1993 annetun sotilasavustuslain (781/93) 18 §, 19 §:n 1 ja 2 momentti sekä 20 ja 21 § sekä
lisätään lakiin uusi 20 a ja 21 a §, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

18 §

18 §

*Takaisinperintä**Takaisinperintä*

Jos sotilasavustusta on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, aiheettomasti maksettu avustus on perittävä takaisin. *Takaisin ei kuitenkaan voida periä avustusta, joka on maksettu aikaisemmin kuin viisi vuotta ennen sitä, kun avustuksen aiheettoman maksamisen syy on tullut ilmi.*

Jos tämän lain mukaista etuutta on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, *liikaa maksettu etuus on perittävä takaisin.*

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä aiheeton maksaminen ole johtunut etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata saajalle myöhemmin maksettavista avustuksen maksueristä.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamasta etuudesta. Ilman suostumusta kuittaminen voidaan kuitenkin kohdistaa vain tämän lain mukaiseen tai siihen rinnastettavaan muuhun etuuteen.

Voimassa oleva laki

Takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös voidaan panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

19 §

Muutoksenhaku

Kansaneläkelaitoksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta sosiaalivakuutuslautakunnalta ja sosiaalivakuutuslautakunnan päätökseen tyytymätön tarkastuslautakunnalta. Sosiaalivakuutuslautakunnasta ja tarkastuslautakunnasta säädetään sairausvakuutuslaissa. Tarkastuslautakunnan päätökseen tyytymätön ei saa hakea muutosta valittamalla.

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitoksen paikallistoimistoon viimeistään 30 päivänä sen päivän jälkeen, jona valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

20 §

Itseoikaisu

Kansaneläkelaitoksen on käsiteltävä asia oikaisuasiana. Jos kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 19 §:ssä on säädetty.

Jos kansaneläkelaitos ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle.

Ehdotus

Takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös *saadaan* panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

19 §

Muutoksenhaku

Kansaneläkelaitoksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta sosiaalivakuutuslautakunnalta ja sosiaalivakuutuslautakunnan päätökseen tyytymätön tarkastuslautakunnalta. *Tarkastuslautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.* Sosiaalivakuutuslautakunnasta ja tarkastuslautakunnasta säädetään sairausvakuutuslaissa.

Valituskirjelmä on toimitettava *kansaneläkelaitokselle 30 päivän kuluessa siitä, kun* valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

20 §

Itseoikaisu

Jos kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. *Oikaisupäätökseen* saa hakea muutosta siten kuin 19 §:ssä säädetään.

Jos kansaneläkelaitos ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. *Kansaneläkelaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksenä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, on väliaikaisesta päätöksestä ilmoitettava sille viipymättä. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.*

Edellä 2 momentissa tarkoitettu määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle.

Voimassa oleva laki

Valituskirjelmä on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle viimeistään 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

Ehdotus

Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

20 a §

Valituksen myöhästyminen

Jos sosiaalivakuutuslautakunnalle tai tarkastuslautakunnalle annettava valitus on saapunut 19 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, asianomainen muutoksenhakuelin voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

21 §

Oikaisu ja päätöksen poistaminen

Jos kansaneläkelaitoksen tämän lain nojalla antama lainvoimainen päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen tai on ilmeisesti lain vastainen, kansaneläkelaitoksen tulee, varattuaan hakijalle tilaisuuden tulla kuulluksi, oikaista päätös.

Jos sosiaalivakuutuslautakunnan tai tarkastuslautakunnan tämän lain nojalla antama lainvoimainen päätös on 1 momentissa tarkoitettulla tavalla virheellinen, sosiaalivakuutuslautakunnan tai tarkastuslautakunnan tulee, varattuaan hakijalle tilaisuuden tulla kuulluksi, vastaavasti poistaa lainvoimainen päätöksensä ja ottaa tai määrätä asia uudelleen käsiteltäväksi.

21 §

Päätöksen poistaminen

Jos tässä laissa tarkoitettua etuutta koskeva lainvoimainen päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, tarkastuslautakunta voi kansaneläkelaitoksen esityksestä tai asianosaisen hakemuksesta, varattuaan muille asianosaisille tilaisuuden tulla kuulluksi, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen kansaneläkelaitos voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää etuuden maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisena.

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyen edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, kansaneläkelaitoksen on tutkittava asia uudelleen. Kansaneläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyen edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös sosiaalivakuutuslautakunta ja tarkastuslautakunta voivat menetellä vastaavasti muutoksenhakuasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 19 §:ssä säädetään.

21 a §

Virheen korjaaminen

Jos kansaneläkelaitoksen päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen vääriin lain soveltamiseen, kansaneläkelaitos voi asianosaisen suostumuksella poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen.

Jos kansaneläkelaitoksen päätöksessä on ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe, sen on korjattava päätöksensä. Virhettä ei saa kuitenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen.

Korjaamisesta on tehtävä merkintä kansaneläkelaitoksen tallekappaleeseen. Asianosaiselle on toimitettava korjattu tai uusi päätös. Jos päätöksestä on vireillä muutoksenhaku, kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava korjaamisasian käsiteltäväksi ottamisesta ja toimitettava siinä tekemänsä päätös myös muutoksenhakuelimelle.

Päätökseen, jolla kansaneläkelaitos ei ole hyväksynyt virheen korjaamista koskevaa vaatimusta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 1997.

Tämän lain muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan päätökseen, joka annetaan tämän lain voimaan tultua. Tämän lain ylimääräistä muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin niihin ylimääräistä muutoksenhakua koskeviin asioihin, jotka tulevat vireille tämän lain voimaan tultua.

13.

Laki**asumistukilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 4 päivänä kesäkuuta 1975 annetun asumistukilain (408/75) 19 §:n 1 ja 3 momentti, 20 §:n 1 ja 2 momentti sekä 21 ja 22 §, sellaisina kuin ne ovat 9 päivänä elokuuta 1993 annetussa laissa (755/93), sekä

lisätään lakiin uusi 21 a ja 22 a §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

19 §

Jos asumistukea on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, aiheettomasti maksettu asumistuki on perittävä takaisin. *Takaisin ei voida kuitenkaan periä tukea, joka on maksettu aikaisemmin kuin viisi vuotta ennen sitä, kun tuen aiheettoman maksamisen syy on tullut ilmi*

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata saajalle myöhemmin maksettavista tuen maksueristä.

Ehdotus

19 §

Jos tämän lain mukaista etuutta on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, liikaa maksettu etuus on perittävä takaisin.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamasta etuudesta. Ilman suostumusta kuittaminen voidaan kuitenkin kohdistaa vain tämän lain mukaiseen tai siihen rinnastettavaan muuhun etuuteen.

8 luku

Muutoksenhaku ja päätöksen oikaiseminen

20 §

Kansaneläkelaitoksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta sairausvakuutuslaissa (364/63) tarkoitetulta tarkastuslautakunnalta ja tarkastuslautakunnan päätökseen tyytymätön vakuutusosoikeudelta. Vakuutusosoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Valituskirjelmä kansaneläkelaitoksen päätökseen on toimitettava kansaneläkelaitoksen paikallistoimistoon ja valituskirjelmä tarkastuslautakunnan päätökseen vakuutusosoikeuteen tai kansaneläkelaitoksen paikallistoimistoon viimeistään 30 päivänä sen päivän jäl-

20 §

Kansaneläkelaitoksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta tarkastuslautakunnalta ja tarkastuslautakunnan päätökseen tyytymätön vakuutusosoikeudelta. Vakuutusosoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. *Tarkastuslautakunnasta säädetään sairausvakuutuslaissa (364/63).*

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitokselle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

keen, jona valittaja on saanut tiedon päätöksestä.

21 §

Kansaneläkelaitoksen on käsiteltävä päätöstään koskeva valitus oikaisuasiaina. Jos kansaneläkelaitos tällöin hyväksyy sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 20 §:ssä säädetään.

Jos kansaneläkelaitos ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

22 §

Jos kansaneläkelaitoksen tämän lain nojalla antama lainvoimainen päätös perustuu vääriin tai puutteelliseen selvitykseen tai on ilmeisesti lainvastainen, kansaneläkelaitoksen tulee oikaista päätös.

21 §

Jos kansaneläkelaitos hyväksyy *kaikilta osin* sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. *Oikaisupäätökseen* saa hakea muutosta siten kuin 20 §:ssä säädetään.

Jos kansaneläkelaitos ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. *Kansaneläkelaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, on väliaikaisesta päätöksestä ilmoitettava sille viipymättä. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.*

Edellä 2 momentissa tarkoitettua määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

21 a §

Jos tarkastuslautakunnalle tai vakuutusoskeudelle annettava valitus on saapunut 20 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, asianomainen muutoksenhakuelin voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

22 §

Jos tässä laissa tarkoitettua etuutta koskeva lainvoimainen päätös perustuu vääriin tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, *vakuutusosikeus voi kansaneläkelaitoksen esityksestä tai asianomaisen*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Jos tarkastuslautakunnan tai vakuutusoi-
keuden tämän lain nojalla antama lainvoi-
mainen päätös on 1 momentissa tarkoitettu-
tavalla virheellinen, vakuutusoikeyden voi asi-
anosaisen hakemuksesta tai kansaneläkelai-
toksen esityksestä ja asianosaista kuultuaan
poistaa lainvoimaisen päätöksen ja ottaa tai
määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi.

hakemuksesta, varattuaan muille asianosai-
sille tilaisuuden tulla kuulluiksi, poistaa pää-
töksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltä-
väksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen
kansaneläkelaitos voi, kunnes asia on uudel-
leen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää etuu-
den maksamisen tai maksaa sen esityksensä
mukaisena.

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyen edun
myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämi-
sestä, ilmenee uutta selvitystä, kansaneläke-
laitoksen on tutkittava asia uudelleen. Kan-
saneläkelaitos voi aikaisemman lainvoimai-
sen päätöksen estämättä myöntää evätyen
edun tai myöntää edun aikaisempaa suurem-
pana. Myös tarkastuslautakunta ja vakuutus-
oikeus voivat menetellä vastaavasti muutok-
senhakuasiaa käsitellessään. Päätökseen saa
hakea muutosta siten kuin 20 §:ssä sääde-
tään.

22 a §

Jos kansaneläkelaitoksen päätös perustuu
selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvi-
tykseen taikka ilmeisen väärään lain sovelta-
miseen, kansaneläkelaitos voi asianosaisten
suostumuksella poistaa virheellisen päätök-
sensä ja ratkaista asian uudelleen.

Jos kansaneläkelaitoksen päätöksessä on
ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe, sen on
korjattava päätöksensä. Virhettä ei saa kui-
tenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asi-
anosaiselle kohtuuttomaan tulokseen.

Korjaamisesta on tehtävä merkintä kansan-
eläkelaitoksen tallekappaleeseen. Asianosai-
selle on toimitettava korjattu tai uusi päätös.
Jos päätöksestä on vireillä muutoksenhaku,
kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava korjaa-
misasian käsiteltäväksi ottamisesta ja toimi-
tettava siinä tekemänsä päätös myös muu-
toksenhakuelimelle.

Päätökseen, jolla kansaneläkelaitos ei ole
hyväksynyt virheen korjaamista koskevaa
vaatimusta, ei saa hakea muutosta valitta-
malla.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä touko-
kuuta 1997.

Tämän lain muutoksenhakua koskevia
säännöksiä sovelletaan päätökseen, joka an-
netaan tämän lain voimaan tultua. Tämän
lain ylimääräistä muutoksenhakua koskevia
säännöksiä sovelletaan kuitenkin niihin yli-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

määräistä muutoksenhakua koskeviin asioihin, jotka tulevat vireille tämän lain voimaan tultua.

14.

Laki**opintotukilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 21 päivänä tammikuuta 1994 annetun opintotukilain (65/94) 27 §:n 1—3 momentti, 29 §:n 1 ja 2 momentti sekä 30 ja 31 §, sellaisena kuin niistä on 29 §:n 1 momentti 24 päivänä marraskuuta 1995 annetussa laissa (1318/95), sekä

lisätään lakiin uusi 30 a ja 31 a §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

27 §

27 §

*Takaisinperintä**Takaisinperintä*

Jos opintorahaa, aikuisopintorahaa tai asumislisää on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, aiheettomasti maksettu etuus on perittävä takaisin. *Takaisin ei kuitenkaan voida periä etuutta, joka on maksettu aikaisemmin kuin viisi vuotta ennen sitä, kun tuen aiheettoman maksamisen syy on tullut kansaneläkelaitoksen tietoon.*

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä tuen aiheeton maksaminen ole johtunut etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata saajalle myöhemmin maksettavista opintotukieristä.

Jos tämän lain mukaista etuutta on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, liikaa maksettu etuus on perittävä takaisin.

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä aiheeton maksaminen ole johtunut etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen.

Takaisin perittävä määrä voidaan kuitata kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamasta etuudesta. Ilman suostumusta kuittaminen voidaan kuitenkin kohdistaa vain tämän lain mukaiseen tai siihen rinnastettavaan muuhun etuuteen.

29 §

29 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Opintotukietuutta koskevaan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta opin-

Opintotukietuutta koskevaan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta opin-

Voimassa oleva laki

totuen muutoksenhakulautakunnalta ja muutoksenhakulautakunnan päätökseen tyytymättömän vakuutusosoikeudelta 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Vakuutusosoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Valituskirjelmän toimittamisesta säädetään asetuksella.

Ehdotus

totuen muutoksenhakulautakunnalta ja muutoksenhakulautakunnan päätökseen tyytymättömän vakuutusosoikeudelta. Vakuutusosoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitokselle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon. Valituskirjelmä opintotukilautakunnan päätökseen voidaan toimittaa myös asianomaiselle opintotukilautakunnalle.

30 §

Itseoikaisu

Kansaneläkelaitoksen on käsiteltävä päätöstään koskeva valitus oikaisuasiana. Jos kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Tähän päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 29 §:ssä säädetään.

Jos kansaneläkelaitos ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa opintotuen muutoksenhakulautakunnan käsiteltäväksi. Jos kansaneläkelaitos hyväksyy osittain valituksessa esitetyt vaatimukset, se voi kuitenkin tältä osin heti myöntää vaaditun etuuden. Jos valitusasia on jo muutoksenhakuelimen käsittelyssä, on oikaisuasiasta ilmoitettava sille viipymättä.

Edellä 2 momentissa tarkoitettusta määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle viimeistään 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

30 §

Itseoikaisu

Jos kansaneläkelaitos tai opintotukilautakunta hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin 29 §:ssä säädetään.

Jos kansaneläkelaitos tai opintotukilautakunta ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. Kansaneläkelaitos tai opintotukilautakunta voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, on väliaikaisesta päätöksestä ilmoitettava sille viipymättä. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettusta määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

30 a §

Valituksen myöhästyminen

Jos opintotuen muutoksenhakulautakunnalle tai vakuutusosikeudelle annettava valitus on saapunut 29 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, asianomainen muutoksenhakuelin voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

31 §

31 §

Lainvoimaisen päätöksen oikaiseminen

Jos kansaneläkelaitoksen tämän lain nojalla antama lainvoimainen päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen tai on ilmeisesti lainvastainen, kansaneläkelaitoksen tulee oikaista päätös.

Jos opintotuen muutoksenhakulautakunnan tai vakuutusosikeuden tämän lain nojalla antama lainvoimainen päätös on 1 momentissa tarkoitettulla tavalla virheellinen, vakuutusosikeus voi asianosaisen hakemuksesta tai kansaneläkelaitoksen esityksestä ja asianosaista kuultuaan poistaa lainvoimaisen päätöksen ja ottaa tai määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi.

Päätöksen poistaminen

Jos tässä laissa tarkoitettua etuutta koskeva lainvoimainen päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, vakuutusosikeus voi kansaneläkelaitoksen tai asianomaisen opintotukilautakunnan esityksestä tai asianosaisen hakemuksesta, varattuaan muille asianosaisille tilaisuuden tulla kuulluiksi, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen kansaneläkelaitos tai opintotukilautakunta voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää etuuden maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisena.

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, kansaneläkelaitoksen tai opintotukilautakunnan on tutkittava asia uudelleen. Kansaneläkelaitos tai opintotukilautakunta voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös opintotuen muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosikeus voivat menettellä vastaavasti muutoksenhakuasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 29 §:ssä säädetään.

31 a §

Virheen korjaaminen

Jos kansaneläkelaitoksen tai opintotukilautakunnan päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka

Voimassa oleva laki

Ehdotus

ilmeisen väärään lain soveltamiseen, kansaneläkelaitos tai opintotukilautakunta voi asianosaisen suostumuksella poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen.

Jos päätöksessä on ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe, kansaneläkelaitoksen tai opintotukilautakunnan on korjattava se. Virhettä ei saa kuitenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen.

Korjaamisesta on tehtävä merkintä kansaneläkelaitoksen tai opintotukilautakunnan talenkappaleeseen. Asianosaiselle on toimitettava korjattu tai uusi päätös. Jos päätöksestä on vireillä muutoksenhaku, kansaneläkelaitoksen tai opintotukilautakunnan on ilmoitettava korjaamisasian käsiteltäväksi ottamisesta ja toimitettava siinä tekemänsä päätös myös muutoksenhakuelimelle.

Päätökseen, jolla kansaneläkelaitos tai opintotukilautakunta ei ole hyväksynyt virheen korjaamista koskevaa vaatimusta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 1997.

Tämän lain muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan päätökseen, joka annetaan tämän lain voimaan tultua. Tämän lain ylimääräistä muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin niihin ylimääräistä muutoksenhakua koskeviin asioihin, jotka tulevat vireille tämän lain voimaan tultua.

15.

Laki

asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta 30 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1573/93) 13 ja 14 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 §

13 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Kansaneläkelaitoksen tämän lain perusteella tekemään päätökseen saadaan hakea muutosta tarkastuslautakunnalta ja vakuutusoi-keudelta noudattaen soveltuvin osin, mitä kansaneläkelaiissa muutoksenhausta sääde-tään.

Jos Suomessa asumista koskeva kysymys on ratkaistu työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa koskevan asian yh-teydessä, muutoksenhausta työttömyyspäiv-rahaman osalta on voimassa, mitä työttömyys-turvalaissa muutoksenhausta säädetään. En-nen valituksen ratkaisemista asiasta on han-kittava kansaneläkelaitoksen lausunto.

Kansaneläkelaitoksen tämän lain perusteella tekemään päätökseen saa hakea muutosta tarkastuslautakunnalta ja vakuutusoi-keudelta noudattaen soveltuvin osin, mitä kansanelä-kelaiissa muutoksenhausta ja siihen liittyvästä itseoikaisusta säädetään.

Jos Suomessa asumista koskeva kysymys on ratkaistu työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa koskevan asian yh-teydessä, muutoksenhausta työttömyyspäiv-rahaman osalta on voimassa, mitä työttömyys-turvalaissa muutoksenhausta ja siihen liitty-västä itseoikaisusta säädetään. Ennen vali-tuksen ratkaisemista asiasta on hankittava kansaneläkelaitoksen lausunto.

14 §

14 §

Päätöksen poistaminen

Päätöksen poistaminen ja virheen korjaaminen

Jos 12 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva lainvoimainen päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen tai päätös on il-meisesti lain vastainen, vakuutusoi-keus voi asianosaisen hakemuksesta tai kansaneläke-laitoksen taikka työttömyyskassan esitykses-tä ja asianosaista kuultuaan poistaa päätök-sen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi.

Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa voi aikaisemman päätöksen estämättä oikaista asian asianosaisen eduksi.

Jos 12 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva lainvoimainen päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen, päätös on ilmei-sesti lain vastainen tai jos päätös muutoin on selvästi virheellinen, tällaisen päätöksen poistamiseen, korjaamiseen ja oikaisemiseen sovelletaan edellä 13 §:ssä säädetyn jaottelun mukaisesti joko kansaneläkelain tai työt-tömyysturvalain säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä touko-kuuta 1997.

Tämän lain muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan päätökseen, joka an-netaan tämän lain voimaan tultua. Tämän

Voimassa oleva laki

Ehdotus

lain ylimääräistä muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin niihin ylimääräistä muutoksenhakua koskeviin asioihin, jotka tulevat vireille tämän lain voimaan tultua.
